

DEVLETLER HUKUKU'NUN TANIMI VE HUKUK DÜZENİ İÇİNDEKİ YERİ

I) DEVLETLER HUKUKU'NUN TANIMI=

Bazı görüşler vardır:

* Geleneksel Görüş=

- Devletler Hukuku bağımsız devletler arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünüdür. Destekçileri: Léon Duguit ve Georges Scelle (Devletler Hukuku'nda yalnızca gerçek kişiler vardır)

1920'lerde yaygın olan bir görüştür.

Bu görüşe göre devletler hukuku sınırlı siyasal toplumlara bağlı bireylerin tektip ve topluca girişimleri ilişkilerini milletlerarası düzeyde düzenleyen kurallar bütünüdür.

* Modern Hukuk Görüşü=

Bu anlayışa göre devletler hukuku nun süjeleri:

- Tom bağımsız devletler
- Milletlerarası örgütler
- Yetkileri sınırlı devletler
- (Sui Generis) bazı topluluklar
- Devletler hukuku nun çizdiği koruma alanları içindeki gerçek kişiler

Devletler Hukuku= Devletlerin birbirleriyle ve diğer hukuk süjeleriyle olan ilişkilerini düzenleyen hukuk kuralları

BİLGİ= Devletler, devletler Hukuku' nun çok uzun bir süre "tek ve asli süjesi" olmuştur.

II) DEVLETLER HUKUKU'NA YAPILAN İTİRAZLAR=

Bu itirazların sıkış noktası "İç Hukuk - Devletler Hukuku" kıyaslamalarından kaynaklanır. 4 başlık altında toplanabilir:

- 1) Milletlerarası Üstün Bir Otorite Mevcut Değildir
- 2) Milletlerarası Kanun Kaynağı Mevcut Değildir
- 3) Milletlerarası Yargı Organı Mevcut Değildir
- 4) Milletlerarası uygulamada sistemli bir Müeyyide Düzeni Mevcut Değildir

A) MİLLETLERARASI ÜSTÜN BİR OTORİTE MEVCUT DEĞİLDİR=

Devletler Hukuku'nda hiyerarşik olarak devletlerin üzerinde bir otoritenin kabul edilmesi pratikte egemenliğin ortadan kaldırılması sonucunu doğurur.

Egemenlik unsurundan devletlerin kolayca vazgeçmeleri mümkün değildir.

Bugünkü anlamda devletler hukuku'nun doğusu egemenlik kavramına verilen anlam değişimi ile mümkün olmuş; mutlak egemenlik anlayışı zamanla terk edilmiştir.

Aynı toplum içerisinde bulunan devletlerin karşılıklı ilişkilerindeki bu artış ve bağımlı olgusu ortak kuralların kabulünü zorunlu kılmıştır.

Milletlerarası ilişkilerin gerektirdiği toplumsal ihtiyaç çok taraflı anlaşmalar ve milletlerarası örgütlerle karşılanmıştır.

Günümüzde egemenlik hakkı devletler hukuku kurallarının sınırları içerisinde kullanıldığı
şekilde meşrudur.

Egemenlik, diğer devletlerin haklarını ihlal edecek şekilde kullanılamaz. (Bu
kurul devletlerin bağımsızlıklarını korumak açısından bir teminat oluşturmaz)

BİLGİ= Bu itiraz, "toplumsal düzene karışmazlığından da uygulanabilirliği" şeklinde cevaplandırılır.

2) MİLLETLERARASI KANUN KÖYÜCÜ MEVCUT DEĞİLDİR =

Milletlerarası hukuk düzeninin iç hukuktakine benzer bir kanun koyucu da mevcut değildir.
Normalde kanun koyucu işini yasama organlarını oluşturan parlamentolar yapar.
Milletlerarası toplum bakımından da kanun koyucu yine devletlerin kendileridir. İşte
bu nedenle devletlerin kendi koydukları bu kurallara kendilerinin uymayabilecekleri
savunulmaktadır.

BİLGİ= Kanun koyucunun her zaman olması gerekmez. Kanun koyucunun iradesi dışında
meydana gelen hukuk kuralları da mevcuttur.

3)

Teammül Kuralları

BİLGİ= Hukuk kurallarının mutlak şekilde yazılı olması gerekmez.

Devletler Hukuku bakımından tüm ilişkileri düzenleyen yazılı kurallar bulunmaması, huku-
bir düzenin bulunmadığı anlamına gelmemelidir.

4)

Common Law

Kanun koyucunun olmaması hukuk düzeninin varlığıyla ilgili değil, gelişim süreciyle ilgili
bir sorundur.

Hukuk kuralları önce teammül olarak ortaya çıkmakta ve daha sonra yazılı hale
geçirilmektedir.

5)

Devletler Hukuku ndaki kodifikasyon çalışmaları

Devletler Hukuku nda yasama fonksiyonu yine devletler tarafından yerine getirilir.

Bu durumu Georges Scelle "Görev ikileşmesi" kavramıyla açıklamıştır.

* Devletler bir yandan iç hukuk kurallarını koyarken, diğer yandan milletlerarası ilişkiyi
düzenleyen kuralların oluşumuna katkıda bulunurlar.

BİLGİ= Milletlerarası kurallar koyulurken bunu yapacak tam bir örgüt olmadığı için, tam
örgütlenmeye sahip olan devletlerin organlarından yararlanılabilmektedir. (Devlet temsilcileri
aracılığıyla bir anlaşma şeklinde yapılır)

3) MİLLETLERARASI YARGI ORGANI MEVCUT DEĞİLDİR =

İç hukukta olanın aksine devletler hukuku'nda her halükarda uyuşmazlıkları
çözecek zorunlu bir yargı organı da mevcut değildir.

İç hukukta kurallar kanun koyucu tarafından düzenlenir ve üstün otorite
tarafından uygulanması sağlanır.

Devletler uyuşmazlıkların çözümünde milletlerarası yargı organlarına daha
sık başvururlar.

Devletler arasındaki uyuşmazlıklar tarafların belirlediği şekilde hakeme
götürülebileceği gibi sürekli bir milletlerarası mahkemeye de götürülebilir.

Evrensel Aciiden Örnekler:

İlk örnek, I. Dünya Savaşı sonrası kurulan "Milletlerarası Sürekli Adalet Divanı"

Milletlerarası Adalet Divanı:

- Evrensel nitelikte bir yargı organıdır.
- Divan sadece, taraf devletlerin "onlaşarak" önüne getirdikleri uyuşmazlıkları çözer.
- Tarafılardan sadece birinin veya divanın razı davranışlarında bulunması mümkün değildir.

BM içindeki Milletlerarası Adalet Divanı (Milletlerarası Adalet Divanı'nın halefi) =

Uluslararası Sorumluluk Kurumu =

- Zorunlu bir yargı olmamasından kaynaklanan boşlukları kapatmak için kurulmuştur.

Bölgesel Nitelikli Örnekler:

Avrupa Toplulukları Adalet Divanı:

- Gerçek ve tüzel kişiler başvurabilir.
- Bağlayıcıdır.
- Yine devletlerde dava edilebilir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi:

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin garanti altına aldığı hak ve özgürlükler bakımından yargılama faaliyetlerinde bulunur.
- Bazı yetkili kurumları vardır.

Milletlerarası Deniz Hukuku Mahkemesi:

- Taraf devletler, Gerçek kişiler, Hükümet dışı kurumlar, Kisi toplulukları başvuru

* **BİLGİ** = Milletlerarası Adalet Divanı'nın yanında insanlığı karşı işlenen suçları, soykırım ve savaş suçu gibi ciddi suçları cezaziz koymaması ve bu suçlara karşı etkin bir ceza uygulanması amacıyla sürekli mahkeme niteliğindeki "Milletlerarası Ceza Mahkemesi" kurulmuştur.

2) MİLLETLERARASI UYGULAMADA SİSTEMLİ BİR MÜEYYİDE DÜZENİ MEVCUT DEĞİLDİR =

Milletlerarası ilişkiler bakımından haksız fiil işleyen cezalandırmak yine devletler hukuku'nun sızalarına bırakılmıştır.

Devletler Hukuku'nda geleneksel olarak kabul edilen ve en son başvurulacak olan müeyyide "Savaş"tır. Savaşta olmayan müeyyideler ise "Misilleme" ve "Zararlı Karşılık"tır.

Devletler Hukuku'nun gelişimi kuvvet kullanımı'nın yasaklanması sonucunu doğurmuştur.

BİLGİ = BM Andlaşması, "Güvenlik Konseyi Kararı" ve "Mezru Müdahale Holları" dışında kuvvet kullanımı yasaklanmıştır.

Milletlerarası andlaşmaların ihlali halinde nasıl davranılacağı yine o andlaşma ile belirlenmiş olabilir.

Uygulamada milletlerarası örgütlerin arası sözleşmesi: nde örgütün temel amaçlarına aykırı davranışlarda bulunan üye devletlerin üyelikten çıkarılmasına ya da üyeliğin askıya alınmasına yönelik hükümler mevcuttur.

Devletler Hukuku'nun iç hukuk düzeninden farkı ise gelişim sürecini tamamlamamış olmasıdır.

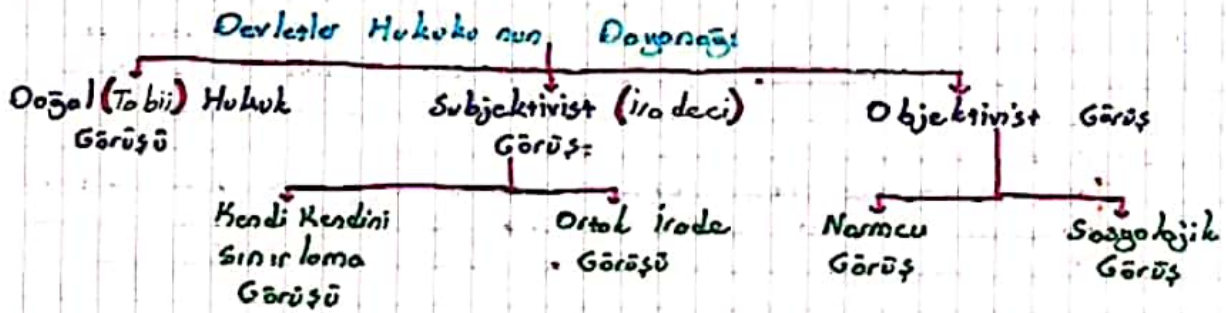
Devletler Hukuku ile 'İç Hukuk' Arasındaki Fark =

Hukuk düzeninin olup olmaması noktasında değil, hukuk kurallarının uygulanabilme şartlarına ilişkindir.

Değişik nedenlerle uygulamaların eksik olması veya yetersiz kalması ise hukuk düzeninin bulunmadığı sonucunu doğurmaz.

2. BÖLÜM

DEVLETLER HUKUKU'NUN DAYANAKI VE MECBURİYETİ

I) DOĞAL (TABİİ) HUKUK GÖRÜŞÜ =

Devletler Hukuku'nun bağımsızlığı Doğal Hukuk'tan kaynaklanır. Doğal Hukuk görüşü genel olarak doğada bireylerin ve devletlerin iradesi dışında bir düzen bulunduğu ve böyle bir düzenin bazı kuralları kaşınılmaz olduğu varsayımına dayanır.

Bu anlayışa göre yapılması gereken şey zaten mevcut olan kuralların aranıp bulunmasıdır.

3 evrede oluşur.

1. Evre (Doğa Felsefesi) = Doğa her şeyin yaratıcısı ve düzen kaynağıdır.

2. Evre (Dini-Skolastik düşünceye dayanır) = Kutsal iradenin varlığı esas alınıp kurallar dini temellere dayandırılmıştır.

3. Evre (Akla Dayanan Evre) = inceleme sonucu insan aklının belirlediği kurallar kabul edilmiştir.

Doğal Hukuk görüşü'nde bir "ikicilik tartışması" vardır. (Olan Hukuk - Olmaz Gelen Hukuk arasında)

Doğal Hukuk'un Devletler Hukuku açısından asıl önemi, kuralların benimsenmesinde olumlu etki yapmış olmasıdır.

Doğal Hukuk görüşüne göre tüm hukukun dayanağı doğal hukuktur. Doğal Hukuk görüşüne yapılan en temel eleştiri; kuralları tespit ederken kişiye göre değişebilecek bir düzenlenme yapılmış olma ihtimalidir.

II) SUBJEKTİVİST (İRADEÇİ) GÖRÜŞLER =

Bu anlayışa göre Devletler Hukuku'nun dayanağı yalnızca "Devletlerin iradesidir"
Bu anlayışa göre her toplumda hukuk kuralları o toplumun üyelerinin iradesi sonucu ortaya çıkar.
İç hukuk kuralları insan iradesine dayanırken Devletler Hukuku'nda devletin iradesine dayanır.

Oluşum süreci 2 alt dala ayrılır:

- 1) Kendi kendini sınırlama görüşü
- 2) Ortak irade görüşü

A) KENDİ KENDİNİ SINIRLAMA GÖRÜŞÜ =

Temsilcisi Alman hukukçu "Georg Jellinek"

Bu görüşe göre:

"Her türlü hukuk kuralları devlet koyar."

Devletler hukukta olduğu gibi Devletler Hukuku'nda da tek ve üstün birimdir.

Devletler kendisi dışında hiçbir otoriteye bağlı olmadığı için millerarası ilişkin düzenlenmesi devletlerin ortak iradesine bağlıdır.

Devletler Hukuku devletlerin değil aksine devletler Devletler Hukuku'nun varlık sebebidir.

* Değişebilirlik ihtimali olmadığından eleştirilmiştir. Çünkü devlet iradesi esas olunursa bir devletin kendisini belirli bir kurala bağlı saymama iradesine de sahip olduğunu kabul etmek gerekir. (Eleştiri 1)

Millerarası topluma yeni katılan bir devletin kendisinden önce ortaya çıkmış Devletler Hukuku'na uymasına isteklemek mümkün değildir. (Eleştiri 2)

B) ORTAK İRADE GÖRÜŞÜ =

Temsilcisi Alman hukukçu "Heinrich Triepel"

Bu görüşe göre:

Devletler Hukuku'nda bir kuralın oluşması ve bağlayıcı güç kazanması devletin bu yönde ortak irade oluşturmaya bağlıdır.

BİLGİ = Aralarındaki fark; bunda devleti sınırlayan şey tek bir irade değil ortak iradelerden kaynaklanan hukuk kurallarıdır.

Ortak irade tek başına bir devlet iradesinden üstün ve ondan bağımsız bir iradedir.

* Devletin bağlılığı konusunda devletin "kendisini bağlı hissedeceği savunması yapılmıştır. Eleştiri nedeni olup devleti böyle yoklamak hukuk dışı bir olguya işaret eder. (Fetretidir)

* Varsayılan ortak iradeye devletlerin serbest iradesiyle katıldığı kabul edildiğine göre yine serbest irade ile sayılabileceği de kabul edilmelidir. (Eleştiri 2)

* Devletler Hukuku'nun en önemli kaynağı olan köşüllük hük ve yükümlülükler öngören millerarası antlaşmalar ve tek taraflı hukuki işlemleri bu görüşle açıklamak mümkün değildir. (Eleştiri 3)

III) OBJEKTİVİST GÖRÜŞLER =

Devletler Hukuku'nun mecburiyetini ve dayanağını iradele değil her türlü iradenin dışında objektif esaslara dayandırır.

2 görüşle açıklanabilir.

A) NORMCU GÖRÜŞ =

Temsilcisi Avusturyalı hukukçu "Hans Kelsen"

Kelsen bu görüşü bir "Pozitif Hukuk Görüşü" olarak benimsemiştir.

Bu anlayışa göre:

Hukukun nasıl olması veya nasıl oluşması gerektiği sorunu ele alınmalıdır.

Hukuk yabancı unsurlardan temizlenmelidir.

Bilgi: Kelsen'e göre saf Hukuk Teorisi bir hukuki görüştür. "Saf Hukuk" ise hukukun politikadan, ahlak, sosyolojiden ve tarihten arınmış olmasını ifade eder.

Tüm normlara hiyerarsinin en üstünde yer alan ve "Temel Norm" niteliğindeki tek bir norma dayanmalıdır.

Devletler Hukuku da içine alan bütün bir hukuk düzeninin en üstün ilkesi ve ortak geçerlilik kaynağı bu temel normdur.

Temel norm ise "Pacta sunt servanda (Ahd Vefa (Söz Bağlılığı))" ilkesidir.

* Temel norm varlığı konstant olmayan bir varsayımdayken normcu görüş eleştirilmiştir.

* Temel normun kendisi bir başka norma dayandığından ancak bir varsayım ibarettir.

Bilgi: Hans Kelsen'e göre temel normun önemi bir hukuk düzeninin yerine bir diğerinin kanuni yoldan değil; ihtilal yoluyla geçmesi halinde belirir.

Kelsen'e göre devletleri tanımının şartı ki toplumda üstün iktidarı kurabilmiş olmasıdır. Devletler Hukuku için önemli olan hükümetin emretme gücünü ele geçirmiş olmasıdır. Devletler Hukuku kurallarının geçerliliğini nereden aldığı sorusunu ise Kelsen, devletlerin birbiriyle olan ilişkilerinden doğmuş şekilde cevaplamıştır.

8) SOSYOLOJİK GÖRÜŞ:

Temsilcisi Fransız hukukçu "Georges Scelle" (Durkheim'e dayanır.)

Bilgi: Scelle'nin hareket noktası "Nerede toplum varsa orda hukuk vardır." ilkesidir.

Toplum halinde yaşamının doğal sonucu da insanlar arasında toplumsal dayanışmanın gelişmesidir 2 şekilde ortaya çıkar.

1) Benzeşimler Olayıyla Dayanışma

2) İş Bölümü Olayıyla Dayanışma

Konun koyucunun işlevi hukuk kuralları koymak değil; yalnızca toplumsal dayanışma kaynaklanan kuralları açıklamaktır.

Hukuk kurallarının bağlayıcılığı; konun koyucunun iradesine değil, o kuralın toplumsal dayanışmaya uygunluğunda aranmalıdır. (Devletler Hukukunda da aynı)

Scelle, devletleri de içeren ama onların üstünde bir milletlerarası toplumun varlığından hareket etmektedir.

Benzeşimli (Güçlü) - İş Bölümü (Zayıf)

Milletlerarası toplumun ve devletler hukuku'nun zayıf yönü: kural koyma görevinin yerine getirilmesinde kendisini gösterir. Çünkü bu işi yapacak organlar gelişmemiştir. (Bin vamon kişi ve kuruluş Japon)

Bireylerin hukuka uygun davranmalarının sebebi gereklilikten değil, daha çok meyysideyle karşılaşmamak içindir.

Bilgi: Devletler Hukuku'nun dayanağı ve meşruiyetini aşıklayan görüşlerden "Herbici milletlerarası toplum düzeninde geçerli olan tüm kurallar bakımından geçerli ve zaimin edici" değildir.

Her g6rs6n elastirilebilir bir y6nı vardır.
Bundan dolay devletler hukuku'nun dayanađı konusunun genel hukuk d6sı bir sorun olarak ele alınması gerektiđi kabul edilmektedir.

3. BÖLÜM

DEVLETLER HUKUKU'NUN KODİFİKASYONU

I) GENEL OLARAK=

Devletler Hukuku'nun kuralları bařlangıçta teomül kuralları şeklinde ortaya çıkmıřtır daha sonra bu kuralları yazılı hale d6n6rmektedir.

Or Anlamda Kodifikasyon= Deđinik şekilde bulunan konuların bir b6r6n teskil edecek şekilde bir araya toplanması (konunlařtırma).

Geniř Anlamda Kodifikasyon= Devletler uygulamasının 6rnek olayların, mahkeme kararlarının bulunduđu konularda devletler hukuku kurallarının daha 6rnek şekilde tespit etmek, d6zenlemek ve s6st6mli olarak yazılı hale getirmektir.

Tedrici Geliřim= Belirli konularda hen6z mevcut olmayan kurallara sađlanması

Devletler Hukuku Kodifikasyonu

→ Amacı: Hukuk kurallarının belirsizliđini ortadan kaldırmak

→ Devletler Hukuku Kodifikasyonu Tedrici Geliřimi sađlar.

→ Devletler Hukuku'nda iř hukuka benzer bir yasama organı bulunmadıđından konunlařtırma millî terasası on d6l6mlerle yapılır.

İř Hukuku Kodifikasyonu

→ Amacı: Hukuk kurallarının belirsizliđini ortadan kaldırmak, Hukuki birliđi sađlayarak devleti g6çle d6rmek

→ İř hukuku kodifikasyonları mevcut hukukun temel ilkelerini belirleyerek bir konun haline getirilir.

→ İř hukukunda konunlařtırma millî parlamenti eliyle yapılır.

Bu nedenlerle Devletler Hukuku Kodifikasyonu 6ok 6đir gelişim seđiri g6stermiř ve bekarlı 6rneklerle rađmen bir6ok konuda bug6n bile olumlu neticeler alınamamıřtır.

II) 6M ÖNCESİ KODİFİKASYON 6ALIřMALARI=

Devletler Hukuku'nun Kodifikasyonu fikri ilk defa 18. yy. sonlarına dođru ortaya çıkmıřtır. 19. yy. iřerisinde bazı yazarlar Devletler Hukuku kurallarını maddeler halinde bir araya getiren 66rler yazmıřlardır.

6zellikle 20. yy. da gitgide artan deđişik bilimsel d6rneklerin 6alıřmalarında kodifikasyon amacına hizmet etmiřtir.

Bu amaç 66r6r6l6k bir teomül kurallarını derlemek ve yazılı hale getirmekten 6ok Devletler Hukuku'nu geliřtirmeye y6neliktir.

6ok 6orofli 6nalařmalar yoluyla yapılan kodifikasyonların ilk 6rnekleri "1889" ve "1907 La Haye Konferansı"nda imzalanmış s6zleřmelerdir.

Bu s6zleřmeler uyumazlıkların barıř yoluyla s6z6lmesi, kara savařlarında uygulanacak kuralları, deniz savařları kuralları gibi bir6ok 6nemli konu hakkında d6zenlemeler getirmiřtir. (Bunlar b6y6k birliklerin 6ıkmasından 6nceki d6nem)

Mill6ter Cemiyeti d6neminde ise hangi sorunun kodifikasyona elverişli olduđunu arařtırmak 6zere 19 kiřilik bir uzman komitesi kurulmuřtur.

13 Mart - 12 Nisan 1980 tarihleri arasında yapılan "İlk Kodifikasyon Konferansı"na 42 ülke katıldı.

BİLGİ= Konferans kodifikasyonu gerçekleştirilmede başarılı olamamıştır. (Milletler Cemiyeti genel anlamda başarısız olmuştur)

II) BM DÖNEMİNDE KODİFİKASYON GALIŞMALARI

BM döneminde daha önce kodifikasyon çalışmalarının başarısızlığına dikkat ederek BM Genel Kurulu "Devletlerarası Hukuk'un tedrici gelişimi ile tekniğini teşvik etmekte" görevlendirilmiştir (BM Andlaşması m13)

Genel Kurul Devletler Hukukunun tedrici gelişimi ve kodifikasyonu konusunu ele almak için bir komisyon kurmuştur.

* BM Genel Kurulu "Devletler Hukuku Komisyonu" adını verdiği bu komisyonu kendisine bağlı bir alt kurul olarak meydana getirmiştir. (Bu komisyon önemli)

Kurulun Gelişimi:

Devletler Öneride Bulunur.

Kurul konu için Bir Rapörtör Secer ve Çalışma Programı hazırlar

Konu ile ilgili Hükümlere Özel Sorular Yöneltilir

Ön Tasarı Yapılıp İlgili Hükümet ve Devletler e Yollanılır

Ön Tasarı Komisyon Genel Sekreterliği Aracılığıyla Yayınlanır

Devletlerin Görüşü Alındıktan sonra Modellerden Oluşan Sözleşme Projesi Hazırlanır

Proje Taslağı önce Komitelerde Ardından da Genel Kurul da Görüşülür

Bozı Şeyler Eklenilerek Son Hal Genel Kurul a sunulur

Projenin Herhangi bir Katar Alınmaması

Korarin Ercelemesi

Kesin Sözleşme için Konferans Yapılması

Komisyon Projesinin Benimsenmesi

Taslağın Devlet imzaları ile Gecilmesi

BİLGİ= Proje hazırlama, "Devletler Hukuku Komisyonu"nun en önemli görevidir.

Ö)

1958 Cenevre Deniz Hukuku Sözleşmesi, 1982 Deniz Hukuku Sözleşmesi
1961 Viyana Diploması ilişkileri Sözleşmesi vb.

4. BÖLÜM

DEVLETLER HUKUKU - İÇ HUKUK İLİŞKİLERİ

I) GENEL OLARAK:

Devletler Hukuku ile iç Hukuk arasındaki ilişki; her hukuk düzeninin birbirine göre hangi konumda olduğunu ifade eder.

I) İKİCİ (DUALİST) GÖRÜŞ=

Temsilkileri Alman hukukçu Heinrich Triepel ve İtalyan hukukçu Dionisio Anzilotti
Bu görüşe göre

Devletler Hukuku ile iç hukuk birbirinden farklı ve bağımsız 2 ayrı hukuk düzeni oluştururlar

Duygulanmış Delilleri:

1) Düzenledikleri ilişkiler farklıdır. (İç hukuk'ta devletle bağımlılık ilişkisi içerisinde bulunan kişiler süje olmakla birlikte; Devletler Hukuku'nda birbirine eşit ve egemen devletler belli başlı süjelerdir.)

2) Kaynakları farklıdır.

Moddi Kaynak Bakımından:

İç hukukta tek bir devletin iradesi söz konusudur.

Devletler Hukuku'nda birçok devlet iradesi söz konusudur.

Şekli Kaynak Bakımından:

İç Hukuk'ta kanunlar ve temel kuralları başlıca kaynak oluşturur.

Devletler Hukuku'nda ise milletlerarası anlaşmalar ve temel kuralları kaynak oluşturur.

3) Her iki hukuk düzeninin kuralları arasında zıtlık ortaya çıkabilir.

İkinci görüş mutlak olarak kabul edilirse şu sonuç olur:

İki hukuk düzeninden birinde oluşan kural "ayrıca kabul edilmedikçe" diğer hukuk düzenine kendiliğinden geçerli olmaz.

Her iki hukuk düzeni birbirinden bağımsız olduğuna göre, bu iki hukuk düzeninin kuralları birbirleriyle çatışmaz.

Bir hukuk düzeninin diğerinde geçerli olan kurallardan yararlanabilmesi için söz konusu kurallara "gönderme (Atıf) veya Aktarma (İktibas) yapması gerekir.

Ekstirinken Yönleri =

İç Hukuk ile Devletler Hukuku birbirinden ayrılmış 2 ayrı sistem olmadığı, bu iki hukuk düzeninin birbirine yakın ilişki içerisinde bulunduğu ileri sürülmüştür.

Kaynaklar bakımından fark görmek yanlıştır. (Çünkü her ikisinde devlet iradesinin ürünüdür.)

Süjeler açısından yapılan ayrım da yetersizdir. (Çünkü devletler hukuku gerektğinde bireyler arasındaki ilişkileri de düzenlemektedir.)

II) BİRCİ (MONİST) GÖRÜŞ=

Bu görüşe göre:

Tüm topluluklarda var olan hukuk düzeni bütün bir düzen olup, Devletler Hukuku ve İç Hukuk düzenleri bu bütünün parçalarına oluşturur.

Hangi hukuk dalının üstün olduğuna dair 2 görüş vardır:

1) İç Hukuk'a Öncelik Tanıyan Kol

2) Devletler Hukuku'na Öncelik Tanıyan Kol

A) İÇ HUKUK'A ÖNCELİK TANIMAN KOLU=

Devletler Hukuku, iç hukuk'tan türemiştir.
Devletler Hukuku yerine "Dış Hukuk" terimi kullanılır.
Dış Hukuk to da hareket noktası yine devlettir.

BİLGİ= Bu kabul edilemez. Çünkü iç hukuk'a öncelik tanınacak olursa her devletin istediği zaman Devletler Hukuku'nu değiştirmesi mümkün olur. Bu olursa, milletlerarası toplum üyeleri arasında kaos ortamı olur, ilişki kurulması ve yürütülmesi imkansız hale gelir.

B) DEVLETLER HUKUKU'NA ÖNCELİK TANIMAN KOLU=

- 1) Gerçekçi (Realist) Okul Görüşü
- 2) Normcu okul Görüşü

1) GERÇEKÇİ (REALİST) OKUL GÖRÜŞÜ=

Temsilcisi "Georges Scelle"
İki hukuk düzeninin birbiriyle sürekli çatışması mümkün değildir. Çünkü sürekli çatışma milletlerarası toplumsal dayanışmanın sağladığı toplumsal haysan ortadan kaldırır.
Her toplumlararası kural kendisiyle çatışan iç hukuk kuralına üstün olmalıdır.
(Hiyerarsi bakımından Devletler Hukuku, iç hukuk'tan önce gelecektir.)

2) NORMCU OKUL GÖRÜŞÜ=

Temsilcisi "Hans Kelsen"
Devletler Hukuku ile iç hukuk tek bir hukuki düzeni oluşturmalar.
Devletler Hukuku'nu kapsayan bütün bir hukuk düzeninde tek bir temel norm (Grundnorm) olduğunu kabul etmelidir. (Temel norm → Ahde Vefa)
Devletler Hukuku'nun geçerliliği ancak Devletler Hukuku'nun, iç hukuk'a üstün olması ile olur. (Çatışma olmaması için)

BİLGİ= Devletler Hukuku - iç hukuk ilişkileri için ileri sürülen görüşlerden her biri tüm Devletler Hukuku uygulamasını kapsayan bir asikloma getirmekten uzaktır. (Açık olmasında bazı yasa organları devletler hukuku na üstünlük tanımıştır)

İSTİSNA= İngiltere'de antlaşmalarla çatışan bir kanun hükmü varsa, kanuna üstünlük tanınır.

Devletler Hukuku - iç hukuk ilişkisi bakımından genel bir kural koymak yerine; her bir devlete özel değerlendirme yapmak yerinde bir işlemdir.

IV) TÜRK ANAYASALARINDA DÜZENLEME=

* 1924 Anayasası'nda Devletler Hukuku'nun üstünlüğünü belirten bir hüküm mevcut değildir.

Bir kanun ile bir milletlerarası antlaşma arasında çatışma olduğu zaman ilgili kanun arasında çatışma olduğu zaman ne yapılmalı diye hareket etme gelecektir.

2)

Öncelikli Konun \ Sonraki Konun, Özel Konun \ Genel Konun

1924 Anayasası ikinci görüşü yansıtan bir özellik gösterir. Devletler Hukuku kuralları ancak meclisin "asık irade beyanı" ile iç hukuk kuralları haline dönüşür. (Mizel)

1961-1982 Anayasaları onlaşma yapmaya yetkili organlar ve Devletler Hukuku'na yapılan göndermeler bakımından temelde benzer hükümler içermektedir.

1961-1982 Anayasaları Devletler Hukuku'nun açıkça üstün olduğuna ilişkin gere bir hüküm içermemektedir. Başlangıçlarında TC'nin "Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi" olduğu belirtilir. (Bu üyelik milletlerarası kurallara uygun olmayı gerektirir.)

1961-1982 Anayasa larının değişik kısımlarında özel alanlarda Devletler Hukuku'na üstünlük tanınmıştır.

* 1961- Anayasası "Madde 13" ve 1982 Anayasası "Madde 16" ile hak ve hürriyetlerin uygulanması için Devletler Hukuku'na uygun olarak kanunla sınırlanacağı belirlendi. (Burada iç hukuk Devletler Hukuku ile sınırlanmıştır.)

* **Giriş** = Milletlerarası onlaşmaların aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması (Devletler Hukuku'nun üstünlüğünün göstergesi)

Usulüne göre çıkmış Türk Hukuku ve Hukuk ile ilgili kanunlarda çelişirse çözüm için milletlerarası onlaşmalar esas alınır.

1961-1982 Anayasa larında "Savaş İlanı" ve "TSK ile ilgili bölümler meclise bırakılmıştır.

V) DEVLETLER HUKUKU KAYNAKLARININ TÜRK İÇ HUKUKUNDAKİ YERİ =

1982 Anayasası'nda milletlerarası onlaşmaların milli hukuk düzeni içerisindeki yerini düzenleyen tek madde 90. madde'dir.

Madde 90 = Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası onlaşmalar konun hükmünde. Bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası onlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası onlaşma hükümleri esas alınır.

Bu anlamda milletlerarası onlaşmaların yerini kanunlar ile anayasa arasında anayasal düzey ve hatta anayasanın üstünde gören değişik görüşler ileri sürülmüştür.

Konun hükmündedir" ifadesiyle milletlerarası onlaşmaların iç hukuku'na eşitlenmesi statüsü belirlenmekte, kanunlara eş değeri görülmektedir.

İkinci cümlede yer alan ifade ise 1. cümlede belirlenen statünün gerekleri bakımından bir istisnaya yer vermektedir. Yoksa milletlerarası onlaşmaların hiyerarşik yerini ortaya koyan bir hüküm değildir.

2004 yılında eklenen son cümle kapsamında temel hak ve özgürlüklere ilişkin düzenlemeler içeren milletlerarası onlaşmalar bakımından sadece "catisma halinde" bir cümle bağlanacağı ortaya konmuştur.

* 1982 Anayasası'nda bulunan "15, 16, 42 ve 92" maddeleri bazı milletlerarası özel durumlar için konulmuştur. Bu özel durumlar için öngörülen hükümlere tüm milletlerarası onlaşmalar kapsayacak genişlikte yorumlanamaz. (1961 Anayasası'nda da 16 ve 92 maddeleri vardı.)

Türk hukuk düzeninde milletlerarası onlaşmalar kural olarak kanunla eş değeri kabul edilmektedir. birinin diğerine göre üstün olduğu söylenemez.

İSTİSNA = 15, 16, 42. ve 92 maddeleri (Bu maddeler düzenlemelerinin kapsadığı özel kanunlar bakımından) mevcut bulunan veya yapılacak olan milletlerarası anlaşmalar bir anayasal hüküm değerini kazanmakta ve kanunların üzerinde bulunmaktadırlar.

İşte bu nedenle Türk İle Hukuku bakımından milletlerarası anlaşmalar ile kanunlar çatıştığında;

Önceki Kanun \ Sonraki Kanun (lex priori \ lex posterior)
Özel Kanun \ Genel Kanun (lex specialis \ lex generalis)
İkilerine göre hareket edilir.

S. BÖLÜM

DEVLETLER HUKUKU'NUN TARİHSEL GELİŞİMİ

I) DEVLETLER HUKUKU'NUN TARİHLE OLAN İLİŞKİSİ =

Devletler Hukuku kurallarının ve kurumlarının ne zaman ve nasıl ortaya çıktıklarını ortaya çıkış nedenlerini, yer ve zaman göstererek inceleyen ve değerlendiren tarih koluna "Devletler Hukuku Tarihi" denir.

II) DEVLETLER HUKUKU'NUN TARİHİ DEVİRLERİ =

A) I. DEVRE (Yazının İcoda - Westphalia Barışı (MÖ 4000 - MS 1648)) =

İlk çağ toplumlarında 2 tür siyasi yapı bulunur:

- 1) Site Devletleri
- 2) İmparatorluklar

Toplumsal düzenin sağlanmasında dinçahlık ve hukuk kuralları ayır edilemeyecek şekilde birbirine karışmıştır.

MÖ 3100 yıllarında şumer site devletleri "Umma ile Lagos" arasında bir sümere yazılmış olan bir barış anlaşması yapılmıştır. (Terminat, ortak inanc, olan şumer tanrıları)

Antik çağlarda milletlerarası anlaşmaların dışında ortaya çıkan bir diğer kurumda "hökemlik" dir.

Lagos ile Umma arasında çıkacak bir uyumsuzluk durumunda uygulama bakımından üsüne bir devletin kralı hükem olarak belirlenmiştir.

Antik çağlarda diplomasi yöntemleriyle kullanılmıştır.

Gilgi = Antik çağlarda diplomasiye en çok başvuran toplum "Ginliler" dir.

Yunan site devletleri arasında da bazı kurumsal yerlerin ve toprakların bakımı için birlikler kurulmuştur.

Konsolosluk kurumunun ilk örnekleri Eski Yunan'da ortaya çıkmıştır.

Prokser, yabancı bir site de oturan ve kendi sitesinin varlıklarının menfaatinin korumak ve atalarının sıkış uyumsuzlukları sözmekte görevli kişidir.

Romalıların hukuk bilimine büyük katkıları olmakla birlikte, Devletler Hukuku bakımından katkısı çok sınırlı olmuştur.

Ortaçağ zamanında 2 büyük dinin milletlerarası ilişkiler bakımından büyük rolü sonucolar incelenir.

Hristiyanlığın etkisini artırması ile "Klise Hukuku" oluşturulduğu görülür.

Popüler dini olarak oldukları kadar siyasi olarak da çok geniş yetkilere sahip bir otorite kurumlarıydılar.

İslam Hukuku'nun devletler hukuku'na temel korkusu savaşı ve barış zamanındaki ilişkileri düzenleyen kuralları benimsemesi olmuştur.

İslam Hukuku ile bu kurallara girerler:

Ahde vefa gösterilmesi, Etkilerin Dokunulmazlığının Kabulü, Farklı Din Mezheplerinden olanlara zulmedilmemesi

Savaş Hukuku bakımından:

Savaş ilanı, Esirlere iyi muamele edilmesi, Kodun ve suçların öklendirilmesi v.b.

Devletler Hukuku'nun gelişiminde birer yazarında korkusu olmuştur.

BİLGİ= Hugo Grotius "modern devletler hukuku"nun kurucusu olarak bilinir. En önemli eseri

*Serbest Deniz (Mare Liberum), Ganimet Hukuku (Jus Prædæ), Savaş ve Barış Hukuku (De Jure Belli Ac Pacis)

6) II. DÖVRE (Westphalia Barışı-Milletler Cemiyeti Misakı (1648-1919))=

Westphalia barış Antlaşması, 30 yıl savaşlarını sona erdirmiş ve Avrupa'da barış ve birliğe dayanan bir sistem kurmuştur.

- Bu antlaşma ile:

- Devletin bağımsızlığı ve eşitliği
- Siyasi dengeye dayanan bir devletler topluluğu
- Din ve mezhep farklılıklarının milletlerarası toplum hayatında barış ve dostluk ilişkilerine engel olmaması

ile ilgili Devletler Hukuku'na ait önemli esaslar kabul edilmiştir.

* Bu antlaşma "popoza" onaylatılmaması nedeniyle laik bir özellik taşıyor.

Bu antlaşma ile ilk defa bu kadar güçlü ve çok sayıda devletin bir konferans için bir araya gelmesi ve bir antlaşma yapmış olmasıdır.

Bu devrenin en önemli siyasi olayı "1789 Fransız İhtilali"dir.

Fransız İhtilali milletlerarası toplum hayatına daha çok milletin eşit haklara sahip olması ve halkların kendi geleceklerini belirlemesi gibi siyasi ilkeler getirmiştir.

Fransız ihtilali bu anlayışı ile bağımsız devlet sayısının artmasında etkili olmuştur.

Devletler Hukuku bakımından 1789 Fransız İhtilali'nin en önemli sonuçlarından biri de İnsan Hakları alanında ortaya çıkmıştır.

1789 İnsan ve Vatandaş Hakları Beyannamesi "milletlerarası hukukun gelişiminde çok büyük katkı sağlamıştır."

1815 Viyana Kongresi, Napolyon Savaşları ile Avrupa'da bozulan düzeni yeniden sağlamıştır.

Kongre ile Napolyon Savaşları sona ermiş ve Avrupa'da çok taraflı ekonomik ve politik bir sistem kurulmuştur.

Bu kongre ile:

- Günümüzde de olan diplomasi temsilcilerinin sınıf ve dereceleri ile protokol kuralları belirlenmiştir.
- Köle ticaretinin önlenmesi ve milletlerarası akorularda (Tuna-Ren) ulusun serbestliği.
- İsviçre'ye tarafsız devlet statüsü verilmesi
- Siyasi örgütlenme modelinin geliştirilmesine karar verilmiştir

1864 yılında "Milletlerarası Kızılhaç Örgütü" kuruldu.

Savaş Hukuku bakımından 1897 La Haya konferansı, savaşta devletlerin uyacakları kuralları belirlemiştir.

→ II-DEVRE (Milletler Cemiyeti Misakı - BM Andlaşması (1919-1945)) =

I. Dünya Savaşı'nı bitiren Versailles (Versay) Andlaşmasının tamamlayıcısı olarak kabul edilen "Milletler Cemiyeti Misakı'nın imzalanmasıyla birlikte evrensel düzeyde ilk siyasi milletler arası örgütte kurulmuş olmaktadır.

* Cemiyetin Amacı:

↳ Milletlerarası işbirliğini geliştirmek, milletlerarası barış ve güvenliği sağlamak

BİLGİ = Yeniden devletlere baskı uygulanması, ABD'nin başta olmaması nedeniyle zayıf kalmıştır.

Bu cemiyet başarısız olmuştur. (I. Dünya Savaşı başladı)

Bu dönemde kuvvet kullanımı yasaklanmış olmamakla birlikte belirli bir düzeye bağlanmıştır.

Milletlerarası "Adalet Divanı" (Cemiyetin desteği ile kuruldu)

* İlk evrensel mahkeme

↳ Devletler Hukuku'nun kodifikasyonu başladı.

1928'de Paris'te 15 devlet tarafından imzalanan "Briand Kellogg Misakı" ile savaşın siyasi amaçlarla kullanılmaması düzenlenmiştir. (Bu kural yalnızca onaylayan tarafların karşısına evrensel nitelikte değil)

Cenevre'de 1929'da Savaş Tutsakları konusunda 2 andlaşma imzalanmıştır.

→ IV-DEVRE (BM Andlaşması - Günümüz (1945-00)) =

II. Dünya Savaşı devam ederken savaşın sona ermesiyle evrensel ve daha etkin yeni bir örgüt kurulması yönünde çalışmalar başlanmış ve bunun ilk adımı "ABD Başkanı Roosevelt ile İngiltere başbakanı Churchill'in 14 Ağustos 1941 tarihinde yayınladıkları Atlantik Bildirisi" olmuştur.

Sonuç olarak ise 1944 Dumbarton Oaks ve 1945 Yalta Konferansı ile bir sonuç vermiştir.

San Francisco Konferansı'nda toplanan devletler 26 Haziran 1945'te işbirliği ile BM andlaşmasının kabul etmiştir. (Andlaşma 24 Ekim 1945'te yürürlüğe girdi)

Bu dönem yeni bir devre başlatmıştır. (Bu dönem Devletler Hukuku'nun ileri düzeyde örgütlenme devridir)

BM Andlaşması'na göre örgüt:

↳ Barış ve güvenliği sağlamak

↳ Milletlerarası işbirliğini ve dostlu ilişkileri geliştirmek

↳ Uyumsuzlukları barış yollarla çözmek

} Amaçları

* **BİLGİ** = Andlaşmayı Milletler Cemiyeti Misakı'ndan ayıran ve Devletler Hukuku bakımından yeni bir kural oluşturan önemli özellik ise Masru müdahale dışında her türlü kuvvet kullanımının yasaklanması (m.24) ve müdahaleler öngörmesidir.

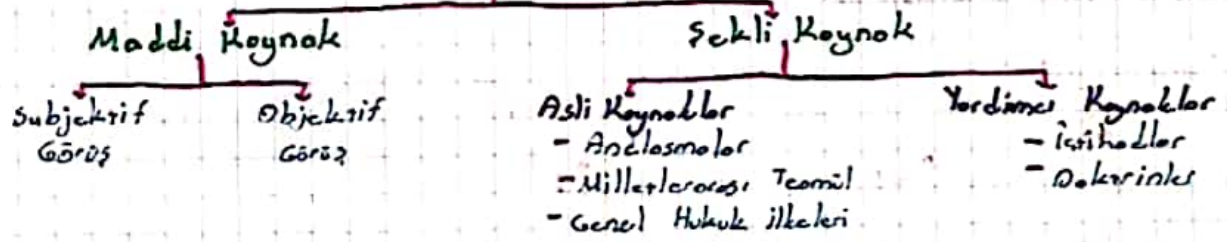
BM devresinde gelişim gösteren önemli bir konuda insan haklarının milletlerarası düzeyde korunması çabasıdır.

BM Genel Kurula 1948 yılında "İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si"ni kabul etmiştir. Bu bildiriye sonra eklenen sözleşmelere kaynaklık etmiştir.

BM Andlaşması yanında insan hakları alanında imzalanan birçok sözleşme ile temel hak ve özgürlükler koruma altına alınmış ve denetim sistemleri öngörülmüştür.

DEVLETLER HUKUKU'NUN KAYNAKLARI

Devletler Hukuku'nun Kaynakları

I) GENEZ OLARAK =

Hukuki Kaynak Kavramı (Kavım Anlamı) = Hukuk kurallarının nasıl ortaya çıktığını veya ne şekilde ortaya çıktığını anlatır.

Hukuk kurallarının 2 tane) kaynağı vardır:

- 1) Maddi Kaynak
- 2) Şekli Kaynak

Maddi Kaynak =

Hukuk kurallarının kökenlerini, nasıl ortaya çıktıklarını ve bu kuralların oluşmasında hangi toplumsal ya da felsefi yapının etkili olduğunu belirtir.

Şekli Kaynak =

Hukuk kurallarını tespit eden ve bir dizen kaynaklardır.

Hukuk kurallarının ne şekilde ortaya çıktığını belirtir.

Hukuk kurallarına bir şekil koyma ve yorumlama, bağlama işlevi görür.

II) DEVLETLER HUKUKU'NUN MADDEİ KAYNAĞI =

Devletler Hukuku'nun maddi kaynağından söz edildiğinde Devletler Hukuku kurallarının nasıl hangi sebep ve gereklerle ortaya çıktığı sorularına cevap bulmak gerekecektir. Bu konuda 2 görüş vardır:

A) SUBJEKTİVİST GÖRÜŞ (İRADECİ GÖRÜŞ) =

"Devlet iradesini" esas alır.

Hukuk'un tek kaynağı olarak "iradelerin uyumunu" görmektedir.

Devletler arasında irade uyumları:

- Millîterarası anlaşma veya direkt beyan ve yazılı bildiri şeklinde (Genelde)
- Belirli bir rum ve davranış benimsenip hep bu davranış uygulanması (Söz ve yazı bildirimi olmadan)

B) OBJEKTİVİST GÖRÜŞ =

Devletler Hukuku'nun kaynakları objektif verilere dayanır.

Bu görüşe göre:

Hukuk'un kaynağı: doğrudan toplumsal hayatın varlığına ve devlet işine dayanır.

III) DEVLETLER HUKUKU'NUN ŞEKLİ KAYNAKLARI =

* A) MİLLETLERARASI ADALLET DİYANI STATÜSÜ 39. MADDENİN ANLAMI =

"Bu maddenin 1. fıkrasına göre;

1. Ödevi kendisine havale edilen uyumsuzlukları devletlerarası hukuka uygun olarak çözümlenen Divanı

a) Uyumsuzluk halindeki devletlerce tahsisen kabul edilmiş kaideler koyon genel, gerek özel "milletlerarası andlaşmalar";

b) Hukuk kaidesi olarak kabul edilmiş olan umumi bir tatbikatın beyyinesi; olarak "milletler arası teamül";

c) Medeni milletlerce kabul edilen "genel hukuk prensiplerini";

d) 39. madde hükmü muhafız kalmak şartıyla hukuk irodelerinin tayininde yardımcı olarak muhtelif milletlerin "adli kararları ile en yetkili müelliflerinin "doktrinini" tatbik eder."

Asli Kaynaklar:

1) Andlaşmalar

2) Milletlerarası Teamül

3) Genel Hukuk Prensipleri

BİLGİ = Bu üçünün dışında Devletler Hukuku'nun asli kaynağı yoktur

Yardımcı Kaynaklar:

1) Yargısal Kararlar 2) Doktrinler

B) ASLİ KAYNAKLAR =

BİLGİ = Devletler Hukuku'nun asli kaynakları arasında bir hiyerarşi yoktur.

1) MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR =

Andlaşmaların yapılışı, yürürlüğe girmesi ve sona ermesi örf ve adet kurallarına göre gerçekleşir.

Kuralların kodifikasyonu (Yazıya geçirilmesi) amacıyla yapılan andlaşmalar sonuslandırılmış ve 23 Mayıs 1969 Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi oluşturulmuştur. (27 Ocak 1980'de yürürlüğe girmiştir.)

Bu andlaşmaya taraf olmayan devletler açısından, Andlaşmalar Hukuku örf ve adet kuralları ile uygulanmaya devam etmektedir.

1969 Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi sadece devletlerin yaptığı andlaşmalara uygulanır.

Ülusalorarası örgütlerin yaptığı andlaşmalar bakımından 21 Mart 1986 tarihinde Viyana'da imzalanan sözleşmenin hükümleri geçerli olacaktır.

2) TERİM SORUNU - TANIM =

Milletlerarası Andlaşmalar = Devletler Hukuku'nun 2 veya daha fazla sayıdaki, sızeleri arasında; bir hukuki ilişki kurmak, varolan bir hukuki ilişkiyi değiştirmek veya ortadan kaldırmak amacıyla yapılan yazılı irade uyusmalarıdır.

B) ANDLAŞMALARIN SINIFLANDIRILMASI=

Siyasi, Askeri, Ticari, Mali, Ekonomik, Adli, Kültürel ve Bilimsel konularda yapılan anlaşmalar (Genel kapsamlı anlaşmalar)

Taraf sayısına göre anlaşmalar:

↳ İki Taraflı   ↳ Çok Taraflı

Hukuki işlevine göre anlaşmalar:

↳ Konu Anlaşması =

- Aynı yönde iradeler olmalı

(Yeni somut ve objektif düzenlemeler getirir)

↳ Akir Anlaşma =

- 2 taraf arasında olur.

- İradeler karşılıklı olmalıdır.

(Genel nitelikte kural koymaz)

C) ANDLAŞMALARIN YAPILIŞI= (*BANKO*)

1) Anlaşmaların Tarafları=

Anlaşmaların yapılması konusunda devletler arasında önce "Teamm kuralları" olmuştur. Bu teamm kuralları BM örgütünün sözleşmeleriyle "1969 VAHS" içinde toplanmıştır. (Toclu bu sözleşmeyi kabul etmemişler.)

Sözleşme tarafı bulunmayan devletler bakımından da önde bağlayıcı kuralları kapsamadılar. Anlaşmalar ancak Devletler Hukuku'nun süjeleri arasında yapılabilir. (En önemli süje ise Devlet'tir. 1969 VAHS'nin 6. maddesinde "her devletin anlaşma yapma ehliyeti olduğu" belirtilmiştir.

Gerçek kişiler, kural olarak devletler hukuku'nun süjesi sayılmazlar.

***BİLGİ**= Bir devletle ya bir kişi gerçek ve tüzel kişiler arasında imzalanmış sözleşmeler Devletler Hukuku'na göre anlaşma sayılmaz.

Eğer anlaşma yapan hukuki kişiler devletler ise anlaşmanın yapım süreci içinde temsilciler kullanılmakta ve kendi temsilcilerine bu konuda yetki vermektedir.

↳ Genel yetkili kişiler:

- ↳ Devlet Başkanı
- ↳ Hükümet Başkanı
- ↳ Dış İşleri Bakanı
- ↳ Diplomatik Misyon Sefleri

} Bunların Yetki Belgesi'ne ihtiyacı yoktur.

Bu kişiler dışındaki kişiler yetki belgesine ihtiyacı duyarlar ve verilen yetki sersevasında hareket edebilirler. (Dışına çıkamazlar)

Eğer süje bir örgüt ise yetkili kişi "Genel Sekreter" olup diğer kişiler için yetki belgesi gerekir.

Yetki osımı vb. durumlarda devlet bu işleme icazet vermedikçe bu işlem hüküm doğurmaz.

BİLGİ= Yetki osımı anlaşmalarına "Ultra Vires Anlaşmalar" denir.

2) Anlaşmaların Konusu ve İrade Hürriyeti=

Milletlerarası anlaşmaların geçerliliği kural olarak tarafların serbest iradesi ile yapılmasına bağlıdır.

* "Hata, hile, temsilcilerin ayartılması ve temsilciye zor kullanılması" iradesi serbest olmayan sebeplerdir.

Andlaşma taraflarından birinin irade açıklaması andlaşma yapılması sırasında belirli olguların varlığı konusundaki hataya bağlı ve bu hata temel verilere ilişkin ise söz konusu andlaşmanın gersizliği ileri sürülebilir (VAHS 48)

BİLGİ: Hata, hata yapan tarafın andlaşma yapmasında "önemli bir unsura ilişkin olmalıdır".

Eğer andlaşma sürecince taraflardan biri diğerini bilerek belirli veriler üzerinde yanıltılmışsa böyle bir andlaşmanın gersizliğini ileri sürülebilir (VAHS 49)

2)

Andlaşma konusuna dair teknik bilgilerin yanlış sunulması Andlaşma taraflarından birinin temsilcisi bir andlaşmanın yapımı sırasında fiirini değiştirmiş ise taraf iradelerini sakatlayabilir (Temsilcilerin Ayarılması)

Böyle bir durumda gersizlik ileri sürülebilir (VAHS 50)

Temsilciler üzerinde zor kullanarak bir andlaşmanın yapılması...da iradeyi sakatlayan bir durum ve gersizlik sebebidir (VAHS 51)

3) Milletlerarası Andlaşmaların Hazırlanması

a) 2 TARAFLI ANDLAŞMALARIN HAZIRLANIŞI:

2 taraflı andlaşmalar sadece Devletler Hukukunun "2. süjesi aşamasında" hazırlanır. Genelde 2. devlet temsilcilerine yetki vermek ve andlaşma konusu ile amacı önceden belirlenmiş bulunmaktadır (1. Aşama)

Bir sonraki aşama yaşıya geçirilmesidir (2. Aşama)

Taraflar metni birlikte hazırlayabilecekleri gibi birinin hazırladığı bir taslağın üzerinde veya iki tarafın hazırladığı taslağın üzerinde görüşmeler yaparak metni hazırlayabilirler

3. aşama andlaşmanın dilidir

Taraflar andlaşmaların dilini kendi aralarında serbestçe kararlaştırabilirler

Andlaşma taraflarının dili oraksa bu dilde andlaşma yapılır

Eğer farklı dil kullanılıyorsa her 2 tarafın resmi dilinde veya her 2'si yanında 3. bir dille yazılmış metinler kabul edilir

BİLGİ: Eğer andlaşma farklı dilde yazılmış ise hepsi aynı derecede geçerlidir ve 1 tanesi geçerlidir (VAHS 33)

b) ÇOK TARAFLI ANDLAŞMANIN HAZIRLANMASI

1) Milletlerarası Konferans Toplanması

Bu anlayış "1648 Westphalia Konferansı ile doğmuştur. Gerek "1815 Viyana Kongresi" talep etmiştir

BİLGİ: 1815 Viyana Kongresi ne rağmen 30 Mart 1956 tarihli Paris Andlaşması tüm tarafların birlikte oluşturdıkları gerekse anlamda ilk çok taraflı andlaşmadır

YAPILISI=

Konferansın toplanmasında ya birkaç devlet ya da milletlerarası örgüt öncülük etmektedir. (En sık başvurulan örgüt COGRISI)

Konferans toplanınca başkanlık divanı kurulur komisyon ve komiteler kurulur raporlar görevlendirilir

Andlaşma tasarısı ya salısmalar birleştirilip oluşturulur ya da direkt olarak ortaya koyulur

Tasarı komisyon - komitelerde incelenir ve bir sonuca varılır

Varılan sonuçlar konferans Genel Kuruluna sunulur ve incelenip tartışıldıktan sonra oylama ile bazı konularda uzlaşılır

Uzlaşılacak konular özel komitesine gider ve yazılı hale getirilir

BİLGİ= Oylama usulü serbesttir. (Her aşamada oy birliği istemi veya özel oy sayıları)

*BİLGİ= Konferansta karşı çıkılmıyor ise kabul bayonu yapılır Buna Konsensus Yöntemi denir (Oy kullanmama - VAHS 9)

2) Milletlerarası Örgütlerin Çalışmaları=

Milletlerarası örgütler kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek ve üye devletlerin işbirliğini arttırmak için kendi faaliyet alanları ile ilgili bir konuda andlaşma yapılmasını teşvik ve bu konuda önderlik etmektedir

YAPILISI=

Birkaç Milletlerarası örgüt öncülük eder

Başkanlık divanı kurulur

Komisyonlar - Komiteler kurulur

Belli bir konu hakkında komisyonlar tarafından bir andlaşma tasarısı oluşturulur

Konferans Toplanır

Tasarı görüşülerek sol tarafı bir andlaşma imzalanır

Tasarı Genel Kurula sunulur (Red-Kabul)

Kabul edilirse devletlerin imzasına ve onayına sunulur

Bu imza ve onay ile andlaşma tamamlanır

4) Andlaşma Metninin Kesinlik Kazanması = *BANKO*

2. aşamadır.

Ancak ortada tartışılacak bir konunun olmadığı ve işlemin devlete götürüldüğü aşamadır. Bu işleminde bir tören ile veya devlet temsilcilerinin bir araya gelerek kişisel olarak imzalamasıyla kesinlik kazanır.

Ancak taraflar herhangi bir usulde belirlemiş olabilir

BİLGİ= Eğer belirlenmiş bir usul yoksa "İmza - Onay" Kesinlikli imza - Paraf " metni kesinleştirilen yöntem olarak bilinir

* İMZA =

İmzanın işlevi kural olarak andlaşma belgesinin kesinleşmesini sağlamaktır

BİLGİ = Andlaşma aksi taraflarca kabul edilmemiş veya diğer verilerden bu sonucun varlığı tespit edilmemiş ise imza ile yürürlüğe girmiş olmaz.

* OANISMA KOŞULLU İMZA =

Temsilci andlaşma konusu veya şartları üzerinde kabul edilebilirlik açısından şüphelere sahipse böyle bir imza koymakta veya daha sonra bağli olduğu hükümetin veya milletlerarası örgütün değerlendirme yapmasını sağlamaktadır.

Eğer değerlendirme sonucu imza kabul edilirse atıldığı andan itibaren kesinleşir aksi durumda imzalanmamış sayılır.

* PARAF =

Taraf temsilcilerinin ad ve soyadlarının baş harflerinin andlaşma metninin altına yazılmasıdır.

BİLGİ = Aksi taraflarca kabul edilmedikçe paraf yazılarak bir andlaşmanın metnini tespit etme işlevine sahiptir.

5) Andlaşma Metninin Bağlayıcılık Hazanması =

Başlıca yöntemler "imza, onaylama ve kabul" dir.

Bazı durumlarda taraf temsilcilerinin andlaşma metni altına atılları imza basit bir yöntem olarak bağlayıcı etkiye sahiptir.

- Andlaşmada imzanın bağlayıcı etkiye sahip olduğuna ilişkin bir hüküm varsa
- imzanın bağlayıcı etkisinin varlığı üzerinde tarafların görüş birliği içinde olduğu başka verilerden anlaşılıyorsa
- imzanın bağlayıcı etkisi temsilcilerin yetki belgesinde belirtilmiş veya görüşmeler sırasında bu husus belirtilmiş ise

İmza kural olarak andlaşma metnini kesinleştirici bir etkiye sahiptir imzanın ardından 2. aşamaya geçilir. "Onaylama"

Onaylama = Önceden kesinleştirilen bir andlaşma metnine bağlayıcılık konularında üzere taraf devletlerin iç hukuklarının ve devletler hukukunun öngördüğü işlemlerin yapılması öngören yöntem

BİLGİ = Her aşamada onay şart değildir.

Onaylama işleminin hangi organlarca nasıl yapılacağı iç hukuk düzenlemeleri ile ve özellikle onaygösteren belirlenir (Devletler farklı organları yetkili olabilir)

Uygulamada onay yetkisi yasama veya yürütme organına bırakılmaktadır.

Onaylama işlemi aşağıda sayılan hallerde bir devletin andlaşma ile bağlanması rızasını açıklayan bir yöntem kabul edilir (VARS 14)

BİLGİ= VAHS 14. maddede dayanılarak her andlaşmada onayın gerekmeyeceği söylenir.

- 1) Andlaşma bağlama iradesinin onay ile açıklanacağını öngörüyorsa
- 2) Bağlılık için onayın gerekli olduğu konusunda tarafların görüş birliği içinde olduğu başka verilerden anlaşılıyorsa
- 3) Taraf temsilcileri imza ile andlaşmayı onaya tabi kılmışlar ise
- 4) Andlaşmanın onaya tabi kılması temsilcilerin yetki belgesinden anlaşılır ve görüşmeler sırasında açıklanmış ise

Devletler Hukuku na göre devletlerin kendilerinin imzalamış veya bir milletlerarası örgüt kabul edilmiş andlaşmayı "hemen veya mutlak onaylama yükümlülüğü" yoktur.
Çok onaylama ya da onaylamama devletin milletlerarası sorumluluğunu doğurmaz.

BİLGİ= Kabul, onaylama süreci ile aynıdır, sadece adı farklıdır.

6) Andlaşmaların Yürürlüğe Girmesi=

Andlaşma ile bağlama iradesini açıklayan devletler bakımından andlaşma kural olara yürürlüğe girmelidir.

İki taraflı andlaşmalarda onay belgelerinin değiştirilmesi veya kararlaştırılan bir gere yapılması gerekmektedir.

Çok taraflı andlaşmalarda onay belgelerinin genellikle bir milletlerarası örgüte veri yoluna gidilmektedir.

Üç devletlerin tamamının onay belgesini vermesi beklenmez. Bu nedenle belirli so. devletlerin onay belgesini vermesinden itibaren belirli bir süre sonra andlaşmanın yürürlüğe girmesi kabul edilmektedir.

7) Andlaşmaların Tevdi Edilmesi=

Ülkeler isterse tevdi ettirirler.

Bu sistem ilk olarak Milletler Cemiyeti tarafından benimsenmiştir.

Ardından BM kural olarak kabul etti. Buna göre:

Üç devletler yaptıkları andlaşmaları BM'ye tevdi ettirmedikleri sürece E ile ilgili bir durumda bu andlaşmayı ileri sürerler (zorunlu değil)

BİLGİ= Burada ki temel amaç: ülkelerin "gizli andlaşmalar yapmasını önlemektir".

BM eğer isterse tevdi edilmemiş bir andlaşmanın ileri sürülmesi durumunda kabul de edebilir.

8) TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE MİLLETLERARASI ANDLAŞMALARIN YAPILMI VE ONAYLANMASI=

1) 1924 Anayasası Öncesi=

1921 anayasasında bu konuyla ilgili tam yetkiler Meclis'e aitti.

Bu sistemde yasama ve yürütme görevleri aynı organ tarafından yerine getirilirdi.

2) 1924 Anayasası Sistemi=

1924 Anayasasında yasama ve yürütme görevleri kesin şekilde ayrılmıştır.

Görüşme ve imzalamaya yetkisi yürütme, onaylama ise yasama aittir.

3) 1961 Anayasası Sistemi

Andlaşmaların onaylanmasında ilk yetli TBMM'ce ait bulunmaktadırlar. Onaylama TBMM'nin onaylamayı uygun bulma konusuna ilişkin olmasıdır. Cumhurbaşkanı onlaşmayı onaylayıp yayınlama yetkisine sahiptir.

BİLE = Cumhurbaşkanı'nın bir onlaşmayı onaylama yetkisini kullanabilmesi için TBMM'nin onaylamayı bir konuyla uygun bulması gerekir.

Bu durumun 2 istisnası vardır bunlar

1) Ekonomik ticari veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi 1 yılı geçmeyen andlaşmalar (Devlete mali yük getirmemek koşuluyla hukukî sınırlarına ve Türklerin yabancı ülkelerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla)

2) Uygulama andlaşmaları ile kanunların verildiği bir yetkiye dayanarak ekonomik ticari teknik ya da idari andlaşmalar

4) 1982 Anayasası Sistemi

Andlaşmaların hazırlanması ve imzalanmasında yetkili merciler belirtilmemiştir.

Türk Kanunları'nda andlaşmayı imzalamaya yetkili kişiler devletler hukukundakiyle aynıdır.

* Yetli belgesine ihtiyas duymayanlar

- 1) Cumhurbaşkanı
- 2) Başbakan
- 3) Dışişleri Bakanı
- 4) Diplomatik Misyon Şefi

Diğer kişiler için yetli belgesi Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile verilir.

a) ONAYLAMAYI UYGUN BULMA KANUNU GEREKTİREN ANDLAŞMALAR

Anayasanın 104. maddesine göre Andlaşmalar Cumhurbaşkanı tarafından onaylanır.

Cumhurbaşkanının onayından önce andlaşmaların TBMM'ce onaylanmasının uygun bulunması ya da Bakanlar Kurulu'na kabul edilmesi gerekir.

Onaylamayı Uygun Bulma Konusunun Yapısı

Andlaşmayı temsilci getirir (Dışişleri Bakanlığına)

Onaylamayı uygun bulma konusunu teorisini Dışişleri Bakanlığı hazırlar (Andlaşma imzalanmış olsa bile TBMM önüne sunmak zorunda değildir. Bu konuda tehdit yetkisi vardır)

Tasarı TBMM'nin Cumhurbaşkanı'na sunulabilecek düzeyde olduğunun onaylanması için TBMM'nin onayına sunulur (Konun önerisini TBMM yapar. bir yetki min-hususan Bakanlar Kurulu aittir)

Tasarı Komisyonlar da görüşüldükten sonra TBMM Genel Kurulu'na gelir

TBMM ya onaylar ya da reddeder (Konun teorisini birin olarak ele alınıp ve değişiklikle değiştirilmez)

Onaylama konusunu oluşturulur

Cumhurbaşkanının onayına sunulur (Onaylama kanununda Cumhurbaşkanı'na sunulmasına)

B) NAYLAMAYI UYGUN BULMA KANUNU GEREKTİRMEYEN ANDLAŞMALAR=

Bu andlaşmalarda "Bakanlar Kurulu" yetkilidir.
2 gruba ayrılır.

1. Grup Andlaşmalar

Bunlar TBMM nin onayına sunulmadan BK. tarafından kabulün şu özellikler aranır:

- 1) Ekonomik ticari ya da teknik ilişkileri düzenlemek
- 2) Süresi 1 yılı aşmamak
- 3) Devlet maliyesine bir yüklenme getirmemek
- 4) Kişisel statüye ve Türklerin yabancı devletlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak
- 5) Türk Kanunları na değişiklik getirmemek

2. Grup Andlaşmalar

Türk Kanunları na değişiklik getirmemek koşuluyla şu andlaşmalar dır:

- 1) Daha önceden yapılmış bir andlaşmaya dayanarak yapılan uygulama andlaşmaları
- 2) Yasaların önceden tanıdığı yetkiye dayanarak yapılan ekonomik ticari teknik ya da idari andlaşmalar

BİLGİ= Bu özelliklerin hepsi bir arada olmak zorunda.

Ekonomik ticari teknik ya da idari nitelikteki bütün andlaşmalar (süresi 1 yılı geçse bile) yüklenme getirirse kişisel statüye ve Türklerin yabancı devletlerdeki mülkiyet hakkına dokunursa

- 1) Hibe kredi ve öteki yardım andlaşmaları
- 2) Teknik ya da idari işbirliği andlaşmaları
- 3) Borç erellenmesi ya da ticaret andlaşmaları
- 4) Önceden yürürlüğe girmiş olan NATO örgütü ya da NATO ya üye devletler ile yapılacak ikili ya da çok taraflı andlaşmalar TBMM nin uygun bulma kanununa gerek olma BK tarafından icra edilmektedir.

Uygulamada bir andlaşmanın uygun bulma kanununa gerek duyulup duyulmadığı Disipliner Bakırda değerlendirilmektedir.

Bakanlar Kurulu bir andlaşmanın onaylanmasını kabul etme işlemini "BK Kararnome ile yapar.

BK Kararnome ile onaylanması kabul edilen andlaşma Cumhurbaşkanı na sunulur.

BİLGİ= Andlaşmalar şu şartları taşıyorsa yayımlanır:

- 1) Ekonomik ticari ve teknik ilişkileri düzenleyen ve 5 yılı aşmayanlar.
- 2) Devlet Maliyesi bakımından yükümlülük getirmeyenler
- 3) Kişi haklarına ve Türklerin yabancı devletlerde mülklerine dokunmayanlar

Resmî Gazete'de yayımdan sonra 2 ay içinde TBMM nin bilgisine sunulur.

BİLGİ= Yapılan ekonomik ticari veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren andlaşmalar yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz.

Devletler Hukuku açısından andlaşmanın Cumhurbaşkanı tarafından onayı yeterli olmayıp bu onayın taraflarca değişimi ile andlaşma yürürlüğe girer.

C) ANDLAŞMALARIN YORUMU=

Yorum= Kapalı ve anlaşılmağan hususların açıklanmasıdır.

Devletler Hukuku nda yorum yapacak organlar 3 tanedir.

- 1) Diplomatik Organlar
- 2) Ulusal Organlar
- 3) Milletlerarası organlar

Devletler Hukuku'nda yorum "VAHS (Vienna Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi) 31 32 ve 33. maddelerinde" düzenlenmiştir.

Andlaşma taraf devletlerden biri tek başına yorum yapamaz. diğer tarafın kabûlü gerekir.

Diplomatik organlar devletin kendisidir.

↳ Birleşik ortak karar verirler

Uluslararası organlar 2 kuruldur (Hakemlik)

1) Uluslararası Yargı organları

2) BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği

31. Maddede andlaşma yapılırken yorumun nasıl yapılacağını söyler

↳ Yorum yapılırken.

↳ İyiniyet dikkate alınır

↳ Andlaşmanın iseriğiyle bağlantılı olarak 3. kişi ne onlıyorsa o şekilde olmalıdır (Genel kural)

↳ Bu ibtiliya rağmen sıkıntı varsa 32. maddedeki Yardımcı Araştırma kullanılır.

32. Maddeye göre.

1) Hazırlık Aşaması (Andlaşma olana kadar ki yapılan çalışmaların hepsi incelenir)

2) Andlaşmanın yapıldığı şartların dikkate alınması (Önceli şartlar ile. günümüz şartları karşılaştırılır)

BİLGİ= Burda 31. maddede ile 32. maddede arasında Alt-üst ilişkisi yoktur. Bundan dolayı istediği dikkate alınıp yapılır

Andlaşma burda kesinleşmiş ise bunu kabul etmek zorundadırlar yoksa Uluslararası yükümlülükler doğar

ilk andlaşmayı yapan devlet başka bir devletle bir andlaşma yapar ve bu andlaşmayla önceli çatışırsa hangisi kabul edilir?

1) Çatışma varsa o andlaşma ona göre yorumlanır (Çatışan Andlaşma- Çatışmayan Andlaşma) (Aynı konuda - 2'side yürürlükte ise)

ör)

A-B 1. Andl. } Böyle bir durum varsa önceli kabul edilir diye bir hüküm varsa
AB 2. Andl. } çatışan konular için 1. Andl. geçerlidir

BİLGİ= Burda her 2 andlaşmada yürürlükte olup tek tek çatışan konular açısından 1. Andl. nin kuralları yürürlükte dir

ör)

A-B } Burda çatışma varsa AB için ilk Andlaşma
A-B-C } uygulanır (Yine her 2'side yürürlükte sadece çatışanlar için geçerli)

2) Bir andlaşma çatışma konusunda hüküm isermiyorsa (Hangisi üstün belli değil ise)

ör)

A-B 1. Andl. } Daha yeni olan 2. Andlaşmanın çatışan hükümleri uygulanır
A-B 2. Andl. } her 2'side yürürlükte dir

1) A-B } A ülkesi Ahde Vefa gereğince 2. andlaşmadan birini seçer
A-C } Eger 1. Andlaşmayı seçerse C'ye karşı sorumlu
Eger 2. Andlaşmayı seçerse B'ye karşı sorumlu

2) A-B-C } A-B için 2. andlaşma geçerli olup C'ye Ahde Vefa gereğince sorumlu
A-B }

1) ANDLAŞMALARIN GESERSİZ KILINMASI:

3 olanakı vardır

1) Andlaşmaların Yasal Yetkililer Tarafından Yapılmaması

2) İrade Sakatlanması

3) Uluslararası Hukukun Emredici Normlarına Aykırılık (JUS COGENS'e Aykırılık)

İlgili her devlet bunları ileri sürerek andlaşmayı gesersiz kılabilir

1) Andlaşmaların Yasal Yetkililer Tarafından Yapılmaması =

Bir andlaşma yetkisiz kişiler tarafından yapıldıysa bu işlemlerin herhangi bir hukuk niteliği yoktur

Devlet daha sonra iktisat verirse devleti etkiler.

Yetkisizlik durumunda VAHS 3. maddesine dayanılarak yapılır.

VAHS 47. Maddesine göre:

Temsilci sınırlanmış olmasına rağmen sözleşme yapılmışsa burada karşı devlet başta bu temsilcinin yetkisinin sınırlı olduğu belirtilmelidir. Yoksa iptal edilemez (Yetli Asımın)

VAHS 46. maddesine göre:

Bir devlet yaptığı andlaşmanın iç hukuk kuralına aykırı olduğunu ihlal asıkar ve iç hukukun temel öğelerinden biri işin geçerli ise bunlarda gesersizlik sürülebilir. Yoksa olmaz (iç hukukun ihlali durumunda)

Normal uygulamaya göre iyi niyetli davranan bir devlet işin bu durum ihlalin asıkar olduğu ortaya çıkarır

BİLGİ = Devletler Hukuku belli şartlar halinde sadece iç hukuka aşağı gelir. (Gerişi içinde istenir)

2)

Anayasal ilkeler açısından Temel nitelikli kural olmalıdır

2) İrade Sakatlanması =

BİLGİ = Devletler açısından iradenin asik olması kesinlikle gereklidir

İradeyi sakatlayan sebepler şunlardır:

* Hata (Yanılma)

* Hile (Aldatma)

* Temsilcilerin Ayılması

* Temsilciye Baskı

* Devlet Üstüne Kuvvet Kullanılması (Tehditte Bulunma)

* Hata =

Bir andlaşma yapılışı sırasında temsilci belirli ölgü ve veriler için hataya düşebilir

Temsilcinin bu durumu belirtmesi ile iptal edilebilir

VAHS 48. maddesine göre:

Devletin hatayı iptal gerekmesi sunabilmesi için hata, "En Önemli Esaslara ilâkin temel öğelerde olmalıdır"

BİLGİ = Basit hatalar andlaşmayı iptal etmez.

Devlet "kendi davranışı ile" hataya katkıda bulunmuş veya haberdar ise geçersiz olmaz. (Ne olmuş olsun)

* Hile =

Bir andlaşmanın görüşmeleri sırasında taraf devletlerden biri birini aldatır ve karar sağlarsa iptal sebebidir

VAHS 49. Maddesine göre:

Bir devlet diğer devletler tarafından belirli konu ve unsurlarda yanıltılır ve bunu ve unsur sebebiyle andlaşma yapılmışsa iptal edilebilir.

* Temsilcilerin Ayarılması =

VAHS 50. maddesine göre:

Bir devletin temsilci aracılığıyla iradesinin belirtilmesinde temsilcinin ayarlanması nedeniyle rıza açıklamışsa (dolaylı - doğrudan) : bu devlet andlaşmayı iptal etmek için başvurabilir.

Burada bahsedilen temsilcinin "iradesini değiştirecek düzeyde olmalıdır" (Etli gelecekte davranış maddi-manavi olabilir)

Rastlanmamıştır

* Temsilci Üzerinde Baskı =

VAHS 51. Maddeye göre:

Temsilciye yöneltilen tehdit veya hakaret nedeniyle rıza göstermesi sonucuyla oluşan bu andlaşmanın geçerliliğini ortadan kaldırır.

Maddi cebir olabilir, maddi geleceğine ilişkin olabilir, aile fertlerine ilişkin baskı olabilir

Ö)

Hitler çekoslovakya cumhurbaşkanı na Almanya ya bağlanması amacıyla tehdit uygulaması

* Devlet Üzerinde Kuvvet Tehdidi ve Uygulanması =

VAHS 52. Maddeye göre:

Birleşmiş Milletler andlaşmasına geçirilmiş olan uluslararası hukuki ilkelere kuvvet kullanımı veya tehditinde bulunarak elde edilen andlaşmalar batıldır.

BM Andlaşması Madde 24 (Kuvvet Kullanımı Yasası)

3) Uluslararası Hukuk Normlarına Aykırılık (IUS COGENS'e aykırılık)=

uluslararası hukukun sıjelerini andlaşma yaparken sınırlayan hukuk normlarına IUS COGENS denir. Bu emredici normların dışına çıkılmaz.

Ö1)

A-B devletleri ürettiği konuda andlaşma yapar ama Kalesatısı andlaşması yapamaz

Eğer böyle andlaşmalar yapılırsa hükümsüzdür

VAHS 53-64. maddeleri arasında bu konuya ilişkin kurallar ortaya konulur

VAHS 53. Madde Uluslararası Emredici Hukuk Normunun Tanımı ve Örnekleri

Buna göre:

uluslararası Emredici Hukuk Normu ile satılan andlaşma her halükarda batıldır

VAHS 64. Maddeye göre:

Oaha sonra ortaya çıkan uluslararası emredici norm önceliklerle satılır ise öncelikli zemindeki her norm ve ilkeyi geçersiz kılar.

VAHS Andlaşmaların geçersizliğini "Mutlak- Nispi Butlan" ile hüküm doğurur.

Mutlak Butlan Kararı için:

- 1) Andlaşma doğru
- 2) Taraflar aykırılığı ileri sürer
- 3) Hakim bakar
- 4) Temel öğede satışma varsa

Mutlak Butlan kararı verilir

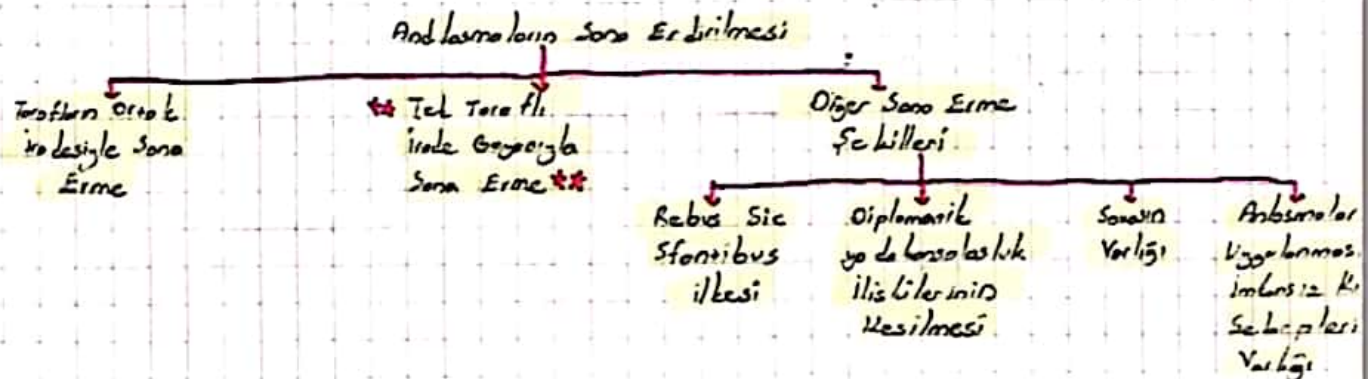
Nispi Butlan Kararı için:

- 1) Andlaşma doğru
- 2) Eksiklik vardır
- 3) Hakim bakar
- 4) Eksiklik sebebiyle Nispi Butlan kararı verilir

Nispi Butlan sebepleri= (VAHS) 46, 47, 48, 49, 50

Mutlak Butlan Sebepleri= (VAHS) 51, 52, 53, 64

ANDLAŞMALARIN SONA ERDİRİLMESİ=

1) TARAFLARIN ORTAK İRADESİYLE SONA ERME=

VAHS şkte bir andlaşmanın sona erdirilmesi veya bir tarafın selilmesi aşağıdaki gibi olu bilir:

a) Andlaşma hükümlerine göre

b) Herhangi bir zamanda diğer okit devletlerle istişare ettikten sonra bütün tarafların rızası ile

a) Andlaşmanın Bir Hükümle sona Ermesi=

Bir andlaşmada andlaşmanın nasıl sona erdirileceğine dair hüküm varsa andlaşma o şekilde sona erdirebilir

Bir andlaşmada süre öngörülebilir

Andlaşmada gerçekleşmesi gereken bazı olayların gerçekleşmesiyle sona erebilir

ör)

AIHS'nin 65. maddesinde: "Eğer taraf devletlerden birisi Avrupa Konseyi'nden ayrılırsa otomatik olarak AIHS olan üyeliği orradan kalkar."

*E: 2) TEK TARAFLI İRADE BEYANI İLE SONA ERME=

Fesih= ilı taraflı bir andlaşmada taraflardan birinin bundan sonra anlaşmayla ilgili olmayacağını bildiren tek taraflı bir işlemdir

BİLGİ= sol taraflı andlaşmalarda karşılığı "selime" dir.

Fesih yetkisinin kullanılabilmesi için andlaşmada buna dair bir hüküm olması lazımdır

ör)

BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde her milletin istediği zaman anlaşmadan selilebileceği belirtilmiştir

Vazgeçme= Bir andlaşmanın sağladığı haklardan ve menfaatlardan bundan sonra yararlanmayacağını ifadesi

BİLGİ= Fesihde, devletin kendi menfaatine bir durum vardır, Ancak vazgeçmede devlet bu yetkiyi diğer devletler lehine kullanıyor bazı haklardan feragat ediyor.

BİLGİ= Fesihde andlaşma hükümlerinin belirtilmesi gerekir. Ancak vazgeçmede böyle bir durum olmasına gerek yoktur.

3) DİĞER SONA ERME ŞEKİLLERİ=

Kural olarak bir andlaşmanın herhangi bir hükümünün ihlali diğer tarafa andlaşmayı iptal etme hakkı vermez.

Ancak VAHS M. 60'da:

"Eğer bu ihlal ağır ve esaslı bir ihlalse bu durumda tara f devlet anlaşmayı sona erdirebilir"

Esaslı ihlal ile kastedilen; bir andlaşmanın konu ve amacının hayata geçirilmesi için gerekli olan en önemli maddelerin ihlal edilmesi gerekir

2) Andlaşmanın Uygulanmasının İmkansızlaşması =

Bir andlaşmanın uygulanması için zorunlu olan bir şeyin ortadan kalkması durumunda artık andlaşma, hüküm doğurmayacağı için, uygulanması da imkansızlaştırılmıştır.

1) Andlaşma Koşullarında Kalktı Değişiklik Sebepyle Sona Erme (Rebus Sis Standibus ille)

A → B
silah vermesi
Tahvil etmesi

B devleti düşman tarafına geçti

Ancak 2 durumda bu ilke kullanılmaz

1) Sınır andlaşmalarında ne olursa olsun bir önceki şartlarda sınır andlaşması yaptım diyerek inkar edemezsiniz.

BİLGİ = sınır andlaşmaları varlığını herdaim devam ettirebilir

2) Koşulların değişmesine sebep olan devlet bu haktan yararlanamaz

2) B devleti kendisi düşman tarafına geçmiş ve bir ülkeye ben bu andlaşmayı sona erdiriyorum diyemez

2) Diplomatik İlişkilerin Kesilmesi Sonucu =

Kesilmesi menfi sona erdirmez
Sadece bu diplomatik ilişkilere bağlı olarak bir andlaşma yapıldıysa o ilişki kesildikten sonra o andlaşma sona erer.

2) Savaş Durumunda Andlaşmaların Sona Erdirilmesi =

A) HÜKÜMSİZLÜĞÜN SONUÇLARI (MUTLAK VE NİSPİ BUTLAN OLMASININ SONUÇLARI)

Gecersizlik sonuçları VAHS M. 69'da düzenlenmiştir. Buna göre:

6 Bir andlaşmanın geçersiz olması (batıl olması) andlaşmanın yürürlüğe girdiği andan itibaren hüküm doğurmayacağını ifade eder.

Yani geçersiz olan bir andlaşma ilke olarak yürürlüğe girdiği andan başlayarak hüküm doğurmayacaktır (Abilito)

Fakat bazı durumlarda geçersiz bir andlaşmaya dayanarak iyi niyetle yapılan işlemlerin geçerli olması VAHS M. 69'un 2/6 fıkrasında düzenlenmiştir.

Buna göre:

Gecersizliğe başvurulmadan önce iyi niyetle icra edilmiş olan işlemler, sırf andlaşmaların geçersizliği sebebiyle gayri hukuki hale gelmez.

BİLGİ = Bunun dışında kolon - bütün durumlarda bu andlaşmaya dayanılarak yapılan işlemler iptal edilerek mümkün mertebe eski şartların sağlanması yoluna gidilecektir

VAHS M. 44'de:

(Gecersizliğin ilke olarak andlaşmanın bütününe ilişkin olması gerekir) Bir andlaşmayı geçersiz kılmak için bu sözleşmede tanınan bir gerekseyi ancak andlaşmanın tamamı hükümlerine dayanarak

VAHS M 44\2-3 de 2.fikrodaki bu duruma istisna getirilmistir :

Buna göre :

Geçersizlik nedeni belirgin bir biçimde sadece belirli bir hükme ilişkinse ve o hüküm andlaşmanın temelinde ilişkin değilse o zaman sözleşmenin o hükmünü geçersiz kıl gerisi devam etsin

Bu durumda VAHS M. 614 den de bahsetmek gerekir.

Buna göre :

Belirli bir devletin çok taraflı bir andlaşmayla bağlanma rızasının geçersizliği durumunda önceki kurallar o devletle andlaşmanın tarafları arasındaki ilişkilerde uygulanır.

Yeni , çok taraflı bir andlaşma var . Geçersizlik sadece 1 devlet için söz konusu ise örn. 30 taraflı olan bir andlaşma var Ben A devleti olarak belirlenen bazı konularda hata yaptım. Eğer bilseydim o şartlar altında o andlaşmayı yapmıyordum. Ama kolon 27 devlet açısından öyle bir hata problem yoksa bu andlaşma senin için geçersiz hale gelmez. Kolon 27 devleti etkilemez

VAHS M 71'de bu yüzden önemlidir :

71. Madde uluslararası hukukun emredici bir normuyla çatışan yani jus cogens ile çatışan andlaşmanın geçerliliğinin sonuçlarını özel olarak düzenlemiştir.

BİLGİ = uluslararası hukukun emredici normlarına ilişkin düzenleme VAHS M 53 ve M 64'de düzenlenmiştir.

VAHS M 53'e göre :

Barıl olan bir andlaşma durumunda taraflar : genel uluslararası hukukun emredici normuyla çatışan herhangi bir işlemin sonuçlarını mümkün olduğu ölçüde bertaraf etmezler. Karşılıklı ilişkilerini genel uluslararası hukukun emredici normlarına uygun hale getireceklerdir

VAHS M 64'e göre :

Barıl olan ve sona eren bir andlaşma halinde andlaşmanın sona ermesi , tarafları andlaşmayı bundan sonra icra etme konusunda herhangi bir yükümlülükten kurtarır.

Ayrıca andlaşma batıldır. Çünkü :

Tarafların andlaşmanın sona ermesinden sonraki icrai hareketiyle doğan herhangi bir hak yükümlülük veya hukuki durumlarını etkilemez .

BİLGİ = Bu hak yükümlülük veya durumların daha sonra müfaza edilmeleri genel uluslararası hukukun emredici normuyla çatışmadığı oranda geçerliliğini korur

VAHS-M 53 jus cogens e Aykırılık Emredici Hukuk Normuna Aykırılık } düzenliyor
VAHS M 64 Sonradan bir jus cogens in Meydana Gelme Durumunu }

Ös)

Ben köle ticaretine ilişkin bir andlaşma yaptım ve daha sonra yeni jus cogens kuralı meydana çıktı. Artık benim bu andlaşmam batıl benim için bir yükümlülüğü yok. Ama bu hüküm çıkmadan önce bazı işlemler yaptım. Eğer elde ettiğim haklar durumlar jus cogens e aykırı ise onlarda hükümsüzdür değilse geçerliliğini korur

VAHS 65'de gersizlik durumunda izlenecek vsül ditenlenmiştir.

Buna göre :

Bir andlaşmanın gersiz olduğu kanıtlanırsan devlet bu görüşünü ve almak istediği önlemi "yasılı olarak" taro flara veya karşı taro fa bildirir.

Bildirdikten sonra 3 ay beklenecek 3 ay sonunda herhangi bir itiraz gelmezse öngördüğü önlemi yürürlüğe koyma hakkına sahiptir. (Bildirim bu devletlerin eline geçmesinden itibaren 3 ay)

Bu süre içinde "itiraz gelirse" taro fların 12 ay içinde (itiraz tarihinden başlayarak 12 ay) kendi sesenekleri be rışci yöntemlerle bu uyusmazlığı çözmeleri gerekir.

12 ay sonunda çözüm olmazsa başvurulacak yöntemler gersizliğin nedenine göre değişir.

VAHS M166'a bendinde :

Sözüm bağlanamayan uyusmazlık nedeni jus cogens e oykirılık ise o zaman taro flar bu konuyu birlikte bir hakeme götürmeleri gerekir. Hakeme de götürmezlerse tek taro flı olarak uluslararası Adalet Divanı na başvurulabilirler.

VAHS M166'b bendinde :

Bunun dışındaki gersizlik nedenleri için zorunlu vılastırma yöntemleri öngörölür.

9) ANDLAŞMALARIN SAKINCE KOYMA HAKKI :

VAHS M13'e göre :

Aksi taro flarla kabul edilmedikçe ya da andlaşmada izin verilmedikçe o andlaşın bir bütün olarak uygulanacaktır.

Ancak bazı andlaşmanın hükümleri bunu belirlemezse ya da andlaşmada bu kabul edilmeyorsa bir andlaşmanın kimi hükümlerinin istekte bulunan devletlere uygulanması mümkündür.

Uluslararası Hukuk kişileri bunu sekince veya ihitirazi kayıt (sekinenin eli adı) denilen bir yöntemle gerçekleştirir.

VAHS M12'de sekinenin tanımı yapılır.

Buna göre :

sekince = nasıl kaleme alınırsa alınsın veya nasıl isimlendirilirse isimlendirilsin bir devletin bir andlaşmayı imzalarken onaylarken kabul ederken tasvip ederken veya andlaşmaya katılırken bazı andlaşma hükümlerinin hukuki etkisini kendisi bakımından ihraç etmek veya değiştirme için yaptığı tek taro flı bir beyan.

* BİLGİ = Bir sekinenin geçerli bir şekilde konulabilmesinin ilk koşulu bunun andlaşmada "yoslanmamış olması" ve andlaşmanın "konu ve amacına oykirı olmaması" gerekir.

* Bir diğer koşul konunun sekinenin diğer taro flarla kabul edilmiş olmasıdır. (önceden verilmiş rızayla olabilir)

BİLGİ = Eğer bir andlaşmada sekince koyma yoslanmadıysa bu sekince andlaşmanın konusuna ve amacına da oykirı değilse o zaman taro flar sekince koyabilirler.

sekince "çok taro flı andlaşmalar için" söz konusudur (2 Taro flı andl. da sekince koyma yerine yeni andlaşma yapılır)

Bir derle selince koydu; diğer bir derle itiraz ettiyse selince konulan hüküm dışın da bir andlaşma ilişkisi kurulur.

ör) A - B - C - D

2/1 e selince koyuyorum dedi. X olur X olmaz Hic olmaz.

* Derle gamilerini çıkarıyorum. Ticaret gamlerine uygulayacağım dedi.

* Önce andlaşmada yasal konmuş mu konusuna omarına uygun mu diye bakmalıyız.

* A-B arasında geçerli olur

* A-C arasında geçerli olmaz. Yani 2/1 düzenlenmeden - sayılmodan 2/2'den başlanılır.

* A-D arasında ben böyle bir andlaşma kabul etmiyorum dedi (Andlaşma Yok).

* Sadece A'nın, B, C ve D ile ilgili durumlarını ilgilendirir.

BİLGİ = B-C-D arasındaki hükümleri hiçbir şekilde etkilemez.

ör)

A - B - C - D

2/1 i ihraç etme istiyorum dedi. X X X

* ihraç etme söz konusuysa "✓" veya "X" demek aynı anlama gelir.

* A-B arasında 2/1 dışında bir andlaşma kurulamaz.

* A-C arasında 2/1 dışında " " "

* ihraç etme söz konusu olduğunda selinceden farklı olarak

* A-B ve A-C arasındaki ilişki aynı sonucu doğurur. C'nin andlaşmayı onaylamak için direkt D gibi bir tepki göstermesi gerekir.

Bir selince konduğu zaman bunun yazılı olarak bildirilmesi gerekir ve bu selince konduğu zaman andlaşmada aksi ön görülmemişse bu konuda bildirimin eline geçtiği andan başlayarak 12 ay içinde itiraz etmeyen tarafını buna kabul ettiği varsayılır (VAHS M 2015)

BİLGİ = Bir andlaşmaya katılma yoluyla taraf olanlar için de bu 12 aylık süre katılma anından itibaren başlar.

Bir andlaşmayı geçerli bir selince koyulabilmesi için diğer bir kolu selincen konulma anıyla ilgilidir.

imzalatırken } selince konulabilir
onaylatırken } bunlardan sonra
Katılırken } andlaşmaya selince
koyma söz konusu değildir.

* **BİLGİ** = Andlaşma yürürlüğe girdikten sonra selince konulamaz.

VAHS M 22'ye göre:

Selinceden geri alınması veya selinceye yapılan itirazın geri alınması aksi kararlaştırılmadıkça sözleşmeye göre her zaman mümkündür.

Bu durumun hüküm doğurmaya başlama anı bu bildirimin karşı tarafı geeme andır.

VAHS M23'e göre:

Sehincenin yazılı olarak yapılması gerekir (Büyük ilgilili)

1) ANLAŞMALARIN 3. KİŞİLERİ ETKİLEMESİ DURUMU=

Kural olarak anlaşmanın etkisini sadece taraf devletlere gösterir.

Kural olarak 3. devleti etkilemez.

Bir anlaşmanın 3. devletlerin rızası olmadan onların üzerinde hak ve yükümlülük doğurmayacağı ve onları etkilemeyeceği VAHS M34'de düzenlenmiştir (3. devletleri etkili rızaları ile olabilir)

İSTİSNA= Eğer yapılan anlaşma 3. bir devlet lehine hak yaratıyorsa bunda "rıza aranmaz" rıza verseydik

Yükümlülükler engellemesi durumunda temel koşul bu durumun mutlak 3. kişi tarafına "kabul edilmesi" buna rıza göstermesi gerekir. (Yazılı olmalı VAHS M35)

3. devletler lehine hak yaratan bir durum "en çok gözetilen ulus kaydı"dır (Eski ilde En ziyade Müteazaya Muhzar ulus kaydı)

En çok gözetilen ulus kaydı bir anlaşmada tarafların belirli bir konuda 3. devletleri tanıyacakları iyi muameleleri birbirine karşı da uygulamayı kabul ettiklerini etkileyen hükümdür (Yani anlaşmada bir hükümle der ki ben seninle anlaşma yapıyorum 3. bir devle de anlaşma yaptığımda ona tanıyacağım en iyi muameleleri sana da tanımayı kabul ediyorum)

A-B

1.1.2014 ⇒
Ticaret Andl.
Yapılıyor

Ve bu anlaşmaya
en çok gözetilen
ulus kaydı konuldu
Daha sonra

A-C

1.1.2015 ⇒
Aynı konulu
anlaşma yapışın

A devleti C
devletine daha
iyi olanaklar
tanımsın olsun

O zaman 1.1.2015
ya konulan ulus
kaydı sayesinde
B-C'nin yararından
sın haklardan yarar

1.1.2017'de

anlaşma bitince A-B

arasındaki anlaşmada biten Yani
ilk haline döner B-C'ye sunulan
haklardan yararlanamaz

BİLGİ= En çok gözetilen ulus kaydına koşullu - koşulsuz (Kısıtlı - Kısılsız) başvurulabilir

1)

A-B'ye koşulsuz bu hakkı tanıdı diye B'de A'ya bu hakkı tanımak zorunda değildir

B-D bir anlaşma yapmış ve ulus kaydı olsun A'da B'nin D'ye tanıdığı haklardan yararlanabilir

Uygulamada ulus kaydına belirli sınırlamalar getirilmiştir

1) Gümrük Birliği Anlaşmaları

2) Serbest Dolaşım Bölgesi Oluşturan Anlaşma

3) Sınır Ticaretine İlişkin Anlaşmalar

Bunlarda düzenlenen
ulus kaydı kabul
edilemez

KOİKKAT = Sınırda böyle bir şey karşımıza gelirse ilk olarak bu anlaşma neyi ilgilendirir bir anlaşma ve konusu ne olacak bakalım.

8) MİLLETLERARASI TEAMÜL HUKUKU =

1) GENEL OLARAK TEAMÜL HUKUKU =

a) KAVRAM =

Teamül Hukuku = Belli olay ve ilişkilerde toplumun bireylerince belli bir biçimde davranışın tekrarlanması ile yavaş yavaş bir organizmanın gelişmesi gibi meydana gelen ve toplum içinde uygulanması hususunda zorunluluk olduğu inancıyla kuralları

Teamül hukuku yazılı değildir

b) GENEL OLARAK TEAMÜLÜN ÜNSURLARI =

1) SÜREKLİLİK =

Teamülün maddi ögesi =

2) GENEL İNANÇ =

Teamülün manevi ögesi =

3) DEVLET DESTEĞİ =

Teamülün hukuki ögesi =

2) GENEL OLARAK MİLLETLERARASI TEAMÜL HUKUKU =

Devletler Hukuku'nda bir milletlerarası ilişki karşısında belli bir biçimde davranan devletler hukuku kişilerin sonra aynı şekilde ilişkiye aynı biçimde davranmaları ile oluşmuştur

3) MİLLETLERARASI TEAMÜLÜN HUKUKİ KAYNAĞI =

Teamül hukuku kuralları milletlerarası toplumsal yaşamın ihtiyaçlarının cevap vermek amacıyla ortaya çıkmıştır.

4) MİLLETLERARASI TEAMÜL HUKUKUNUN ÜNSURLARI =

a) MADDİ ÜNSUR =

Maddi unsur milletlerarası teamül hukukunda bir kuralın oluşması için bir devletin aynı durumlarda örnek teşkil eden aynı davranış ve tutumlarını tekrarlaması sonucu oluşur. Tekrarlama sürekli olmalıdır.

b) PSİKOLOJİK ÜNSUR =

Teamülün psikolojik unsuru belli bir olay karşısında belli bir şekilde davranmanın hukuki gereği olarak zorunlu olduğu konusunda bir inancın varlığıdır.

BİLGİ = Devlet bir davranışı hep aynı şekilde aynı durumda davranıyorsa içinde psikolojik unsur var denilmiştir (Oygunluğu)

Evrensel Teorik kurallı ilkelerinin tarafların tamamının onaylanması gerekir Ancak bölgesel teorik kurallı için ilgililerin onayı gerekir

* GİLGİ = Evrensel veya bölgesel teoride kısı sıklıkla uygulanması mümkün değildir

2) TEORİK-ANLAŞMA ARASINDAKİ İLİŞKİ =

İlişide varsa net bir cevap verilemez çünkü eş değer oldukları kabul edilir Ancak yazılı bir dokümanda o şekilde olduğu için anlaşma kullanılır (Örneğin istinad yok ama) Anlaşmada kural boşluğu vb varsa teorik olarak boş bırakılır

3) GENEL HUKUK İLKELERİ =

1) KAVRAM =

Hukukun Genel İlkeleri = Birçok ulusal hukuk düzeyinde yer alan ve devletler hukuku üzerine aktarılmasına ne hukuk mantığı ne de Devletlerin diğer yargıları bakımından herhangi engel bulunmayan Devletin ortak hukuk değerlerini kapsayan hukuk kuralları

İlk kez 1907 II. La Haye Konferansında ortaya çıktı İlk kez birseyde uygulanması ise Uluslararası Sicilli Adalet Divanı Statüsü ile oldu

2) GENEL HUKUK İLKELERİNİN NİTELİĞİ =

Hakimin bu ilkeleri belirlemede çok da esnek bir değerlendirme yetkisi vardır Temel olan uluslararası alanda bir sorunun kural yokluğu ne deniyle çözümsüz kalması önlemek Var olmayan birsey yapılmaz (Konun yaratılmaz) Bu tespit yapılırken Anlaşma ve Teorik aykırı olmamalıdır

3) GENEL HUKUK İLKELERİNİN İŞERİĞİ =

A) ROUSSEAU'NUN SINIFLANDIRMASI =

1) MİLLİ HUKUK İLE DEVLETLER HUKUKUNUN ORTAK GENEL İLKELERİ =

- 1) Sözleşme Yetkimsizlikleri ile ilgili ilkeler
- 2) Ceza Yetkimsizlikleri ile ilgili ilkeler
- 3) Usule ilişkin ilkeler

2) DEVLETLER HUKUKUNA ÖZGÜ GENEL HUKUK İLKELERİ =

- 1) Devletler Hukukunun Yeri ile ilgili ilkeler
- 2) Devlet Yetkililerinin Kullanımı ile ilgili ilkeler
- 3) Milletlerarası Sorumlulukla ilgili ilkeler
- 4) Deniz Savası ile ilgili ilkeler

B) FREIDMAN IN SINIFLANDIRMASI =

- 1) Yorum ve Yorum Yöntemine ilişkin Genel Hukuk İlkeleri
- 2) Asgari Adalet Ölçülerine ve Usule ilişkin ilkeler
- 3) Genel Bir biçimde Benimsenen Kimi Modeli Genel Hukuk İlkeleri

C) DEVLETLER HUKUKUNUN YARDIMCI KAYNAKLARI=

Devletler hukukunun asli kaynakları kural koyan kaynaklardır. Yardımcı kaynaklar asli kaynakların ve kuralların varlığını kanıtlamada kullanılan ve bunların kapsamını belirleyen kaynaklardır.

2 tür vardır

- 1) Yargısal Kararlar (İSTİHATLAR)
- 2) Doktrin

1) YARGISAL KARARLAR (İSTİHATLAR)=

Hukuk düzenine ilişkin bütün yargı organları kararlarıyla hakimlik kararlarını içerir.

2) DOKTRİN=

Devletler hukukunda itibar kazanmış yazarların görüşleridir.

7. BÖLÜM

DEVLETLER HUKUKUNUN KİŞİLERİ

I) GENEL OLARAK=

Devletler hukukunun kişileri milletlerarası toplumsal düzeni sağlayan hukuki düzeni tarafından haklar tanıyan ve yükümlülükler altında birleşen varlıkları anlatır. Devletler hukukunun sınıfları:

- 1) Bağımsız Devletler
- 2) Milletlerarası Örgütler
- 3) Devlet Niteliği Kazanmamış Topluluklar
- 4) Gerçek Kişiler
- 5) Yetkileri Sınırlı Devletler

II) BAĞIMSIZ DEVLETLER=

Devlet= Belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan insan topluluğunun herhangi bir sınıfa otoriteye bağlı olmayan örgütlü toplumsal yapısı.

Devlet 3 unsurdan oluşur:

- 1) Ülke
- 2) İnsan Topluluğu (Millet)
- 3) Egemenlik veya örgütlenmiş Bağımsız Otorite

* ÜLKE UNSURU=

İnsan topluluğunun üzerinde yaşadığı maddi seviyeyi ifade eder.

- * Ülkenin sürekli olması gerekir önemli olan bu.
- Ülkenin boyutu önemli değildir.
- Coğrafi bütünlük şart değildir.
- Kara ülkesi bazen kıta parçası bazen ada bazen ise toplamda şekillenir.

Akarsular ve göller de devletin kara ülkesine dahildir.
Hava ülkesi devletin kara ülkesi ve deniz ülkesi üzerindeki hava sahalarını kapsar.
Deniz ülkesi kara ülkesinden itibaren belirli bir mesafeye kadar deniz alanı üzerindeki kıyı devletin münhasır haklarının olduğu ve korucuları olarak adlandırılan alandır.

Devletin otoritesine tabi alanların belirlenmesi bakımından ilke sınırlarının bilinmesi gerekir.
Bir devlet ülkesi sınırlar ile belirlenir.

Sınır= Bir devlet, ülkesini diğer devlet ülkelerinden ve milletlerarası alanlardan ayırma arzusu.

Sınırlar Devletin ülkesinin bölünmezliği ilkesi nin gereğidir. (Milletler Cemiyeti Milletler Birleşim Milletler M 214 de düzenlenmiştir)

Bu ilkeye göre:

"Milletlerarası hukuk ile kurulmuş devletin sızması olmadan bölünme olmaz ve diğer uluslar buna saygı duymak zorundadırlar."

* İNSAN TOPLULUĞU UNSURU (MİLLET) =

Soyunun temel bir niteliği yoktur.

Sürekli birliktelik göstermesi gerekir (Millet olmanın sırrı)

Tek bir ulustan milletten veya ırktan gelme unsuru aranmaz. Bunda kabul edilen tek şey uyruk bizzatıdır.

Self determinasyon= Halkın dileği yönetimi yapabilme hakkına sahip olması.

İşsel boyutu:

2. Bir halkın istediği biçimi yapabilme hakkının özgürlük belirlenmesi olması.

Dışsal boyutu:

2. Halkın bağımsız devlet kurması veya bir devlete bağlanabilme iradesini gösterebilmesi.

BİLGİ= self determinasyon hakkının ileri sürülebilmesi için sömürge altında bir halkın olması zorunludur (Geri kolon bunu kullanamaz)

BM Genel Kurulu 1973-1993 te şu kararı almıştır:

Hiçbir ayırım olmadan demokratik bir devlet varsa ve yönetime katılıp temsil varsa orada self determinasyon kabul edilemez.

Bu ilkenin getirilmesinin amacı: devletin ülkesinin bütünlüğünün korunmasıdır.

* EGEMENLİK VEYA BAĞIMSIZ OTORİTE UNSURU =

2 şartla olur:

1. Hukukî ve siyasi alandan örgütlenmiş kamu otoritesi

2. Bağımsız olunması

2. Başka bir ülkeden veya yapıdan emir almayıp kendi devranısını benimsemesi

(Organik bağımlı olmama)

2. Münhasır olması

Örgütlü yapının işlevsiz ya da ayaklanma gibi sebeplerle geçici olarak bozulması devletli varlığını etkilemez.

Egemenliğin sonuçları şunlardır:

1. Egemen Esiği ilkesi

2. İşlerine Konuşma ilkesi

3. Doğal Kaynaklar Üzerinde Sürekli Egemenlik ilkesi

2) Egemen Esiitliđi ilkesi

Hukuki açıdan devletlerin arasında herhangi bir farklılıđın olmadığı onatılır. Fiili farklı olabilir.
BM 21.1 de "teyit edilir"

3) iştirlerine Karısmama ilkesi

* Devletler birbirlerinin iştirlerine karısmamak zorundadır.
Sokönemli bir ilkedir.

4) Doğal Kaynaklar Üzerinde Sürekli Egemenlik ilkesi

Self determinasyon nedeniyle bu ilke eski sömürge yeni bağımsız devletlerin karıdır.
Bellii formları vardır

- 1) Doğal kaynaklar üzerinde siyasi egemenlik olmak
- 2) ilgili devletin haklarını yorana kullanılması
- 3) yabancı yatırım bunu kısıtlanamaz
- 4) kamuleştirme yapılırsa kamu yorarı önerilmeli

* **BİLGİ**= Bu ilkelere konusunda tartışma olursa öncelikle iç hukuk yolları tüketilir sonra olmaz ise Milletler düzeyine gidilir

Devletlerin bağımsızlığı açısından 2 ayrım vardır

- a) Tam Bağımsız Devletler
- b) Bağımsızlıkları sınırlı Devletler (Kısıtlı sınırlı Devletler)

A) TAM BAĞIMSIZ DEVLETLER

2 alt gruba ayrılır

- 1) Tam bağımsız basit devletler
- 2) Tam bağımsız birleşik devletler

1) TAM BAĞIMSIZ BASİT DEVLETLER

Otorite açısından bütünlük gösteren devlet türüdür.
Tek bir otorite mevcuttur ve tek bir hukuk sistemi vardır.
Devlet otoritesi birlik ve beraberlik gösterir

2) TAM BAĞIMSIZ BİLEŞİK DEVLETLER

2 veya daha fazla devletin belirli bir amaçla bir araya gelerek amacı düşük ya da yüksek bir birlik oluşturmaları veya otoritesi farklı birimler arasında paylaşılmıştır.
Hukuk ve siyasi yapılarına göre farklı yapılara ayrılırlar

A) ŞAHİ BİRLİK

Burada 2 farklı devlet belirli nedenlerle ortak bir kralın otoritesine bağlanır.
Her devlet bağımsız olarak iç ve dış ilişkilerde serbestçe hareket edebilirler

B) GERÇEK BİRLİK=

2 veya daha fazla devletin bir anlaşma ile birlik oluşturmalarıdır.
Ortak organlar eşitle iş ilişkileri birlikte yürütülürken dışı karşı tek bir devlet gibi hareket eder.
Konfederasyon - Federasyon

1) KONFEDERASYON=

Bağımsız 2 veya daha fazla devletin bir anlaşma ile ortak bir savunma amacı etrafında birleşirler.
Dakil olan her devlet kendi varlığını devam ettirir.
İstediği zaman ayrılabilir.

2) FEDERASYON=

2 düzeyli bir örgütlenme bulunmaktadır.
Bu örgütlenme dışı tek bir devlet gibi hareket eden 2 veya daha fazla feder devletten oluşur.
Bir devlet birliği görülmektedir.
Hiyerarşik yapının en tepesi federal devlettir.
Yetli dağılımı federal devletin onayması ile olur.

KONFEDERASYON

Bir milletlerarası anlaşma ile ortaya çıkar.
Eski devletler arasında kurulur.
Örneğin devletler bağımsızlıklarını ve devletler hukuku ilişkilerini korurlar.

FEDERASYON

Bir onaysal düzenleme ile ortaya çıkar.
Hiyerarşik yapı vardır.
Bağımsız devlet niteliğini yalnızca federal devlet sağlar.

B) BAĞIMSIZLIKLARI SINIRLI DEVLETLER (YETKİLERİ SINIRLI DEVLETLER)=

SORUŞ= Kıbrıs, Liberiya, Cezayir'in de tanınmışlardır. Minyatör devlet niteliği taşırlar.

1) MINYATÖR DEVLETLER=

Monako, Liechtenstein, San Marino, Andorra.
Bu devletlerin ortak özellikleri ülke ve insan topluluğu unsurları bakımından küçük olması, bir veya 2 devlet tarafından ülkelerinin çevrili bulunmaları ve bu büyük devletlerle eşitlen bir özel ilişkiler içinde bulunmalarıdır.

* 2) SÜREKLİ TARAFSIZ DEVLET=

BİLGİ= Bağımsızlıklarına getirilen sınır zorunlamlarıyla başka devletler arasında sığın savaşıyla karşılaşma ve barış zamanında ittifak anlaşmalarına taraf olmama yükümlülüğüdür.

Bu tip devlet kendine yapılan saldırıya karşı ordusu ile meşru müdafada bulunabilir ve önlemler alabilir.
İsviçre (185 Viyana Kongresi ile kabul edilmiş 1919 Versay Barış Antlaşması ile kayıt edilmiştir).
Yabancı ülke askerini bulundurmaz ve geçmesine izin vermez.

3) KORUMA ALTINDAKİ DEVLETLER=

Daha önceden bağımsız olan bir devletin genellikle yapılan bir anlaşma ile dış ilişkilerinde tamamen ya da kısmen bir başka devletin egemenliği ve koruması altına girilmesiyle olur

ör) Fransa döneminde Tunus

4) ORTAK YÖNETİLEN ÜKE (CONDOMINIUM)=

Yeni bir toprak devletin ortak egemenliği altında bulunan ve birlikte yönetilen ülkeler

ör) Yeni Hebrides adaları 1906-1930 arası İng-Fra arasında ortak yönetilmisti

5) VEKALET ALTINDA ÜKE=

Bu ilke özellikle I. Dünya Savaşı sonrası Osmanlı İmp. dan ayrılan topraklar için de uygulanmış Bulgar Milletler Cemiyeti nce Mondros rejimi denmiştir. Ülkeler kendi yorurları düşüncesi ile belirli devletin egemenliğine bırakılmıştır

BİLGİ= BM in kurulması ile Vekalet statüsü adına denmiştir

Bu statü henüz bağımsızlıklarını kazanmamış belirli ülkelerde bağımsız bir devlet kurulana kadar BM onaylanmasına uygun olarak BM örgütünün denetimi altında başka bir devletin yönetmesidir. Günümüzde böyle bir statü yok

ör) Mikronezyanın ABD tarafından yönetimi

6) KENDİNE ÖZGÜ (Sui GENERIS) STATÜYE SAHİP DEVLETLER=

ör) Kıbrıs Cumhuriyeti ve Popolitik

Popolitik devlet unsurlarının tümüne sahiptir (Ülle-Millet-Egemenlik var)

1929 Latran Anlaşması ile düzenlendi

Popolitik milletlerarası anlaşma okudatma diplomatik temsiliği gönderme ve kabul etme yetkisi vardır

Ama egemen üstün otorite tam değildir Bunun yerini itelge üstlenmiştir

7) DEVLETLERİN TANINMASI=

Tanımaz= Bir uluslararası hukuk birisinin kendi dışında oluşan bir olayı durumu veya belgesi kendi adına geçerli kabul ettiği ve uluslararası ilişkisi bu kabul ve belgeye göre düzenlenesi

1) TANIMANIN HUKUKİ NİTELİĞİ=

Genellikle tanımın kurucu değil sonuçlu bir hukuki tasarıdır

BİLGİ= Tanımın kurucu nitelik taşıdığı değil Egemenlik-Millet-Ülle tanım ile olur onayısı benimsenir

Devletin doğuşu diğer devletlerin iradesine bırakılmaktadır ve bu hukuki değil kayfidir.
2. husus ise hukuki varlık açısından bir devletin tanınması gerektirir. Buna göre belli sayı olmaz ise Tanınmayan devlet yok sayılacak ve hukuki sorumluluğu olmayacaktır.

Tanımaya için yalnızca bu 3 unsur yeterlidir (Vattel-Miller-Egemenlik)

Tanımaya

Açıklayıcı
Şarta bağlı olmayan
İhtiyari
Tetkiki

} bir hukuki işlemdir

2) TANIMA TÜRLERİ=

2'ye ayrılır

- 1) Hukuki Tanımaya
- 2) Fiili Tanımaya

Milletlerarası uygulamada bazı devletler hukuki tanımının sonuçlarından korunmak için fiili tanımaya bulunurlar.

Bunun sonucu fiili tanımada bulunan devletin belirli konular bakımından ileride zor durumda kalma riski vardır.

Bu tanım türleri devletin hukuki varlığı ve durumunu belirlemede kullanılır.

Bilgi= Hukuki tanım geri alınmaz ama fiili tanım geri alınabilir.

Tanım iradesinin oluşmasına göre 2'ye ayrılır

- 1) Açık Tanımaya
- 2) Zimni Tanımaya

a) AÇIK TANIMAYA=

Tanım devletin iradesini açık olarak ortaya koyar.

Bu yerli temsilcilerin oral beyanı ile olabileceği gibi bir anlaşma hükümleri ile de olabilir.

ör) Anlaşma Mezaj Tebrik vb.

b) ZİMNİ TANIMAYA=

Açık bir tanım olmaksızın tanım devletin tanım devletle belirli ilişkiler içine girmesi şeklinde olur.

Tanım iradesi direkt yoktur.

Ama bu işlem yalnızca tanım devletler arasında olabilir.

ör) Anlaşma yapma diplomasi temsilcisi yollama kabul etme vb.

Bu tanımada tanım devletin ahlak koruyucu esası alır.

3) TANIMA ZAMANI=

Her zaman olabilir.

4) HÜKÜMETLERİN TANINMASI=

- Yeni doğmuş bir devlet tanınmış ise bu hükümetin tanınması anlaşılmıştır. Yeni devletler yeni hükümeti tanıyarak ilişki kurabilirler.
- Gereklilikle bu tanıma selti hükümet değişikliğinde ortaya çıkar.
- Yasol kurulmuşsa tanıma da sorun olmaz.
  - İhtilal idari savas ile kurulmuşsa tanıyıp tanımama tanıyacak ülkeye bağlı.
  - Bu tanıma için tam otoritenin bağlanması bakılır.
  - Bazı ölkeler vardır:
    - Etüli otorite kurma
    - Mesruluk
    - Milletlerarası yükümlülükleri yerine getirme

DEVLETİN ÖLKESİ=

DENİZ ÖLKESİ=

Denizlerin günümüzde haberleşmenin sağlanmasında gıda bakımından önemli bir kaynak olma fonksiyonunun fark edilmesi maddenler ve enerji kaynakları bakımından önemli olan bir depo olma niteliğine sahip olduğunun anlaşılması denize bolusı değiştirmiştir.

II. Dünya Savaşından sonra deniz hukukunda önemli gelişmeler ortaya çıkmıştır. Devletler arasında yapılan deniz uygulamaları konusunun uluslararası toplumda üzerinde daha fazla durulması zorunluluğunu getirmiştir.

1930 lardan sonra BM öncülüğünde 24 adet kurallarının geliştirilmesi ve yeni kurulların kadifikasyonu anlaşılmış ve bu amaçla 24.2.1958-27.4.1958 tarihleri arasında Cenevre'de BM I. Deniz Hukuku Konferansı toplanmıştır. Konferans sonucunda 4 antlaşma ve 1 ihtiyari protokol kabul edilmiştir. Bu antlaşmalar şöyledir:

- 1) Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesi (30 Eylül 1964 Yürürlük tarihi)
- 2) Kıta Sahenlığı Sözleşmesi (10 Haziran 1964 Yürürlük tarihi)
- 3) Açık Denizlerde Balıkçılık ve Canlı Kaynakların Korunması Sözleşmesi (20 Mart 1966 Yürürlük tarihi)
- 4) Açık Deniz Sözleşmesi (30 Eylül 1962 Yürürlük tarihi)

İhtiyari protokol ise Uygumazlıkların zorunlu sezişüne iliskindir.

BİLGİ= Türkiye bu antlaşmaların hiçbirine taraf olmamıştır.

BM I. Deniz H. Konferansında karasularının genişliği ve balıkçılık konusunda bir antlaşma sağlanamamıştır. Bunun önünmesi için Cenevre'de 2. kez toplanan konferansdan yine karar çıkmamıştır.

Bağılantısızlar ve 3. Dünya devletlerinin cobası ile 3.12.1973 te, BM II. Deniz H. Konferansı toplanmıştır ve 10.12.1982 de Deniz H. Sözleşmesinin yapılması ile sonucunda (Sözleşme 16.11.1984 te yürürlüğe girmiştir).

BİLGİ= Bu sözleşme devletlerin:

- 1) Egemenliği altındaki denizler
  - 2) Sınırlı egemenlik altındaki denizler:
  - 3) Egemenliğe tabii olmayan denizler
- hakkındadır.

2) DEYLETLERİN EGEMENLİKLERİNE TABİ DENİZ ALANLARI=

Bunlar:

- İç sular
- Karasuları
- Takrîmîda suları
- Boğazlar

2) İÇ SULAR=

İç Sular (Deniz H. Sığ. M:8) = Karasuları esas hattının beşinde kalan sular devletin iç sularını oluşturmaz

Normal Esas Sığaj = suların en alçak olduğu zamanlı coğrafi kıyı çizgisi

Esas çizgi karasularına sınır oluşturmaz

2 şekilde belirlenir

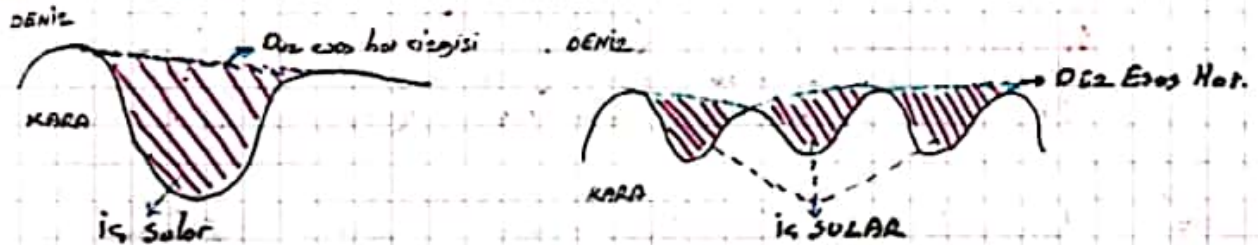
- 1) Normal esas hat
- 2) Düz Esas Hat

Normal Esas hat BMDHS M:5 de düzenlenmiştir. Sahil boyunca uzanan en düşük eziz hatlarıdır.
Düz esas hat BMDHS M:3 ile düzenlenmiştir

1) Sahilin derin bir şekilde girintili çıkıntılı olduğu veya sahil boyunca hemen yanında bir o da bir çizginin bulunduğu yerde uygun noktaların birleştirilmesiyle oluşturulur

2) Bir delta veya sahil bundan dolayı değişik nitelikte ise noktalar eşit eziz noktalar boyunca seçilir

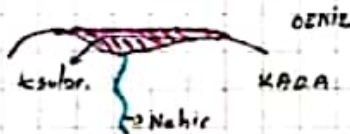
BİLGİ: Düz esas hat sahillerin çok girintili çıkıntılı olması halinde kullanılan bir esas hat

BMDHS M:6 ya göre kıyıya yakın koyluklar veya bu koyluklar kıyının bir parçasıdır

Buna göre koylukların en dış noktalarının birleştirilip oluşturulan düz esas hat ile her parçası arasında kalan olan iç sulardır

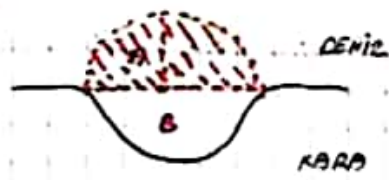
Ayrıca gözetilerek bakımından BMDHS M:3 a göre bir nehir hali oluşturulmasının düz esas hat nehir ağının da bir kuyudan diğerine en düşük eziz noktaları arasında çizilen düz hat olması

Denizlerin kıyıya girintisi yopması ile körfez oluşur Bu durum BMDHS M:10 de düzenlenmiştir

1) Bu modelde yarımadalar sahilleri tek bir devlete ait olan sulara dâildir

2) Yarımadanın bu girintisi ağzına çizilen bir doğruya sap olarak olan bir yarımadanın yarımadanın eziz yarımadanın en büyük bir körfez sayılacaktır

$A \ll B$ olursa körfezdir

1) Bir körfezin doğal giriş noktaları arasında en düşük cezir durumundaki mesafe 24 deniz milini aşmadığı takdirde bu en düşük cezir noktaları arasında bir sınırlandırma çizgisi çizilebilir ve iç suya olarak kabul edilir

$A \ll B \ll 24$ deniz mili ise körfez sayılır

2) Bu hükümler tarihi körfezlere uygulanmadığı gibi 7. maddede de öngörülen diğer esaslar bir yönünün izlenildiği hallerde de uygulanmaz

BİLGİ = Bir körfezin tarihi körfez sayılıbilmesi için:

- 1) uzun süredir ilgili devletin salsızmsız egemenliği altında bulunması
- 2) Bu durumun diğer devletlerce kabulü

şartları

İç suya devletin kesin olarak egemen olduğu sularıdır. Limanlar ve iç sulara barış zamanında ticaret gemileri bütün devletlerin ticaret gemileri olarak kabul edilir

Devletler askeri liman olup olmamasında serbesttirler
3 durumda gemilerin liman- körfeze girişi kısıtlanır:

- 1) Askeri limansa girilemez (sürekli kapalı)
- 2) Yoğun hastalık varsa girilemez (Geçici kapalı)
- 3) Korumu düzenine karşı tehdit varsa girilemez (Geçici kapalı)

} bu durumlarda ticaret gemileri girerler

BİLGİ = Devletlerce giderek -genişte serbestlik tanıma fikri benimsenmektedir...

Ticaret gemileri içsu ve limanda kıyı devletinin yasa ve yönetmeliklerine uymak zorundadır

ÖZEL HUKUK SORUNLARINDA:

1) Gemi mürettebatı arasındaki sorun hangi bayrağı taşıyorsa o devletin yasalarına göre çözülür

CEZA HUKUKU SORUNLARINDA:

- 1) Mürettebat arasında gemi iç disiplinine ilişkin işlenen suçta kıyı devleti birtan yapamaz
- 2) Mürettebat olmayan mürettebata veya yolculara yapıldığı suçlarda kıyı devleti yargılar
- 3) Mürettebat arasında bir sorun olmasına karşın kapıdan içeri yapıyorsa veya bağli olduğu illerin diplomasi temsilcisi çağrı yapmıyorsa kıyı devleti yargılar
- 4) Sonuç kıyı devletini bağlıyorsa ne olursa olsun kıyı devleti yargılar (TAM YETKİLİ)

suva gemileri açısından durum farklıdır

DEĞER HUKUKİ BAKIMINDAN:

Kıyı devleti korismaz.

BİLGİ= Bu gemiler kıyı devletinin kuvalarına uymaz zorundadır. Özellikle kamu düzeni ve güvenliğine uygun davranmalıdır.

CEZA HUKUKU BAKIMINDAN:

Kıyı devletinin hiçbir yargı yetkisi yoktur (Sadece teröristler varsa) Mutlak hakim geminin kapitanıdır.
Gemiden iç sular yetkileri istenebilir.

Sığınma açısından ise

Ticaret gemilerinin sığınma hakkı yoktur. Aksine bir karar verilmedikçe.

Savaş gemileri açısından yırım yapılır.

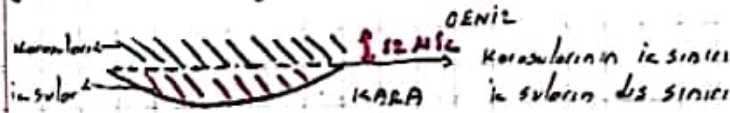
2. Suolu = di suolu ise iade edilir (Normalde girmez girerse iade uygulanır iade olmaz ise kıyı devleti gemiye hiçbir şey yapamaz)
2. Suolu sığınma suolu ise sığınma hakkı vardır.

2) KARASULARI:

Karasuları = Bir kıyı devletinin kara ülkesini çevreleyen uluslararası hukuka uygun olarak ve sürekli olarak doğru belirli bir genişliğe kadar uzanan kıyı devletine ait deniz kuşağı.

BİLGİ= Karasularının iç sınırı iç suların dış sınırıdır.

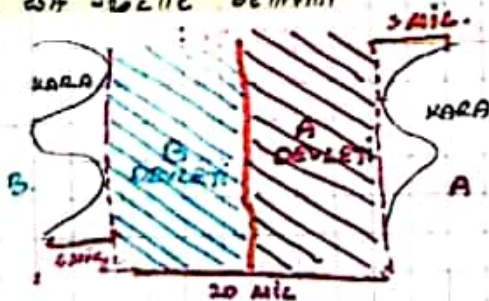
1982 yılında imzalanan BMDHS ile M.3 de karasularının azami genişliği 12 mil belirlenmiştir.
(Maksimum 12 mil)

Sahilleri kırsal kırsal ve yan yana olan devletler açısından sınırlarının nasıl olması BMDHS.M.15 ile düzenlenmiştir.

Esas olan devletlerin onaylamasıdır.

Eğer bir onaylama yok ise ve tarihsel haklar ile diğer özel durumlar baskın bir sınırlanma gerektirmiyorsa eşit ve etkili belirlenir.

3) KARASULARININ HUKUKİ REJİMİ:

2 farklı görüş ileri sürülmüştür.

1. Karasuları açık denizlerin bir parçasıdır.

2. Karasuları devlet ülkesinin bir parçasıdır.

BİLGİ= 2. görüşe göre bu egemenlik korosullarının altında bulunan deniz yatağı ve topraklarının kapsamındadır

6) KALASULADA SAHİLLER DEVLETİN YETKİSİNE GETİRİLEN KISIT LARHALAR=

1) ZARARSIZ GEŞİŞ HAKKI=

Bu hak bir taraftan sahiller devleti haklarını korurken zararsızlık bir taraftan da diğer devletlerin serbestliği ilkesine geçiş sağlar eder
Bunun ile korosulları üzerindeki haklar sınırlandırılmıştır
Bütün yabancı devletlerin gemilerine tanınır (Ticaret gemileri için hak ama savaş gemisi için değildir)
BMOHS M18 ile düzenlenmiştir
BMOHS M19 ile sınırları ortaya konmuştur

1) Geçiş sahiller devleti barışına düşmesine veya güvenliğine zarar vermedikçe zararsızdır

2) Yabancı bir geminin geçişi eğer bu gemi korosulları içinde sınırları yaparsa sahiller devleti barış ve güvenliğine zarar vermiş sayılır

2) Sahiller devleti egemenliğine ve toprak bütünlüğüne veya sınırsız bağımsızlığına karşı tehlike veya kuvvete baskı kurulması

2) Herhangi bir silahtan denizine veya mevazırlar yapılmaması

2) Sahiller devleti savunmasına veya güvenliğine zarar verecek bilgi toplanmaması

2) Sahiller devleti savunmasına veya güvenliğine zarar verecek planların propagandası

2) Her türlü uçakların uçuşması, indirilmesi

2) Her türlü askeri malzemenin varlığı

2) Sahiller devleti gümrük malıya sağlık veya muhafaza konulan gemilerin mal, para vb nin gemiye alınması

2) Balık avlama faaliyetinde bulunma

2) Arastırma ve keşifler yapma

Sahiller devleti zararsız geçişte yapılabilirleri BMOHS M21 ile belirlenmiş olup bunlar sınırlı değildir

BMOHS M24 sahiller devlete zararsız geçiş önleneme yükümlülüğü getirir

Korosullarına sahip olan kıyı devleti o bölge haklarında gemilere bilgi vermelidir
Kıyı devletinin tehdit altında olması halinde önceden bildirim ile geçiş önlenabilir

2) DEVLETİN YARGI YETKİSİNE VERİLEN İSTİSNALAR=

Devletin savaş gemilerine dahil suları tek etmesini isteyebilir başka bir şey yapamaz
Ticaret gemileri için normalde

LEZA DAVASINDA

Normalde yoktur
4 istisna vardır

1) Savaş sonucunda sahiller devleti etkiliyorsa

2) Ülkenin barış güvenlik ve sükununu bozacak bir olay olmuşsa

3) Gemi kaptanı konsolos veya diplomatik temsilcisi müdahale talebinde bulunmuşsa

4) Uyusturucu madde trafğini önleme amacı varsa

GİZGİ = İc sudan korosulorına gidiyorsa uygulanmaz

HUKUK DAVASINDA:

Gemide bulunan kisilerle ilgili hukuk davalarinda kisi devleti yorgi yetkisini kullanamaz
Geminin kendisi ile ilgili davalar da (Proseduru yapma vb) Eger.

Bu ticaret gemisi ic sulardan elurp korosuloruna gidiyorsa veya korosulorunda duruyorsa her türlü tedbirde bulunulabilir M 28 3

Bu ticaret gemisi denizden gelip korosulorunda durmadan gecerse (Yorum talep etti ama ücret ödemedi) yolarca o sebep için kullanilabilir

3) TAKIMADA SULARI:

BADHS M 46 da takimada devletleri tanımlanmıştır

Takimada sulorı yapışta Takimada devletlerinin sahip olduđu bir tividir

Ois sızgilerin belirlenmesinde

ada veya koyulıklan en uf noktalarının birleştirilerek tespit edilir

Bu çizilmiş alanın içi Takimadosına girer.

Korosulorunun ic sınırı takimada sulorunun dış sınırını oluşturu.

Bu alanın tespit edilip birleştirilmesinde 2 şart aranır:

1) Çizilecek çizginin 100 deniz milini aşmaması gerekir

2) Elde edilen alan içinde korosulorunun sulara oranı en fazla %9 olmalıdır (Yani deniz alanlarının en fazla 9 katı olacaktır)

Takimada devletinin bu egemenliğı deniz yasağı ve topraklarında iştir

Takimada devletleri birtak üşüne dışında tüm egemenlik yetkilerini kullanabilirler

1) Karar devletlerle önceden yapılan anlaşmalara uygun olarak yapılan Gelirsel Anlaşma Hakkı
(Takimada sulorı belirlenmeden önce bu anlaşma olmalı)

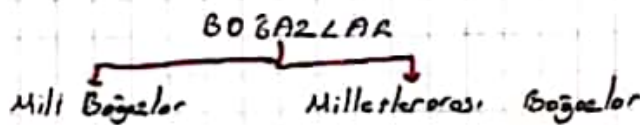
2) Takimada sulorı belirlenmeden önce 3. devletlerin sular altında yaptığı kablo ve boru baktımı ve yorulanma hakkı önceden yapılmış olmalı

3) Zorarsız Geçiş Rejimi (Bosı durumlar da utelenebilir. (MIS2))

4) Takimada geçiş hakkı

3) BOĞAZLAR:

Boğazlar (Cəğro fi Anlonda) = iki deniz parçasını birleştiren doğal ve dar su yolları

Milli Boğazlar: Tek bir devlete kıyası bulunan ve toprak bir denize bağlan da su yolları

Milletlerarası Boğazlar:

2 oul denizi birbirine bağlamalı. (Tened sort)

Münhasır ekonomik bölge oluşturan deniz alanlarını birleştiren su yolları

Önemli boğazların durumu genellikle milletlerarası sözleşmelere konu olmaktadır.
Bir boğaz her bakımdan milli boğaz özellikleri gösterse bile eğer bir sözleşme ile düzenlenmişse milletlerarası boğaz niteliğini kazanabilir.

* **BİLGİ**= Milletlerarası boğazlara ilişkin olarak getirilmiş kurullar sadece geçiş düzenine ilişkindir. Bunun dışında özellikle kıyı devletinin egemenlik hakları bu statüden etkilenmezler.

Bu bakımdan geçiş dışında ki kurullar iç sulak- karasuları - açık deniz statüsüne göre değiştirilebilir.

1982 Sözleşmesine göre:

iki açık denizi veya münhasır ekonomik bölgeyi birleştiren milletlerarası boğazlardan geçiş kuralı olarak transit geçiş olarak düzenlenmiştir. (M:38)

Transit geçiş hakkında bir sınırlama olmaksızın bütün gemiler ve uçaklar geçerlidir. (M:38)

Transit geçiş "sürekli ve "bırlı" olmalıdır. (M:38)

BİLGİ= Transit geçiş sırasında gemiler "kıyı devletinin izni olmadıkça" araştırma yapamazlar, hidrografik ölçümlerde bulunamazlar. (M:40)

"Karasuları - Açık deniz" veya "Münhasır Ekonomik Bölge - Münhasır Ekonomik Bölge" leri birbirine bağlayan boğazlardan "Zorarsız Geçiş" düzeni uygulanır.

BİLGİ= Karasulardan da ki zorarsız geçisten farklı olarak bu geçiş belli bir süre durdurulamaz. (M:45)

Transit geçiş zorarsız geçisten daha serbesttir.

→ Kıyı devletinin geçişlerin önceden bildirmesini isteme } Transit geçişte yoktur.
Denizaltıların su yüzünden çıkması.

a) TÜRK BOĞAZLARI=

Özel düzenlemeye tutulmuş milletlerarası boğazlardır.

Türk Boğazı terimi ilk Loren de ortaya çıkmıştır.

Türkiye'nin özerkliği üzerine 1936'da bir konferans toplanarak Montre Boğazlar Sözleşmesi imzalanmıştır.

BİLGİ= Boğazlar lejiminde:

→ Çanakkale Boğazı } onlar
→ İstanbul Boğazı }
→ Marmara Denizi }

b) GEÇİŞLER=

1) Ticaret Gemileri=

* **Görüş zamanı** da=

Ticaret gemileri boğazı ve gümrükte olursa bütün gündüz-gece serbestçe geçebilir.
(Tom serbest geçiş hakkı)
Yalnızca sağlık kontroline girerler.
İsterlerse uluvuz olabilirler.

* Savaş Zamanında =

1) Türkiye Torafız ise:

Ticaret gemileri barış zamanındaki gibi geçebilirler

2) Türkiye Savaşon Devlet ise:

Torafız devletlerin gemileri "dışarıya yardım etmemek şartıyla" serbestçe kullanılır

BİLGİ: Türkiye uluslararası savaş hukukunun verdiği yetkiler dahilinde:

- Tasınan yükü kontrol edebilir
- Boğazlara gündüz girmesi ve Türk molamının belirlediği yolu izlerler

2) Türkiye Kendisini Çok Yakın Bir Savaş Tehlikesi Tehdidine Maruz Sayıyorsa =

Ticaret gemileri barış zamanı gibi geçebilir
Gündüz girmeleri ve belirlenen yolu takip etmeleri gerekir
Savaş tehdidi görüldüğünde geçirmeye bilir

2) Savaş Gemileri =

* Barış Zamanında =

BİLGİ: 3'lü bir ayırma yapılmıştır:

Hafif Gemiler: Askeri Tankaerler

Orta Gemiler: Hafif Suüstü gemiler - küçük savaş gemileri - Yardımcı gemiler

Ağır Gemiler: Uçak gemileri - Harp Harp Gemileri - Denizaltılar

1) Hafif Gemiler Bakımından =

Ön bildirim gerek duyulmadan ve torajlar hesabı kottolmadan tek başına geçebilir

2) Orta Gemiler Bakımından =

Gündüz geçmek
Gereklilik bildirimde bulunmuş olmak
Geçiş sırasında kuvvetini tam olarak bildirmiş olmak
Uçakları geçiş sırasında kullanılmıyor
En fazla 13.000 ton ağırlıkta ve 1200'den fazla kişi taşıyan gemi sayısı 9'u geçemez.

2) Ağır Gemiler Bakımından:

BİLGİ: Karadeniz'e kıyısı olan devlet - olmayan devlet diye ayrım yapılmıştır

Karadeniz'e kıyısı olmayan devletler bu tip gemileri "soğukkanlı"

Karadeniz'e kıyısı olan devletler:

- Ön bildirimde bulunmak
- Kuvvet miktarını bildirip
- Tek başına en fazla 2 torpido ile
- Denizaltılar için:

Gündüz ve tek başına
Emreler bildirerek
Su üstünde

* Savaş zamanında:

2) Türkiye Tarafsız ise:

Tarafsız devletlerin savaş gemilerine barış zamanı şartları uygulanır
Savaşan devletlerin gemilerinin geçişi ise yasaktır

2) Türkiye Savaşan Devlet ise:

Türkiye istediği gibi davranabilir

2) Türkiye Kendisini pek yakın Bir Savaş Tehdidine Maruz sayıyor ise:

Türkiye istediği gibi davranabilir

BİLGİ: Uçaklar acıdan geçişler:

Sivil uçaklar için serbesttir

Fisken uçaklar acıdan devlet istediğini yapabilir

* **BİLGİ:** Montrö Boğazlar Sözleşmesi ön bildirimde bulunulmadığı için hala geçerli
olup herhangi bir taraftan devletin bildirmesi ile sona erebilir

3) Devletlerin Sınırlı Egemenliği Altındaki Deniz Alanları:

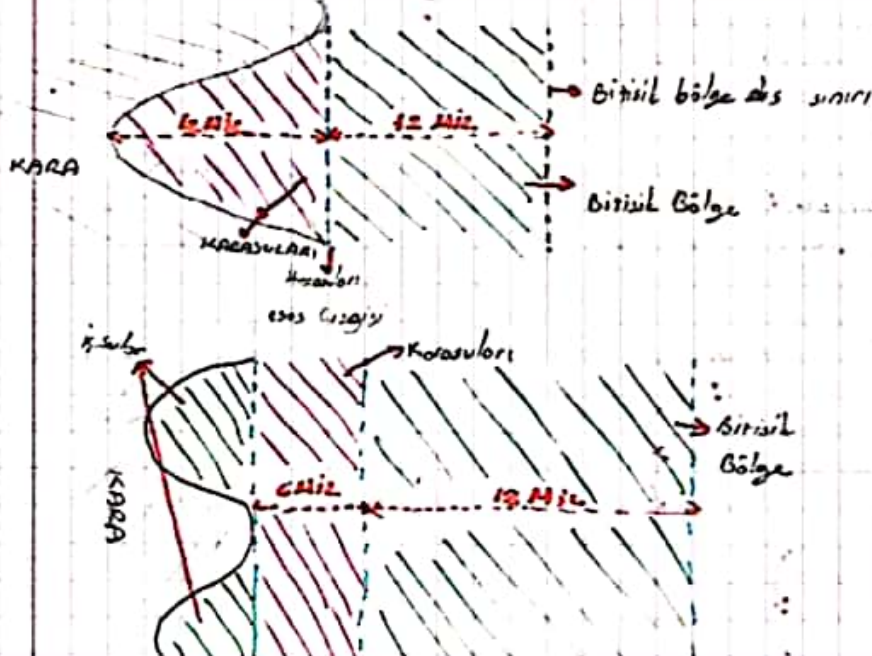
BİLGİ: Bunlar uluslararası deniz alanlarıdır

a) Bitişik Bölge:

Bitişik Bölge: Sahildevletinin karasularına bitişik olan ve bu devletlerin belirli bir
genişlikte belirlenmiş birtakım konularda denizlerle yetkilerini kullandığı denizin
bir parçası

1958 Cenevre Konferansında Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesi'nin 24. maddesinde
bitişik bölgeye genişlik bakımından bir sınırla genişletmek suretiyle karasularından yapılmayan
bitişik bölgede yapılmıştır

BİLGİ: Karasuları esas çizgisinden itibaren "12 mil açıklık" bitişik bölge yapılır.

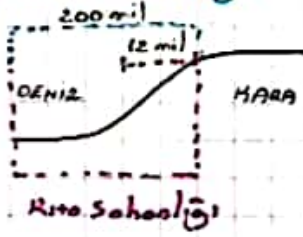

1932 BMDHS'nin 33. maddesi
1932 sözleşmesi'nden farklı olarak
jine karasularının iç sınırından
itibaren genişliği 24 mil ile

BİLGİ = Bu alanda yaptırımlar önceden belirlenmiş olmalıdır

Devlet bu alanda cser denetleme yetkisine sahiptir.

b) Kıta Sahenliği =

Kıta Sahenliği = Devletin kara ülkesinin devletler arasında süren vizontörüne verilen od

BMDHS m 75 de düzenlenmiştir

Kıta Sahenliği;

- 1- İlon etmeye gerek yoktur ve doğal olarak ortaya çıkar
- 2- Münhasır bir haktır
- 3- Burdali kaynaklar burada yer alan doğal kaynaklar içindir

BİLGİ = 2 esit kaynak vardır:

- 1- Madenler - ötekicimsiz kaynaklar
- 2- Deniz yatağı ve toprağında yaşayan canlılar

Kıta Sahenliği içindeki deniz ve hava rejimini etkilemez

3. devletler kıta sahene devletin istediği ile baba vb. selme hakkına sahiptirler

Kıta Sahenliğinin 14 sınırı; karasularının dış sınırının 12 kışımından başlar

BMDHS m 77 göre araştırma ve doğal kaynakları işletme hakkı münhasır devlete aittir

BMDHS m 23 ile sathilleri büyük ve kısı kısıya olan devletler arasında kıta sahene hakkının sınırlandırılması:

1- Hakkaniyetli bir soru vlaşma amacıyla Uluslararası Adalete Devoni Statüsünün 32. maddesine belirtildiği şekilde, devletler hukukuna uygun olarak onlarca ile yapılacaktır.

2- Uygun bir onlaşmaya varılmaz ise ilgili devletler XV. kışımada anğörülen usüllere başvurulacaktır.

c) Münhasır Ekonomik Bölge =

Münhasır Ekonomik Bölge = Bir kıyı devletinin karasularının öölünmeye başlandığı esor ceyisinden itibaren 200 mile kadar varan olonlarda bu öllüğe bu alanda münhasır bir ekum ekonomik haklar tanınan bölge.

2 esit ekonomik hakka sahiptir:

- 1- Su olonu - Deniz yatağı - Toprak altı bölgesindeki doğal kaynaklar üzerinde
- 2- Bu olonun işletilmesiyle ilgili diğer özel haklar üzerinde

3-

Deniz suyu oluntısından enerji üretilmesi

Kıyı devletinin yönetsel ve jargisal bir takım haklarının olduğı durumlar vardır:

- 1- Her türlü tesis - aras - geyün bu araca juleştirilmesi ve kurulması
- 2- Bilimsel araştırma
- 3- Karrenin korunması ve düzenlenmesi

BİLGİ = Münhasır Ekonomik Bölgedeki kıyı devletinin hakları 3. ölkelerin dış vlaşımı ve boru-lu dşme haklarına engel oluşturmaz.

KISITLANMA = Eğer bu bölgede denize kıyısı olmayan devlere ya da coğrafi sathar elverişsiz devlet varsa bu olondaki bölk vb. kaynakları esit şekilde paylaşması gerekir (kıyı olayınca hak kısıtlanır).

Bu paylaşımı uluslararası anlaşma ile yapılır Bu olarda önce kıyı devletinin kapasitesini hesaplanması istenir BMDHS 34

3)

70.000 ton baltık ağırlığı, 50.000 ton kendine ise kalan 20.000 ton bu kıyı olmayan devletlere gider

BİLGİ = KMO sahanlığı - Münhasır Ekonomik Bölge arası en temel fark:
KMO sahanlığında yalnızca tip kaynaklar kullanılır
Münhasır Ekonomik Bölgede hem tip hem de sınırsız kaynaklar kullanılır

4) Akut Denizler ve Hukuki Statüleri (Egemenliğe Tabii Olmayan Deniz Alanları) =

Akut deniz milletlerarası bir alandır
Hiçbir devletin ilkesine tabii değildir

BİLGİ = Ülkelerin sahili bulunsun veya bulunmasın akut denizlerin bütünü devletin tamamına serbesttir

BMDHS m288 = Akut denizler yalnızca barut amaçlarına kullanılabılır (Tel kısıtlama)

1958 sözleşmesinde belli başlı 4 serbestlik kabul edilmiştir

- 1- Seyirciler serbestliği
- 2- Petrol boruları ve denizaltı kabloları döşeme serbestliği
- 3- Balık avlama serbestliği
- 4- Ulus serbestliği

1982 de birin bunlara 2 ilave yapılmıştır

- 1- Bilimsel araştırma yapma serbestliği
- 2- Sınırlar ve tesisler yapma serbestliği

5) BAYRAK Yasası ve İstisnaları =

Gemi hangi devletin bayrağını taşıyorsa o devletin yetkisine tabiidir. (Hangi devletin bayrağı varsa o ülke yönetir).

Bayrak Yasası BMDHS m 92 de düzenlenmiştir

3 devletler bu duruma müdahale edebilir: (Bayrak Yasasının istisnaları)

- I- Kile Ticaretini Önleme Amacı
- II- Deniz Hedefliğine Karşı Önlemler Alınması
- III- Uyuturucu Madde Kaçaklığı
- IV- Akut Denizden Seyir veya Görüntü Arayışla İlgili Yasa Yapan

BİLGİ = Bayrak Yasası ve istisnaları kabul olarak ticaret gemilerine aittir, savaş gemileri için bu kabul uygulanmaz

Ülkenin baltık sularında tüktü taraletlerde bulunulur ve akut deniz kısıtlarına son buru ile ve tutulmuştur

Bunun yapılabilmesi için

- 1- Sıc kıyı devletlerinin anırları içinde yapılmalı
- 2- Bu gemilere ic deniz korosubrinde duruşu selilde dur emri verilmeli
- 3- İzleme kesiminde ve devlet gemisiyle olmalı

Bu durumlarda durdurulması • incelenmesi ve geri getirilip kıyı devletinde uygulanması yapılması mümkündür

ör)

Geminin sokulması - sızılı olması nedeniyle izlemeye kesinti olursa artık izlenemez

Uluslararası Deniz Yargı başlığı BMDHS m 136 da düzenlemiştir

Bu olan insanların ortak malıdır. Hiçbir devlet egemenlik iddiasında bulunmaz

↳ Bu olana ki mallar kimseyle ve hiçbir devletin değildir

↳ Uluslararası otorite çerçevesinde yönetilir

↳ Tüm insanlığın yararına olarak şekilde kullanılmaktadır

↳ Yalnızca barışçı işlemler yapılabilir

↳ Burdan gelen kar hake bütün devletlere dağıtılır

↳ Bu olanı Uluslararası Deniz Yargı Otoritesi korur

BİLGİ = Burada kaynakları lost, modern kaynaklar

III) MİLLETLERARASI ÖRGÜTLER =

A) MİLLETLERARASI ÖRGÜTLERİN GENEL NİTELİĞİ =

Milletlerarası Örgüt = uluslararası düzeyde faaliyet gösteren, ticari amaç taşımayan, birden fazla devleti ilgilendiren her türlü iş birliği

Milletlerarası örgüt devletler dairesinde bağımsız bir kişiliğe sahiptir

Milletlerarası örgütlerin ülkesi yoktur

Milletlerarası örgütün vatandaşlık bağıyla bağlı insan topluluğuna sahip değildir

Milletlerarası örgüt devletler gibi emir verme hakkına ve zorlama yollarına başvurma yetkisine sahip değildir

Öze devletlerin ortak iradesiyle bağlarlar

BİLGİ = Kişilikleri fonksiyonel olup kuruluş amaç ile sınırlı bir kişilikleri vardır

Uluslararası Örgütler

Hükümetler Arası Örgütler

Hükümet Dışı Örgütler

Üyeleri, genellikle devletin göndirdiği temsilciler temsil etmektedir

Her milletlerarası örgüt ihtiyaçlarına göre farklı organlara sahip olmaktadır (Herhangi bir zorlama yoktur)

Örgütün kurucu antlaşmasında ana organları belirtilir

BİLGİ = Hükümet dışı örgütler kurulamaz

Milletlerarası Örgüt üyeleri 2 ye ayrılır

↳ Dış üyeler

↳ Sınırlan Hakkın üyeler

BİLGİ = Uluslararası örgütlerin üyeleri nitelikli olup her organda her üyenin 1 oy hakkı vardır

B) BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÖRGÜTÜ =

1) BM'İN KURULUŞ SALIŞMALARI =

Yasanın gelismeler uzerine, Milletler Cemiyeti'nden ve bu orgute isletkil koron dirmamal ton ders almasi yeni bir orgut kurulmasi fikri gundenme gelmistir

San Francisco Konferansi'nda aybirligi sistemi tertedilmis ve kararla 213 coğunlukla alinmistir

Birlasmis Milletler Andlamasi, San Francisco Konferansi'nin 26 Haziran 1945'te yaptigi genel oturumunda ay birligi ile kabul edilmistir

Gerektisi sayida onay belgesinin gelmesi ile Andlasma 24 Ekim 1945'te yururluge girmistir

BM Andlamasi 111 maddedir ve 19 bolumden olusur

Bu andlamaya 70 maddelik vukubrosu, Adalet Divani Statusu ekidir

2) ÖRGÜTE ÜYELİK=

BM evrensel bir orgut olmasina ragmen, "evrensel prensibi" uzerine kurulmamistir.

BILGI= BM'de istekle otomatik olarak üyelik kazanilmamakta, üyeliğe kabul söz konusudur

BM örgütünde 2 cesit üye vardır

1- Asli üyeler

2- Sonradan kabul edilen üyeler

Asli Üyeler (3 maddede belirtilmistir) San Francisco Konferansi'na katilarak, BM Andlamasi imzalamis 51 devlettir (Tcl istisna Polonya) (Türkiye de bunlari arasinda)

Sonradan kabul edilen devletler için bazı sartlar ararir (4. maddede):

1- Barissaver bir devlet olmak

2- Andlasma yükümlülüklerini kabul etmek

3- Bu yükümlülükleri yerine getirebilecek düzeyde olmak

Üyelik ile ilgili aciklamalar 3-4-5-6. maddelerde yapilmistir

1- Katilma islemi, istekte bulunan devletin basvurusu uzerine, Güvenlik Konseyi'nin tavsiyesinin olumlu olmasi durumunda, Genel Kurul kararı ile olur

2- Güvenlik Konseyi'nin her bir sürekli üyesinin olumsuz oy vermemesi lazımlıgla en az 9 olumlu oydan sonra, Genel Kurul da 213 coğunluk kararı gerekir

5. ve 6. maddelerde ise üyeliğin askiya alınması ve üyelikten cikarılma düzenlenmistir

Güvenlik Konseyi'nin hollinde intilaji veya zorlayici nitelikte kararlar oldigi herbangi bir üye devletin üyeliği Güvenlik Konseyi'nin tavsiyesi ve Genel Kurul'un 213 coğunlukla alinan kararıyla askiya alınabilmektedir

Askıya almanın kaldırılması yetkisi yalnızca Güvenlik Konseyi'ne aittir

Üyelikten cikarma ise, kuvallari sürekli cigneyen devlete karisi, Güvenlik Konseyi'nin tavsiyesi ve Genel Kurul'un 213 coğunlukla alinan karar ile yapilir

BILGI= Celilme konusunda bir hüküm bulunmamakla birlikte, Konferansta kabul edilen bir yorum kararı ile üyelerin celilme hakkı olduğı kabul edilmistir

3) BM'İN ORGANLARI=

Ana organlari madde 3V'da listelenmistir

a) GENEL KURUL=

Bütün üye devletlerin katıldığı ve her üyenin 1 oy holline sahip olduğı temel organlar

Kararları tavsiye niteliğindedir.

BILGI= Güvenlik Konseyi daimali organlara ilişkin kararları ise bağlayıcıdır

Bons için Birlik Kararı ile Güvenlik Konseyi'nin veto yüzünden barışın sağlanması barışın sağlanması halinde Genel Kurul'un karar ve önlemler alabileceği kabul edilmektedir.

Genel Kurul - Enl olarak kararlarını oy çokluğu ile alır. Ancak önemli konularda hazırda bulunan üyelerin 2/3 çoğunluğu gerekir.

Önemli konular m.18 de düzenlenmiştir.

- ↳ Milletlerarası Barış ve Güvenliğin Muhafazasına aitlik eden tavsiyeler
- ↳ Güvenlik Konseyi'nin süresiz üyelerinin seçimi
- ↳ Ekonomik ve Sosyal Meclis üyelerinin seçimi
- ↳ Vesayet Meclisi üyelerinin seçimi
- ↳ Teşkilatı Yeni Üye Kabul
- ↳ Üyelerin Hak ve Immünitelerinin Telihi
- ↳ Üyelerin -İhtacı

b) GÜVENLİK KONSEYİ=

Güvenlik Konseyi 15 üyeden oluşur.

- ↳ 5 üye daimidir (Rusya - Çin - ABD - İngiltere - Fransa)
- ↳ 10 üye seçilir

Genel üyeler coğrafi bölünüm dikkate alınarak 2 yıl için seçilir. Tekrar seçimi için 1 dönem beklemeleri gerekir.

Temel Görevi: BM sığınan huzeli ve etkin hareket etmesini sağlamak için milletlerarası barış ve güvenliği sağlamak.

Karar yapısı: 9/15 olup daimi üyelerden biri bile bulunmaz ise karar çıkmaz.

BİLGİ: Milletlerarası Adalet Divanı yargı kararlarında 2/15 olup daimi üyelerin olmaması veya verası durumunda etkilere.

Güvenlik Konseyi uyumazlıkların barışı sağlama için VI. Bölümde öngörülen barış sağlama yolları karar alırsa veya 32. maddeye göre batesel örgütleri teşvik ediyorsa, uyumazlığa taraf olan Güvenlik Konseyi üyesi o konuda oy kullanamaz.

BM VI Bölümde öngörüsü haller vardır.

c) EKONOMİK ve SOSYAL KONSEYİ=

BİLGİ: Atla ile gelmesi gereken İnsan Hakları Evrensel Bildirisi.

3 yıl için seçilen 54 üyeden oluşur.

Görevleri:

- 1- Ekonomik, sosyal, fikiir kültür eğitim sağlık ve diğer bunlara bağlı olanlarda incelemeye girmek. Bu sorunlar hakkında Genel Kurul'a rapor üyelerine ve ilgili uzmanlık kurumlarına tavsiyede bulunmak.
- 2- İnsan hakları ve temel özgürlüklere ilgili tavsiyede bulunmak.
- 3- Yetkisine giren sorunlarla ilgili, Genel Kurul'a sunmak üzere onaylama tasloekları hazırlamak.
- 4- Yetkisine giren sorunlarla ilgili konferanslar düzenlemek.

Oy çokluğu ile karar alır.

d) VESAYET KONSEYİ=

- ↳ Vesayet altındaki ülke idarelerini denetler.
- Fiilen görevi sona ermiştir.

E) MİLLETLERARASI ADALET DİVANİ=

Divan, BM Andlaşmasının ayrılmaz bir parçası olan Milletlerarası Adalet Divanı Statüsündeki caddelere göre sınırlıdır.

BM üyelerine üye olan devletler, aynı zamanda Milletlerarası Adalet Divanı Statüsü'ne de fıkırla taraf olurlar.

BİLGİ= Divan yargılamaları seçtikten millete baktır.

F) GENEL SEKRETERLİK=

Genel Sekreter - siyasi olarak en önemli yerli BM Andlaşması m 99 ile verilmiştir. Buna göre:

Genel Sekreter, fıkırla milletlerarası barış ve güvenliğin muhafazasını tehlikeye atabilecek her hususta Güvenlik Konseyi'ne bildirimleri sevk eder.

Sekreterlik memurları, milletlerarası memur sıfatıyla görevlerini, gereğince ve bağımsız olarak yerine getirmek için gerekli ayrıcalık ve bağımsızlıktan yararlanırlar.

GENEL KURALLAR=

- ↳ Andlaşmanın 22. Maddesi Genel Kurullar
- ↳ Andlaşmanın 29. Maddesi Güvenlik Konseyi
- ↳ Andlaşmanın 62. Maddesi Ekonomik ve Sosyal Konsey

4) BM'NİN AMAC ve İLKELERİ=

- Uluslararası barış ve güvenliğin sağlanması ve korunması
- Devletler barış ve güvenliğin tahsisatı ve sürdürülmesi
- Uluslararası hukukun geliştirilmesi ve geliştirilmesi
- İnsan haklarını uluslararası niteliğin tanınması ve korunması
- Ekonomik ve sosyal problemlerde işbirliği konusu
- Bilim ve teknoloji alanlarında insanların en fazla düzeyde yararlanması

IV) GERÇEK KİŞİLER=

A) KORUNMA HAKKI=

Korunması gereken bazı sınırlar vardır

- ↳ Azınlıklar
- ↳ Mülteciler
- ↳ Uyruksuzlar

Azınlıklar, bu topluluğa binyesinde barındırılan hemen hemen her devletin anayasalarında, ilgili milletlerarası andlaşmalarda ve bölgesel ya da milletlerarası sözleşmelerde koruma altına alınmıştır.

Mülteci= Irkı, dini, milliyeti belli bir sosyal kümeye mensubiyete veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusu tartışılan ve bu nedenle ülkesinden ayrılan ve barınmaya zorlanarak geri dönmeyen ve dönmek istemeyen kişidir.

6) LGİ= 1951 Sözleşme'nin kabul edilmesiyle tarihte ilk defa mültecilerin ihtiyaçlarına cevap veren resmi yapı ve milletlerarası hukuk kapsamında mültecilerin korunmasına dair önlemler oluşturulmuştur.

Mülteci sayılan kılilere, güvenlik ve yardım sağlamak yerine milletlerarası göçöl sistemi oluşturmak ve ıler hale getirmek BM'ni mültecilere karşı temel emelıdır

Uyruksızlar= Herhangi bir devletin himayesinde olmayan kılilerdir

B) TEMSİL HAKKI=

C) GERÇEK KİŞİLER - AİHM İLİSKİSİ=

Sözleşmenin 34. maddesi: Birleşik Başvuru
Sözleşme ile güvence altına alınmış olan hak ve özgürlükleri cığnayan, bundan mağdur durumuna düşen, zoror gören gerçek kişiler AİHM'ne başvurabilir.
Sözleşmenin 33. maddesi: Devlet Başvurusu

D) YÜ KÜMLÜLÜK=

1) MİLLETLERARASI SUÇLAR=

İlgili devlete birakılır

2) ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ (UCM)=

İnsanlığa karşı ıleren suçları yargılamak üzere, II. Dünya Savaşı sonrasında Nürnberg ve Tokyo Mahkemeleri ile soğuk savaş sonrası Eski Yugoslavya ve Ruanda Mahkemeleri kurulmuştur
Bu kurulan mahkemeler geçici olup, yetkileri sınırlıdır

UCM= Devletlerin milletlerarası hukuk kapsamında ıleyebilecekleri en ağır suç olan soykırım diğer insanlığa aykırı suçlar ile savaş suçlarını soruşturmak amacıyla devletlerin milletlerarası toplum tarafından oluşturulan sürekli, bağımsız bir yargı organıdır

4 suç + 1 pınar bolar

- 1- Savaş Suçu
- 2- İnsanlığa Karşı Suçlar
- 3- Soykırım Suçu
- 4- Saldırı Suçu

8. BÖLÜM

İNSAN HAKLARI HUKUKU

I) İNSAN HAKLARI KAVRAMI=

İnsan Hakları= Bireylerin insan olmaları nedeniyle, insan onuruna yakışır bir şekilde sahip oldukları hakların bütünüdür

Doğustan kazanılan haklardır
Konarı devleti devlete aittir

BM'de yardımcı komıyonları

- 1- İnsan Hakları Komisyonu
- 2- Kadınların Statüsü Komisyonu

2- İnsan Hakları Yüksek Komıseyi

II) BM GERÇEVESİNDE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI =

A) BM ŞARTI ve İNSAN HAKLARI =

BM Andlaşması, insan haklarına ve temel hürriyetlerine ırk, cinsiyet, din veya dil ayrımı yapılmaksızın, herşeyi altında saygı gösterilmesi ve uygulanmasını sağlamak amacı ile devletleri millîetkarası bir işbirliğine zorlayarak zati bir düzeni başlatmıştır.

B) İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRİSİ =

BM Andlaşmasında yer alan ilke ve amaçları açıklığa kavuşturmak için İnsan Hakları Evrensel Bildirisi 10 Aralık 1948'de kabul edilmiştir.
Tafsiliye niteliğindedir
Bağlayıcı değildir

C) 1966 İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMELERİ =

İlke sözleşmeler olarak nitelendirilen bu insan hakları düzenlemeleri Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'dir

1) MEDENİ ve SİYASAL HAKLAR SÖZLEŞMESİ =

Gilgi = Normal iletişim yolları

- 1) Komite
- 2) Gireysel Başvuru
- 3) Devlet Şikayeti
- 4) Soruşturma Usulü

Sözleşmenin denetim mekanizması m 28'de belirtilmiştir. (İnsan Hakları Komitesi)

Komite'nin değerlendirme aşamasında bazı görev ve yetkileri vardır.

- 1) Devletlerin zorunlu raporlarının incelenmesi
- 2) Devlet tarafından yapılan bildirimleri kabulü ve incelemesi
- 3) Sözleşmede bildirilmiş hakların ihlallerinden zarar görmüş bireylerin raporlarını bildirimlerin kabulü ve incelemesi
- 4) Devletin yapmış old. faaliyetlerle ilgili BM Genel Kuruluna yıllık rapor sunması

Alınan rapor bağlayıcı olmayıp, tafsiye niteliğindedir

2) EKONOMİK, SOSYAL ve KÜLTÜREL HAKLAR SÖZLEŞMESİ =

Sözleşmeye uyulup uyulmadığının denetlenmesi için sadece devletlerin belirli aralıklarla Ekonomik ve Sosyal Konseye sunmak üzere rapor usulü getirilmiştir.
Konseyin kararı bağlayıcı değildir

D) DİĞER SÖZLEŞMELER =

1) HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ORTADAN KALDIRILMASINA DAİR BM SÖZLEŞMESİ =

2) İŞKENCEYE ve DİĞER ZALİMANE, GAYRİİNSANİ veya KÜÇÜLTÜCÜ MUAMELEYE ve CEZAYA KARŞI BM SÖZLEŞMESİ =

3) KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ORTADAN KALDIRILMASINA DAİR BM SÖZLEŞMESİ =

4) ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ =

III) İNSAN HAKLARININ KORUNMASINDA AVRUPA SİSTEMİ =

A) AVRUPA KONSEYİ VE İNSAN HAKLARI =

5 Mayıs 1949'da imzalanmıştır

Türkiye Avrupa Konseyi'ne onay belgesini ilettiği tarihte 13 Nisan 1950 tarihinde Konsey'e resmen üye olmuştur

Avrupa Anayasası sonu niteliğindedir

Önemli özellikleri

- 1) Birinci uluslararası hukukun bir öznesi haline getirmiştir
- 2) Bireysel başvuru hakların tanınması sözleşmenin en önemli unsurudur
- 3) Sözleşme otomatik bir güvence mekanizması oluşturmıştır
- 4) Sözleşmenin sağladığı güvence ilknüktür
- 5) Sözleşme ile verilen haklardan herkes yararlanabilir
- 6) Sözleşme özel bir yargı mekanizması engellemiştir (AİHM)

B) AİHM'İN DENETİM MEKANİZMASI =

1) DEVLET BAŞVURUSU =

Temel amacı Avrupa Kurum Düzeni oluşturmaktır

Devletlerin, sözleşmeye aykırı hareketten dolayı maddemeye başvurusu tam haklı hinde görür. Sigası basit oluşturmak için kullanılır

2) BİREYSEL BAŞVURU =

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin uygulanması yönünden zail olan bireysel başvurulardır

BİLGİ = Devlet başvurusu 2'ci niteliktedir

Burada önemli olan sözleşmeye aykırılık iddiasının sözleşmeye taraf herhangi bir devletin eylemi ve eylemlerinden kaynaklanmasıdır

Başvuruda bulunan mağdur olmalıdır

Mirasçılarınca burada dava edilebilmesinin şartı zoror görülmüş olmalıdır

Başvuru dilekçe ile olur

Avruba gerektirir

Kabul edilebilirlik incelemesi yapılır

Oy birliğiyle kabul edilemezlik kararı çıkarılsa dava düşer ve karar kesinleşir

Bellisartlar oranın

1) il hukuk yollarının tüketilmesi (Temel Sırt)

2) Başvurunun süresinde yapılması (Hak iddiası Süre)

3) Başka bir uluslararası mekanizmaya başvurulmamış olması

4) Diğer kabul edilebilirlik şartları

9. BÖLÜM

DİPLOMASİ VE KONSOLSLUK HUKUKU =

I) DİPLOMATİK TEMSİL İLİSKİLERİ =

A) DIPLOMATİK TEMSİLİN TARİHİ GELİŞİMİ=

1861 Diplomatik ilişkiler hakkında Viyana Sözleşmesi, temel kabul gözü, hale getirilmiştir. Bu temsil ilişkisinin temel kuralı karşılıklı olmasıdır. Errensel ve bölgesel örgütlerin kurulması.

B) TEMSİL İLİSKİSİNİN KURULMASI ve SONA ERMESİ=

Diplomatik ilişkilerin kurulması karşılıklı rıza ile mümkündür (1861 Viyana Söz. m.2). Bir devlet, diğer devletin ülkesine göndereceği diplomatik temsilcilerini, şahsi yetenlik ve sahip olacağı nitelikler açısından belirli mevzuatıyla tespit ve tayin eder. Söz konusu durumlarda ise göndereceği devletten onaylanması gerekir (uluslararası düzeyde onay). Bu şekilde olunca yollanılan devlet temsilcisi kabul veya red edebilir.

Gönderen devletin kabul eden devlete gerekli bildirimini yapmasından sonra, kabul eden devletlerden biri ouk bir itirazda bulunmaz ise birden çok devlet nezlinde görev yapabilir.

BİLGİ= Süreli oturmadığı yer için bir geçici maslahatgüzar bulundurulabilir.

Muvafak olan bir diplomesi temsilcisi, kendisini gönderen devlet başkanından aldığı ve gittiği devletin başbına hitaben yazılmış bir itimarnome tasir.

BİLGİ= İtimarnomede temsilcinin resmi sıfarı ve sınıfı belirtilir ve kendisine itimat edilmesi israrır.

Gaimi temsilci için : Devlet Başkanı → Devlet başkanına
Geçici Maslahatgüzar için : Dış İleri Bakanı → Dış İleri Bakanına } itimarnome gönderir

Görevin sona ermesi genellikle yollayan veya kabul eden devletin bu yöndeki iradesini birisi tarafından bildirilmesiyle olur (Tek taraflı irade yeter).

Diğer sona erme sebepleri:

- ↳ Geçici görevin yerine getirilmesi
- ↳ İstifa, terfi, emeklilik ve ölüm nedeniyle sona erme
- ↳ Görevi bırakma
- ↳ Diplomatik ilişkilerin kesilmesi
- ↳ Savaş durumu
- ↳ Devlet başkanının değişmesi

BİLGİ= Geçici görev için gönderilen temsilci, gönderilen ülkede olduğu gibi giderten ve türkten geçtiği ülkelerde de görevi dolayısıyla kabul edilmezlik ve ayrılmaklardan yararlanır.

Diplomasi temsilcisini yollayan devlet:

- ↳ mesleği ile ilgili cezai suç işleyen
  - ↳ meslek bakımından yetersiz görülen
  - ↳ mesleğin gerektirdiği niteliğe sahip olmayan
- } kusuri geri çağırma ile husuman sona erer

Kabul eden devlet, gönderen devlete geri çağırması talebinde bulunabilir (zorunlu değil). Kabul eden devlet bu durumda:

- ↳ istenmeyen kişi ibn edecek (Persona non grata)*
- ↳ bu vazgeçecek

Eğer istenmeyen kişi ibn edilirse gönderen devlete misilleme yapar.

BİLGİ = Temsilcinin istenmeyen adam ilan edilmesi gerekliliği:

- ↳ Kabul eden devletin yasalarına uymaması
  - ↳ İşlerine karışması
  - ↳ Yasası yollarla bilgi toplaması
- } hallerde olur

G) DIPLOMASİ TEMSİLCİLERİNİN SINIFLANDIRILMASI =

1) SÜREKLİ DIPLOMASİ TEMSİLCİLERİ =

Sürekli ifadesinden kasdedilen memurun dağılımının sürekliliğidir. Diplomatik temsilci büromuna Misyon Sefi ve Diplomatik Personel de dahildir. Diplomasî temsilcinin bulundukları

- ↳ Diplomatik Personel
- ↳ İdari ve Teknik Personel
- ↳ Hizmet Personeli

Diplomasî temsilcinin görevleri:

- 1- Devleti temsil eder
  - 2- İtali ilişkileri geliştirmeye çalışır
  - 3- Devleti adına görüşmeler yapar
  - 4- Devletin ve orada yaşayan vatandaşlarının çıkarlarını Hukukî alanda korumak hallerinde
  - 5- Yasal yollar çerçevesinde kabul eden devlet hallerinde bilgi toplar
  - 6- Konsoletlik yolu ile konsolosluk görevini yapar
- } Bunların olması için kabul eden devlet gerekli kabulü sağlamalıdır

Gönderen devletin temsilcinin yetkimsizlikleri:

- 1- Yasalara uyma
- 2- İşlerine karışmama
- 3- Maskeleye ticari faaliyette bulunmama
- 4- Yasal olmayan yollarla bilgi toplamama

Diplomasî Temsilcisi (Viyana Sözleşmesi M:1) = Devletler adına hareket eden ve özel olarak bu alanda görevlendirilen kişiler

BİLGİ = Diplomatik Misyon Sefi dışındaki diğer görevlilerin gönderilmesinde kabul eden devletin rızasına göre yapılır

Gönderen devletin Personelleri ve Misyon Sefi o devletin vatanı olarak gökso kabul eden devletin rızasına göre ve buradan hareketi alınabilir.

2) GEÇİCİ DIPLOMASİ TEMSİLCİLERİ =

3) MİLLETLERARASI MEMURLAR =

Evrensel nitelikli milletlerarası örgütlere gönderilen temsilcilerdir

Ö) DIPLOMATİK DOĞRULMAZLIK ve AYRICALIKLAR =

1) DOĞRULMAZLIK ve AYRICALIK KAVRAMI =

Ö) ELÇİLİK BİNASININ ve ARAÇLARININ DOĞRULMAZLIĞI = (M:30)

2. sırada girilmesi yasaktır

İzdiiri yağma husur bozma engelleme vb. elilik liye karsi yapılabilecek önlemleri olma
ousından kabul eden devlet engellemek için ulemler yapmak zorundadır
Bu dokunulmazlık esya ve bnhede bulunmaları kapsar.
Elcilik aracına el konması aranması huzur konu olması yasaktır.

6) ELÇİLİK ARŞİVLERİNİN KORUNMASI=

Nerde bulunursa bulunsun dokunulmazdır.

7) ELÇİLİĞİN HABERLEŞME SERBESTLİĞİ=

Hükümetle, diğer konsolosluklarla ve kabul eden devletle istediği gibi görüşebilir.
Diplomatik kurye, sifirli - sifersiz meş, posta vb. kullanılabilir.

BİLGİ= Kabul eden devletin izni alınmadan teliz olası verici kurma vb. yollarla haberleşme
yapamazlar.

Diplomatik posta ocilapoz, incelenemez alınamaz aranmaz (Bellli isaretleri taşıması kavgıyla)
Diplomatik kurye kullanılabilir.

8) ELÇİLİĞİN VERGİ AYRICALIĞI=

Temsilcilik binoları ve araları tüm vergi ve resimlerden muafır.
Topılan işlemlerde vergiden muafır.

9) GÜMRÜK AYRICALIĞI=

Resmî kullarıma ait malların gümrük vergisinden muafır.

2) DOKUNULMAZLIKLAR=

0) KİŞİ DOKUNULMAZLIĞI=

Kişi dokunulmazlığı

Bu kişinin tutulması, geyim altına alınması için zorla alınması, vb. işlemlere tabi
tutulmaz.

Bu kişiler özel bir şekilde konur.

Diplomatik personel ve idari ve teknik personel ve aileleri için kişi dokunulmazlığı vardır.

BİLGİ= Hizmet personelinin böyle bir hakkı yoktur.

İdari ve teknik personelin ve ailesinin bu dokunulmazlığından yararlanabilmesi için kabul
eden devletin uyruğunda olmaması ve sürekli ikametgah yerlerinin bu devlette bulunmaması
gerekir.

6) KONDT DOKUNULMAZLIĞI=

Diplomatik personel ile idari ve teknik personel yararlanır.

İdari ve teknik personelin bu dokunulmazlığından yararlanabilmesi için - bu devletin uyruğunda olmama
ve devletin içinde sürekli ikametgahı olmamasıdır.

Burada kabul eden devletlerin 2 yükümlülüğü vardır

↳ Özel kanunla izin alınmadan girişilemeyeceği, araştırma yapılamayacağı bina içinde herhangi bir resmi işlem yapılamazlar

↳ Özel kanunları her türlü müdahaleye karşı korumak zorundadır

C) YARGI DOKUNULMAZLIĞI=

En önemli dokunulmazlık türüdür

Diplomatik personelin kabul eden devletin ceza yargısından ve bazı istisnalar dışında medeni ve idari yargıdan bağımsızdır

İdari ve teknik personel ile hizmet personeli de:

↳ Kabul eden devletin vatanı dışı olmaması } soruşturma genel anlamda yargı dokunulmazlığından yararlanıyor
↳ Sürekli ikametgahı bulundurmaması

1) CEZAI BAKIMINDAN=

Diplomatik personelin ceza davaları bakımından yargı dokunulmazlığı vardır

↳ Konuşturma- tanıklık yapamaz

Diplomatik personelin suç işlemesi halinde kabul eden devletin yapacağı tek şey vardır
Bildirilip

↳ Seyirleşmesini istemesi
↳ İstenmeyen adam ilan edilmesi

GİLGİ= İşlenen suç her 2 tarafında suç oluştuyorsa bunun o devlet yargı organlarına konuşturulması ve yargılanması gerekir

2) İDARI VE HUKUKİ BAKIMINDAN=

Diplomatik personel, idari ve hukuki davalar bakımından da dokunulmazlıktan yararlanır

Yargı dokunulmazlığın kabul edilmediği haller

1- Kabul eden devlet ülkesinde bir tasarrufla ilgili aynı hak davaları

2- Miras konularında kendi adına vasiyeti terfizi memuru miras ya da miras görevlisi, genel mirası ya da mensup mirası olmasına ilgili davalar

3- Resmi görevi dışında yürüttüğü herhangi bir mesleki ya da ticari faaliyetle ilgili davalar

İstisnai durumlarda bile kanun dokunulmazlığına saygı gösterilmelidir

Yargı dokunulmazlığı bu hallerin dışında gönderen devletin yargılanmaya rıza vermesi ile kaldırılabilir

GİLGİ= Dokunulmazlığın kaldırılmış olması, yalnızca yargılama süreci ile ilgili olup, kararın uygulanması ile ilgili dokunulmazlıktan vazgeçildiği anlamına gelmez

Karşı dava aynı halde de dokunulmazlıktan vazgeçilmiş sayılır

İdari ve teknik personel için yargı dokunulmazlığı göreviyle ilgili idari ve hukuki suç dışındadır

Geri kanunlarda dokunulmazlık halleri

Hizmet personeli için cezai-hukuki ve idari suçlardan yargıya göreviyle ilgili olanların dokunulmazlığı devam eder

↳ İkametgah olmaları
↳ O ülkenin vatanı dışı olmaları

GİLGİ= Diplomatik personelin özel hizmetlerinin yargı dokunulmazlığı yoktur

Diplomatik personeli oile mensupları tüm haklarda aynı bulunmazlığı esastır.
İdari ve teknik personelin oile mensupları ise yabancu cesso devleteri için yoraj bulunmazlığına
yorarlanırlar

5) AYRICALIKLAR =

2) VERGİ AYRICALIĞI =

Gönderen devlet ve misyon şefi, ister malik ister kiracı olsunlar misyon binoları bakımından
büyük milli, bölgesel veya belediyece ilkin vergi ve resimden bağıştırlar (İstisna dırında)
Diplomatik misyonun resmî görevlerini yerine getirirken tahsil ettiği harc ve ücretler her
türü vergi ve resimden bağıştırlar.

Diplomatik personel ile idari ve teknik personel ile oileleri vergi ayrıcalığından yorabırlar
İdari personel ve oilesi için oranın 2 sort vardır

- ↳ Sürekli ikametgahının olmaması
- ↳ Bu devletin vatandaş olması

Hizmet personeli ve özel hizmetçiler görevleriyle ilgili vergilerden 2 sort halinde bağıştırlar

- ↳ Sürekli ikametgah olmaması
- ↳ Bu ülkenin vatandaş olması

3) GÜMRÜK AYRICALIĞI =

Diplomatik personel, yerleşmesinde kullandığı eşyalarla ikametgahı ve oile mensupları
in kullandığına ait eşyalar için gümrük vergisinden bağıştırlar
İdari ve teknik personelle ill getireceği eşyalar için vergiden bağıştırlar
Hizmet personeli ve özel hizmetçiler için ise böyle bir durum söz konusu değildir

Uygulanan kuralların devletlere uygulanan kurallardan farklılığı

- ↳ uluslararası örgütün farklılık göstermesi
- ↳ ulusal örgüt devlet gibi olmayacağı için bazı konularda devlet müdahale edebilir

Devletin örgütler içinde etkinliği temsiki açısından üye olup olmamasına göre farklılık
gösterir

- ↳ üye devlet için sürekli temsillik
- ↳ üye olmayan devlet için sürekli gözlemci temsillik

Görevlerinin bir bölümü devletlerin nezdinde aynıdır (örgüt nezdinde sürekli temsili)

- 1) Örgüt nezdinde devleti temsil etmek
- 2) Örgüt çerçevesinde ilişkilerde bulunmak
- 3) Örgütün faaliyetlerini inceleyip devletini bilgilendirmek
- 4) Devletin çıkarını korumak
- 5) Örgütle ilişkiler geliştirmek

Olunulmazlık ve ayrıcalık diplomatik temsiliye benzemektedir. Ancak tek fark
burda örgüt nezdinde eld için örgütün içinde yer alan illa beziinde bulunulmazlık olması

Örgüte dâim üye devletin temsillik olması için

- ↳ Örgüt kuralları omak için vermalı (Tomomso geniş ilereninistdir)
- ↳ Örgüte ev zohidliği yapan devletler önceden bilgilendirilmeli

Gönderilen temsilci için objektif o gerek yoktur ancak itimomne vermesi zorunludur. Devletler kabul ederse aynı anda birer ilke tel hima temsil edilebilir.

Gecici diplomasi temsilcisinin görevleri:

- ↳ Uluslararası diplomatik konferanslara katılmak.
- ↳ Bir veya birkaç devletle yapılan görüşmelere katılmak.
- ↳ Bir devletteki herhangi bir törene, toplantıya katılmak.

Uluslararası örgütler, kendilerine üye devletlere temsilciler seçebilir. Özel bir anlaşma ile ol. Bu anlaşmada dokümanlık vb ile temsilcinin statüsü belirlenir.

BİLGİ: BM böyle değildir, sabit bir kurullama vardır (M.103)

Uluslararası örgütler arasında basılıklı rıza ile temsilciler seçebilir. Bir anlaşma ile olur.

II) KONSOLOSLUK İLİSKİLERİ =

A) KONSOLOSLUK İLİSKİLERİNİN KURULMASI VE NİTELİĞİ İLE MENSUPLARI =

Konsolos = Ticari ve hukuki belimdan bir devletin kendisinin veya vatandaşlarının gereksinim duyduğu işlemleri yapmak, seyahat hizmet etmek ve bunları korumak için, başka bir devlet ilkesinde görevlendirildiği, diplomatik niteliği bulunmayan resmi görevlidir.

Yetkili bulunduğu ve yetkullikle kulleri idarelerinden konsolarda temsil eder.

BİLGİ: Günümüzde konsolosun görevi 2'li ilişkiler daima 1'li niteliklidir.

Konsolosluk aynı zamanda kabul eden devletin rızası ile olur. Bu rıza 2 şekilde olabilir.

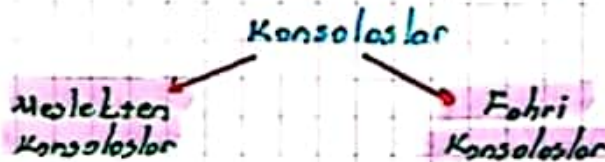
- ↳ Diplomasi ilişkilerinin kurulması sırasında.
- ↳ Sırf konsolosluk konusunda.

BİLGİ: Diplomasi ilişkilerin sona ermesi ile konsolosluk ilişkisi sona ermez.

Konsolosluk setinin kabul eden devlette göreve başlaması için, gönderen devletin onaylık lisansın adı-soyadı-sınıfı ile konsolosluk görev çevresi ve yurtdışı belirten bir oturma belgesi düzenlenmesi ve bunu kabul eden devlete diplomatik yolla gönderilmesi gerekir.

Konsolosluk setinin göreve başlaması ise kabul eden devletin bu yöndeki iradesini belirten bir buyruğu (exequatur) * ok verilmesi ile olur.

Kabul eden devlet isterse red edebilir.

Mesleki konsoloslar, gönderen devletin resmi memuru ve vatandaşlarıdır. Görev ve yetkisi mevzuat ile belirlenmiştir.

Fahri konsoloslar ise serbest salılandır. Görev niteliği yapmazlar. Kabul eden devletle iş yapan işlemlerine verirler.

Konsolosluk mensupları 3'e ayrılır

1- Konsolosluk Memurları

2- Konsolosluk Hizmetlileri (İdari ve teknik personel)

3- Hizmet Personeli

Konsolosluk memurları, konsolosluk zeti de dahil olmak üzere konsolosluk görevini yerine getirmek üzere, bu sıfatla görevlendirilmiş tüm kişilerdir

Konsolosluk Memurları

Meslekten
Konsolosluk Memurları

Fehri
Konsolosluk Memurları

Konsolosluk zeti 4'e ayrılır:

1- Başkonsolos

2- Konsolos

3- Konsolos Yardımcısı

4- Konsolos Ajansı

B) KONSOLOSLARIN GÖREVLERİ VE GÖREVIN SONA ERMESİ

1963 Viyana Sözleşmesi m 5 de Konsolosların görevleri belirtilmiştir

Temel görevleri şunlardır

- ↳ Gönderen devletin çıkarlarını korumak
- ↳ Kabul eden devlet ile ilişkileri düzenleyip geliştirmek
- ↳ Gönderen devlete rapor sunmak
- ↳ Vatan dışlarıyla ilgili idari işlemlerde bulunmak
- ↳ Başka bir devletin temsilciliğini yapmak (izin halinde)

C) KONSOLOS LÜGÜN VE KONSOLOSLUK MENSUPLARININ DOKUNULMAZLIĞI VE AYRICALIKLARI

1) DOKUNULMAZLIKLAR

a) KİŞİ DOKUNULMAZLIĞI

Kişi dokunulmazlığından yalnızca konsolosluk memurları yararlanır, memurların ailelerine tanınmaz. Konsolosluk memurlarının tutuklanması, göz altına alınması, ağır bir suçta ve yetkili makamların kararı ile mümkündür

b) YARGI DOKUNULMAZLIĞI

Konsolosluk görevlileri, görevleri sırasında işler bakımından bulunduğu illerin hukuk ve cezai yargılamasına tabidirler.

Tanıklık yapmaya zorlanabilirler (reddedebilir)

Konsolosluk hizmetlileri ve hizmet personeli, görevlerin yerine getirilmesine ilişkin olaylar dışında tanıklık yapma yetkintiliği vardır

c) KONSOLOSLUK BİNASI VE ARACLARIN DOKUNULMAZLIĞI

Fehri konsoloslukların binasının korunması: gerekmez.

D) KONSOLİDASYON ADISIVLERİNİN DOKUNULMALLIĞI=

Fahri konsoloslukun belgeleri de kiralardan ayrı tutulmasıyla bu dokunulmazlıkton yararlanır

10. BÖLÜM

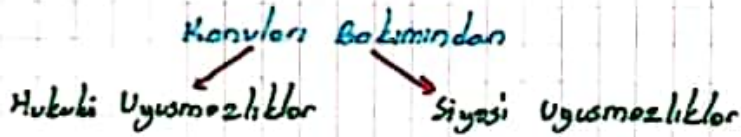
MİLLETLERARASI UYUŞMAZLIKLARIN BARISCI ÇÖZÜM YOLLARI

I) MİLLETLERARASI UYUŞMAZLIK KAVRAMI VE UYUŞMAZLIKLARIN SINIFLANDIRILMASI=

A) MİLLETLERARASI UYUŞMAZLIK KAVRAMI=

Milletlerarası uyumsuzluk= Uluslararası hukukun bütün unsurları arasında uyumsuzluklar

B) MİLLETLERARASI UYUŞMAZLIKLARIN SINIFLANDIRILMASI=

Eğer bir uyumsuzluk, mevcut devletler hukuku kurallarının, devletler arasında menfaat ilişkisine nasıl son verdiği üzerinde ise bu hukuki uyumsuzluktur

Hukuki uyumsuzluk, pozitif hukukun uygulanmasından veya yorumlanmasından doğar

Genellikle birer merci yargı organlarıdır

B) Türkiye'de teraf old. Geciktir - Lotus uyumsuzluğu

Devletler Hukukunun düzenlenmediği konulara ilişkin uyumsuzluklar yanında; mevcut devletler hukuku kurallarının değiştirilmesiyle ilgili olarak ortaya çıkan uyumsuzluklar ise siyasi uyumsuzluklardır

B) Kıbrıs uyumsuzluğu

II) BARISCI ÇÖZÜM YOLLARI=

Diplomatik Yollar

Yargasal Yollar

Milletlerarası Örgütlerce Çözüm

A) DIPLOMATİK YOLLAR=

1) GÖRÜŞME=

2) KAVRAM, GÖRÜŞMELEKİN FARKLI VE DIPLOMATİK YOLLAR İÇİNDEKİ YERİ=

Devletler bütün ilişkilerini düzenlemek için görüşmelerde bulunur

Görüşme, geleneksel ve en çok başvurulan methodur.

Diğerlerine göre daha esnek ve kesin biryoldur

BİLGİ= Çözümde uygulanması zorunda herhangi bir protokol (Protokoller dışında tam serbest)

1) DANİŞMA=

2) DOSTÇA GİRİŞİM=

Görüşme zemini olamaması veya ortak bir görüş zemini ile buna başvurulur.

Dostça Girişim= Milletlerarası bir nitelikte uyumazlıkların çözümlenmesi için tarafların görüşmeleri kolaylaştırarak veya barışa görüşme imkanı bulamayan taraflar arasında bir görüşme zemini hazırlamak ya da görüşmelerin sürdürülmesini sağlamak üzere 3. bir ya da birkaç devletin veya milletlerarası bir örgütün fazla ileri gitmeyen, ölçülü ve dostça yapılmış bir girişimidir.

ör)

Switzerland'ta toplanan Cenevre Konferansı

3) ARABULUCULUK=

a) KAVRAM=

Arabuluculuk= Milletlerarası uyumazlıkların çözümünde görüşme ve dostça girişimin başarısız olması sonucu bir barışmak daha giderek ve 3. kişinin müdahalesinin ortaya bir çözüm yolları.

ör)

Kıbrıs uyumazlığında BM'nin arabuluculuğu

BİLGİ= Arabuluculuk sürecinde bulunmak, 3. devletler için bir yükümlülük değil, hakları.

4) SORUŞTURMA KOMİSYONLARI=

a) KAVRAM=

Tarafların rızasıyla uygulanacak soruşturma yolu, uyumazlığın maddi gerçeklerini ortaya koyabilmesi yanında uyumazlığın çözümünü mümkün kılar.

Milletlerarası Soruşturma Komisyonları= Milletlerarası nitelik taşıyan uyumazlıkların barış yollarla çözülmesini sağlamak üzere bir veya birkaç devletin görüş ayrılığı bulur.

b) TARİHİ GELİŞİMİ=

İlk ortaya çıkması 1894 ile ABD arasında Maine olayı sebebiyle olmuştur.

c) ŞEKLİ VE NİTELİĞİ=

Komisyonun üyeleri, başlı bulundukları hükümetlerden toplanmaz, bağımsız ve uzman kişilerdir.

Asıl amaç çözüm sürecinin temel hedefini ortaya koymaktır.

ör)

Musul uyumazlığı komisyonu

5) UZLAŞTIRMA KOMİSYONLARI=

a) KAVRAM=

Uyumsuzluğun taraflarına, 3. kilerin veya kurumların teklif veya tavsiyeleri yerine doğrudan uzlaştırma sağlanabilecek çözüm Enerji sunar
Özellikle tarafların aynı zorunluluğu yoktur

B) NİTELİĞİ=

Hakemlik ile uzlaştırma aranın da bir yansımasıdır
Bu komisyonun görevi, uyumsuzluklarla ilgili soruları sıklamak, uzlaştırma yapmaktır
İlgili bilgi toplamak veya taraflar arasında bir anlaşmaya gayret ettirir

BİLGİ= Aksi öngörülmedikçe bağlayıcıdır

Anlaşma şeklinde ortaya çıkar.

B) YARGUSAL YOLLAR=

Hukuki anlamda bir uyumsuzluk varsa bir yola başvurulur

1) MİLLETLERARASI HAKEMLİK=

Tarafların aralarında bağlarıdır

Diplomatik yollardan farklılık gösterir

- Adaletsizlik konusunun tespiti ve uyulacak kurallar üzerinde tarafların ortak iradesi olmalı
- Hakemler tarafların ortak iradesiyle seçilmeli
- Hakemlik kararına uyulması zorunlu (En önemli fark)

Anlaşmazlık konusu ve uyulacak kurallar bu belge ile tespit edilir (Hakem Sözleşmesi veya Tahkimname)

2) MİLLETLERARASI YARGI ORGANLARI=

Milletlerarası uyumsuzlukların yargı yolu ile çözülmesi; devletler hukukunun sınırları arasında ortaya çıkan herhangi bir anlaşmazlığın, bağımsız, uzman ve sürekli bir organca teknik olarak bir hakemce, hukuki bir sonuca bağlanmasıdır

Bunlarda

- Bu organlar önceden kurulmuştur ve sürekli olarak

Yargılar taraf devletlerce değil, devletin büyük çoğunluğunun önceden belirlediği kurallara sevilirler

Milletlerarası Sürekli Adalet Divanı

BİLGİ= Devletler tarafından uyumsuzluğun duruma tespiti gerekir Yoksa olmaz

İhtisaz edilebilecek bir organ yoktur

C) MİLLETLERARASI ÖRGÜTLERLE ÇÖZÜM=

BH kendi içinde Güvenlik Konseyi ile bunu sağlar

Taraflardan biri BH üyesi değilse belirli koşulları karşılamak öncesi kabul etmesi gerekir
Güvenlik Konseyi

Sonuçlandırma - Uzlaştırma - Arbitraj ile çözüm arar

Trafik m 33'ü borucu yollarla öğrenen ise Güvenlik Kanunu m 36'da belirtilen yola
tövsiye edilebilir.

Konferans boğulmuş değildir

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı

IV-) ZARARLAMA YOLLARI=

A) SAVAŞ=

Yapılabilecek en son hamledir

B) SAVAŞA YARANAN ZARARLAR=

1-) MİSİLLEME=

Bir devletin, diğer bir devletin hukuka aykırı olmayan eylemlerini zorlayan davranışına
başlı devletler hukukunun yasaklanmadığı yollarla karşılık vermesidir

2-) ZARARLA KARŞILIK=

Bir devletin, devletler hukukuna aykırı bir fiili nedeniyle zarar gören diğer devlet, zarar
veren devlete hukuka uygun davranmaya zorlamak için karşılık verebilir.

Salt eylem hukuka aykırıdır

Devletler H. na uygundur

3)

Ambargo= işgal- boykot- bombardman- gemiye el koyma vb

3-) MÜCAHALE=

11. BÖLÜM

MİLLETLERARASI SORUMLULUK

I-) MİLLETLERARASI SORUMLULUK KAVRAMI=

Milletlerarası Sorumluluk= Devletler hukukunun talimatı ve devletler hukukunun diğer hükümlerinin
devletler H. kurallarına aykırı eylemler, yükümlülüklerini yerine getiremedikleri takdirde
zararın giderilmesi amacıyla fiile eden hukuki durum

II-) MİLLETLERARASI SORUMLULUĞUN KAYNAKLARI=

A-) DEVLETLER H. NA AYKIRI FİİL veya SONUÇLARINA SORUMLULUK ATFEDİ-
LEN ULUSLARASI H. A UYGUN FİİLİN VARLIĞI=

BİLGİ= Fiilin milli mevzuata aykırı olması, illa devletler H. na da aykırı olmasını gerektirmesi

Fiilin milletlerarası sorumluluk doğurabilmesi için yalnızca Devletler H. na aykırılığı
gerekli değildir

BİLGİ= Milletlerarası ohlak ve ahlak etiği ihlal eden fiiller, milletlerarası sorumluluk
doğurmaz

Habiz fiil 2 e'den oluşur

↳ Fikrî ya da pozitif bir fiil
Fil'in devletler H. na etkisi

Objektif sorumluluğa örnekler

- * Millîer enerji üretiminde yanlış error
- * Uçay araçlarıyla verilen error
- * Suların hidrokarbonik ile zehirlenmesi

Habiz fiil, devletler H. nun yasakladığı bir fiilin yapılması veya emrettiği durumdan bunılması ile olur.

5) ZARAR =

Sorumluluğun en önemli unsurudur.

Doğrudan - Dolaylı zarar

Millîterarası sorumluluk doğuran zarar, devletler H. na etkisi bir fiilin sonucu olabilir

Dolaylı zarar ise doğrudan veriden ortaya çıkan ikincil zarardır

Millîterarası sorumluluğun doğması için meydana gelen zarar

↳ Devletler H. suçlarının olduğu zarar olabilir

↳ Devletler için verendalarının millîterarası örgütlerin görevlerinin olduğu zarar olabilir

BİLGİ = Verendaların olduğu zarar devlet için maddi zarar niteliğindedir

6) İLLİYET BAĞI =

1) KUSUR =

Bir devletin uluslararası alanda sorumlu tutulabilmesi için bir fiili devlet adına yürütmesi gerekir.

Genellikle ihlaller yürütme organı eliyle olur, ancak yasama organı çalışması gereken türde etkilemez veya temsilci durumunda başka bir devlete zarar verirse bir de sorumluluk sayılan fiil olur.

Bir devletin yargı organındaki bir durumda devlet - davacı - sanık olan yabancı için devletten korunulması doğrudan zarar sayılır, ve millîterarası sorumluluk doğurur

İstisnaen özel kılıkların tek ya da birkaç kılıkla yapanca faaliyetlerinde devlet sorumludur

(Sorumlu)
Devletle doğrudan bir bağ kurulması gerekir

BİLGİ = Bu bağ bu kılıkların devletleri adına işlem yapma ya da fiilde bulunma ya da devletin yabancının koruma görevindeki kusurdan kaynaklıdır

İstisna = Ayaklanma veya uygun varsa bu fiilden başka devlet zarar görüyorsa, belli koşullar altında doğrudan - dolaylı şekilde o devlet sorumlu tutulabilir

2) Suriye ve bizim durumumuz

Bu fiiller ve faaliyetler askeri operasyon içinse o devlet sorumlu tutulmaz

Bu fiiller ve faaliyetler askeri değilse o devlet sorumlu tutulur

Askeri fiilde korunulmaz sonucunda varsa sorumlu olmaz. diğer hallerde sorumluluğu ileri sürülebilir

Ayıklanma basarı ile bastırılmış ise o devletin ayıklananların fiilinden sorumlu olmadığı belirlenir.

Bu durumun istisnası olup bunlarda devlet sorumludur.

1) Devletin yabancı vatandaşları korumaması, veya korumaması halinde yeterli önemi göstermemesi.

2) Devletin bu ayıklanmaları affetmesi durumu.

Ayıklanma basarı ile sonuçlanmış ise artık devlet sorumlu tutulamazdır.

Uluslararası örgütler açısından bakılınca bir fiilin örgütün fiili olarak görülmesi için örgütün bu örgüt adına yaptığı fiiller için sorumlulukları vardır.

Devlet yurttaşına verilen zararları kendisine verilmiş sayıp "Diplomatik koruma" altına alıp ona verilen zararı giderir.

Aynı durum uluslararası örgüt içinde geçerlidir ve burada "Görevsel Koruma" vardır.

BİLGİ = Bir uluslararası örgütün görevlisi için kullanıldığı "Görevsel Koruma", aynı kişiyi Diplomatik Koruma altına alınmasını engeller.

Diplomatik koruma için 2 kriter vardır:

1) Zarar görenin bu devletin vatandaşı olması.

2) Zarar veren devletin iç başvuru yollarının tükenmiş olması.

Diplomatik koruma hem genel hem de özel kişiler için kullanılabilir.

Mübbit sebep halinde sorumluluğunu yerine getirmeyen devlet, sorumlu tutulmaz. Zararlı halde tortisimli olmamasına karşın devletin sorumluluğunu üstlenmelidir.

BİLGİ = iç başvuru yolu bozan oronmez. Şöyle:

2a) iç yargı yoksa

2b) Devletin iç başvuru yollarını tükemesinin bir sonucu olmaması

2c) Zarar veren devletin bu duruma kabul etmesi

} istisna haller

Devlet vatandaşını Diplomatik koruma altına alıp almama konusunda özgürdür.

Koruma altına almaya başvurma zamanını belirlemede de özgürdür.

Koruma altına alırken, hangi yöntemleri kullanacağını belirlemede de özgürdür.

Devlet tazminat olursa ister se versin, isterse vermez.

Uluslararası hukuk kişisi bir başka uluslararası hukuk kişisine zarar vermiş ise bunu gidermekle sorumludur (Zararın Onarılması Yoluyla).

BİLGİ = Cezai yaptırım niteliğinde değildir.

Zararın Giderilmesi Yöntemleri:

1) Eski Halin İadesi (Restitutio in integrum):

↳ Maddi olanları eski duruma getirme

↳ Hukuki olanları eski duruma getirme

2)

Yıllan bakanın yeniden yapılması (Maddi olanları)

3) Zarar Giderimin Ödemesi:

Eski hali iade zorsa yoksa

Bu hususta onarılmalıdır.

Maddi Manevi zoror olabilir

Modbi zoror da:

Fili Koyup
Beklere n Kozens } olaon ve masru ise olur

3) Manevi Onorim:

Bir devletin ulusal onuruna, bayroayna vb verilen ve modbi zoror olusturmeyen durumlarda tercih edilir

* Resmi Ozur

* Zoror olan Devletin Bayroayna Selamlama

* Zorore Neden Olan Gorevlerin Cezalandirilmesi

* Devletin Hukuka Aykirliginin Tespiti

u llinde olur (SORMUS)

12. BÖLÜM

DEVLETLER HUKUKUNDA KUVVET KULLANIMI

I) TARİHİ GELİŞİM

Milletler Cemiyeti Döneminde 2 yol takip edilirdi (3. DÖNEM)

Sınırlandırma

Bons yolları rükatılırsa 3 yagında kuzer olınmazsa sovas açılabilir

4. dönem Briand-Kellog Misaki dönemidir ve bu Misak ile sovas tamamen yasaklanmıştır.

Sovas milletlerarası sız sayılmıştır.

Sovasın yasaklanması belli durumlarda gaurti olup evrensel düzeyde kuvvet kullanımı etilemez.

II) BM ÖRGÜTÜ DÖNEMİNDE KUVVET KULLANIMI

26 Haziran 1945 te 51 devlet söz konusu belgeyi imzalamış, ve 24 Eylül 1945 te Güvenlik Konseyi nin sızllı gulerinin ve diğer taraft devletlerin coğunluğunun onayıyla yürürlüğe girmiştir

A) KUVVET KULLANMAMA İLKESİ

BİLGİ = BM sisteminde temel ilke, milletlerarası uyumozluluğun bonısı yollarla çözülmesidir

Örgütün amurlarını açıklayan m 11 de milletlerarası barış ve güvenliğin korunması ile amma dorek sayılmıştır

Söz konusu ilkenin gerçekleştirilmesi için kabul edilen ilkeler m 2 ile belirlenmiş ve 213 üye devletin millete aras uyumozluğunu, milletlerarası barış ve güvenliği ve olaleti tehlikeye koymayacak şekilde barış yolu ile çözümleri belirtilmiştir

BİLGİ = BM içinde çözülemese bile, masru müdahale duında kuvvet kullanımı yasaklanmıştır

Kuvvet kullanma bonuvalaki bu yasaklama hükmü (m 214) aslında bir rasmiel hukuk kuralıdır ve BM anlasmasının bu konudaki önemli hükümlerinden biridir

M 214 de istisnalarla olaekli olup istisnalar bu uygulanmaz (sömürge devleti halinde bulunan gen self determinasyon hakkı sebebiyle jstlerinden çıkıp uluslararası olon ilgileridir)

üye olmayan devletlere karsıda kuvvet kullanımı yasaklanmıştır

B) DEVLETLER HİNUN KUVVET KULLANIMINA İZİN VERDİĞİ DURUMLAR

- 1) Mevzu müdahale durumunda kuvvet kullanımı (m.31)
  - 2) BM Güvenlik Konseyi kararıyla kuvvet kullanımı (7. Bölüm)
  - 3) Güvenlik Konseyi faaliyetine girmeden 5 süreli üyenin kuvvet kullanması (m.106)
  - 4) II Dünya Savaşındaki Alman devletlere karşı kuvvet kullanılması (m.107)
- Bu durumda uygulanabilirliği tartışılır

BM Andlaşmasının 31. maddesinde ferdi ve kolektif masv müdahale düzenlenmiştir

Buna göre:

BM Örgütü tarafından herhangi bir silahlı bir siddetle bulundugunda Güvenlik Konseyinin milletlerarası barış ve güvenliği korumak amacıyla toplanıp gerekli tedbirleri alınıp later tek basına ya da toplu olarak masv müdahale hakkını kullanabilir.

BİLGİ = Bu ilke dahil şartlar kesinlikle uygulanabilir durumda gerek olmaz

Soldanın kesinli bir ordu olmasına gerek yoktur, silahlı grupları devlet de destekliyor olabilir (Bunda da masv müdahale hakkı kullanılır)

Eğer soldarı barıştan -ya belli bir şekilde orduya olmaya başladığı sırada devlere önleyici Mevzu Müdahale Hakkı tanınmıştır (Normal halde soldarı olmaz)

Masv müdahale hakkı kullanımı öncesi Güvenlik Konseyi bilgilendirilmek zorundadır

BİLGİ = BM Kararıyla masv müdahale yapılmaz

Bazı bir çözüm yolu bulunmaz ise masv müdahale kullanılır

Toplu masv müdahale için o devletin yardım talebi olmaz (İSTİSNA = NATO, 5. maddesi)

* **BİLGİ =** Madde 39-40-41-42 kesinlikle bilincelidir.

C) BM ÖRGÜTÜNÜN ORGANLARI KARARIYLA KUVVET KULLANIMI =

1) GÜVENLİK KONSEYİ KARARI İLE KUVVET KULLANIMI =

Güvenlik Konseyi 2. fonksiyon tanınmıştır

- 1) Barış ve barışın bozulmasına yönelik tehditleri veya saldırıları belirlemek
- 2) Bu konuda tavsiyede bulup veya çözüm için hangi önlemlere başvurulacağına karar vermek

2) MÜEY YİDELERİ =

1) GEÇİCİ ÖNLEMLER =

BM Andlaşması m.40 da düzenlenmiştir

Geçici önlemlerin amacı, durumun daha kötüye gitmesini önlemektir

Bu önlemlerin pratik sonucu, uzun vadede alınacak önlemlerle barışın sağlanması, barış ve güvenliğin korunması amacıyla bir ön önçe vitesmesi sağlanmaktadır

2) SORULAYICI ÖNLEMLER =

BM Andlaşması m.41-42 de düzenlenmiştir

3) DİPLOMATİK MÜEY YİDELER =

Bu zorlamanın amacı olarak diplomatik ilişkilerin kesilmesi, kutup aykırı davranıştan vazgeçirme ve kutup yapmayı sağlama amacıyla, kuvvetli devlete uygulanır.
Diplomatik müeyyideler şunlardır:

- * Taraf taraflara yapılan çağrılar
- * Barışın tehdit edilmesi, bozulduğu veya bir saldırı fiilinin var olduğu durumlar da sorumlu taraf veya tarafların septanması ve bunlara yapılan ihtarlar
- * Güvenlik Konseyi ve Genel Kurulca yapılan çağrılar veya alınan tedbirleri desteklemek amacıyla yapılan özel diplomatik ihtarlar
- * Diplomatik ilişkilerin kesilmesi veya bu ilişkileri etkileyecek diğer tedbirler
  - ↳ Miğfer seferinin kaldırılması
  - ↳ Diplomatik müesseselerin geri alınması
  - ↳ Ticari ofislerin kapatılması
  - ↳ Konsoloslukların kapatılması
- * İki devletlerin bazı hak ve ayrıcalıklarının kaldırılması
- * Teslimattan çıkarma

B) EKONOMİK MÜEYYİDELER =

Ambargo = Bir devletin limanlarında veya korosularda bulunan gemilere denizden cihazlarla ya da belirli bir yüze taşıyıcıları şeklinde bir baskı uygulanan önlemdir.

Ambargo uygulanan devlet üzerinde zarar verir.

Abluka = Bir devlete kısıtlanan sınırlı bir önlem olup, abluka altına alınan tarafın liman ve sahillerine giriş-çıkışın yasaklanması.

Ablukanın temel amacı, daimi devletin topraklarına bazı malların girişini engellemek suretiyle ekonomik jünden o devleti zayıf kılmaktır.
Osmanlı'nın direnme gücünü göstermek amaçtır.

C) ASKERİ MÜEYYİDELER =

Bilgi = Kuvvetlerin bir bölgeye sevk edilmesi, tahakkuk.

Bu aktarılmış bir bölge için ilgili bir kuvvetin sevk edilmesi.